

Úřední věstník

Evropské unie

C 241

Svazek 47

České vydání

Informace a oznámení

28. září 2004

Oznámení č.

Obsah

Strana

I Informace

.....

II Přípravné akty

Evropský hospodářský a sociální výbor

409. plenární zasedání ve dnech 2. a 3. června 2004

2004/C 241/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu používaném na mimosmluvní závazkové vztahy (ROM II) — COM(2003) 427 final. — 2003/0168 (COD)	1
2004/C 241/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k oznámení Komise pro Radu, Evropský parlament, Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů – Silnější evropský farmaceutický průmysl ve prospěch pacientů – Výzva k akci — COM(2003) 383 final	7
2004/C 241/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně rozhodnutí č. 1999/784/ES Rady o účasti Společenství na Evropské audiovizuální observatoři“ — COM(2003) 763 final – 2003/0293 (COD)	15
2004/C 241/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, jímž se stanoví pokyny pro trans-evropské energetické sítě a ruší rozhodnutí č. 96/391/EC a č. 1229/2003/EC — COM(2003) 742 final – 2003/0297 (COD)	17
2004/C 241/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ohledně „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, týkající se zavádění společných pravidel pro určité typy přepravy zboží po silnici (kodifikovaná verze)“ — COM(2004) 47 final – 2004/0017 (COD)	19

CS

Cena:
18 EUR

(Pokračování na následující straně)

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2004/C 241/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech — COM(2004) 127 final – 2004/0045 COD	20
2004/C 241/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 o podpoře Společenství pro předvstupní opatření v oblasti zemědělství a rozvoje venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období — COM(2004) 163 final – 2004/0054 CNS	21
2004/C 241/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o potravinách určených pro zvláštní výživu (kodifikovaná verze) — COM(2004) 290 final – 2004/0090 (KOD)	23
2004/C 241/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Oznámení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, kterým se vytvářejí hlavní zásady pro druhé kolo iniciativy Společenství EQUAL o nadnárodní spolupráci na podporu nových prostředků k potlačování všech forem diskriminace a nerovností na trhu práce – volný pohyb dobrých nápadů (COM(2003) 840 final)	24
2004/C 241/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k „Návrhu na rozhodnutí Rady o zřízení Evropského fondu uprchlíků na období 2005–2010“ — COM(2004) 102 – 2004/0032 (CNS)	27
2004/C 241/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podmínkách přístupu do sítí plynovodů — COM(2003) 741 final – 2003/0302 (COD)	31
2004/C 241/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k regionální integraci a trvale udržitelnému rozvoji	34
2004/C 241/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Rady, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s ženami a muži při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování — COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)	41
2004/C 241/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Komunikaci Komise Evropské radě a Parlamentu o Propagaci technologií podporujících trvale udržitelný rozvoj: akční plán Evropské unie pro ekotechnologie (COM(2004) 38 final)	44
2004/C 241/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k transatlantickému dialogu: jak zlepšit transatlantické vztahy.	49
2004/C 241/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k dokumentu: „Návrh novely směrnice 1999/62/CE o poplatcích za těžká nákladní vozidla v silniční dopravě“ vypracovaný Evropským parlamentem a Radou (COM(2003) 448 final – 2003/0175 COD)	58
2004/C 241/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující minimální podmínky, které je třeba splňovat pro implementaci směrnice 2002/15/CE a nařízení (CEE) č. 3820/85 a (CEE) č. 3821/85 Rady týkající se sociální legislativy spojené s činnostmi silniční dopravy“ (COM(2003) 628 final – 2003/0255 (COD))	65

II

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

409. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 2. A 3. ČERVNA 2004

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu používaném na mimosmluvní závazkové vztahy (ROM II)

COM(2003) 427 final. – 2003/0168 (COD)

(2004/C 241/01)

Rada dne 8. září 2003 rozhodla, že požádá Evropský hospodářský a sociální výbor podle článku 262 Smlouvy ES o stanovisko k tomuto návrhu:

„Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu používaném na mimosmluvní závazkové vztahy (ROM II)“

Odborná skupina Vnitřní trh, výroba a spotřeba, pověřená přípravou prací, přijala své stanovisko dne 4. května 2004. Zpravodajem byl pan FRANK von FÜRSTENWERTH.

Výbor schválil na svém 409. plenárním zasedání dne 2. a 3. června (schůze dne 2. června) toto stanovisko 168 hlasy pro, přičemž 8 členů se hlasování se zdrželo.

1. Shrnutí závěrů

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá návrh Komise, aby kolizní právo mimosmluvních závazkových vztahů bylo upraveno formou Evropského nařízení. Tímto bude uzavřena mezera, která dosud citelně negativně ovlivňovala vývoj jednotného Evropského právního prostoru.

1.2 Výbor povzbudil Komisi a současně ji vyzývá, aby záměr co nejrychleji dovedla do konce při zohlednění pozměňovacích popř. opravných návrhů uvedených detailně v bodu (9.).

1.3 Výbor vítá snahu Komise odstranit existující právní roztržičnost dosažením plné harmonizace v této důležité oblasti mezinárodního soukromého práva, jímž je mimosmluvní závazkové právo. Uživatelé práva to přináší zjednodušení, která nelze dostatečně docenit. Místo aby se v každém konkrétním případě se vztahem se zahraničím musel nejprve ujistit o použitelném kolizním právu a jeho obsahu, jež se minimálně v detailech v členských státech liší, může do budoucna vycházet z jednotného souboru norem, který je na základě bezprostřední platnosti nařízení identický ve všech členských státech.

2. Úvod: zdůvodnění iniciativy

2.1 Záměrem nařízení Komise poprvé v Evropské unii sleduje jednotné kolizní právo v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů. V oblasti smluvních závazkových vztahů existuje takové jednotné kolizní právo již od roku 1980, kdy se většina tehdejších západoevropských států rozhodla uzavřít Evropskou úmluvu o závazkovém smluvním právu. Další státy přistoupily k této úmluvě později. Forma multilaterální smlouvy byla tehdy zvolena proto, protože v této době – jinak než dnes – Smlouva o EHS ještě neobsahovala právní základ pro vydání příslušného právního instrumentu jako komunitárního právního opatření. Kolizní právo mimosmluvních závazkových vztahů podléhá i dnes příslušným autonomním úpravám členských států, které se – byť i mnohdy na bázi společného chápání materie – alespoň v detailech výrazně liší a jejich charakter je v neposlední řadě vlivem národní judikatury a právní nauky odlišný. Pro uživatele práva z toho vyplývají obtíže různého druhu, které začínají již obstaráním této normy a jazykovou znalostí a pokračují jejím začleněním do cizí právní kultury i výkladem na úrovni národní judikatury a právní nauky. Vzhledem k úzce vymezené věcné souvislosti – jak právo závazkových smluv, tak právo mimosmluvních závazkových vztahů jsou součástí závazkového práva – byla úprava Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu, jakkoliv velký pokrok její uzavření přineslo, vždy pocitována

jako nedokonalá. Chyběla komplementární část v podobě mimosmluvního závazkového práva. Harmonizace kolizního práva mimosmluvních závazkových vztahů je vzhledem k záměru dosažení jistoty při určování použitelného hmotného práva příslibem výrazných pokroků oproti dosavadnímu stavu ve společenství. Přirozeně by pro uživatele práva bylo ještě užitečnější, kdyby byly nástroje Rom-I a Rom-II sloučeny v jeden jednotný právní instrument. Výbor ovšem nezastírá, že vzhledem k naprosto odlišnému stavu procesů obou projektů musí taková perspektiva v tuto chvíli zůstat čirou iluzí, a jde přednostně o to získat co nejdříve fungující režim pro mimosmluvní závazkové vztahy. Výbor lituje, že plánovaný právní nástroj nebude na základě výhrady vznesené Dánskem k titulu IV Smlouvy o EHS v tomto členském státě bezprostředně platit (i když ten má možnost dobrovolného použití) a tím zůstává efekt harmonizace suboptimální. Výbor vítá, že Spojené království a Irsko prohlásily, že chtějí tento právní nástroj používat.

2.2 Právně politické pozadí

2.2.1 Nařízení je třeba vidět v širokém rámci legislativních aktivit Komise, které již buď byly realizovány, nebo jsou v plánu popř. v současné době probíhají práce s nimi spojené. Výbor měl opakovaně příležitost zaujmout stanovisko k jednotlivým návrhům Komise.

2.2.2 Nejprve je třeba uvést aktivity v oblasti práva v rámci občanskoprávního řízení:

- převedení Bruselské úmluvy z roku 1968 do podoby nařízení, ⁽¹⁾
- návrh nařízení pro evropský titul pro výkon rozhodnutí u nesporných pohledávek, ⁽²⁾
- nařízení o doručování soudních a mimosoudních písemností v občanskoprávních a obchodních věcech v členských státech, ⁽³⁾
- nařízení o spolupráci soudů členských států v oblasti dokazování v občanskoprávních a obchodních věcech, ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Nařízení (ES) č. 44/2001 Rady z 22. prosince 2000 o příslušnosti soudů a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanskoprávních a obchodních věcech, Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1.

⁽²⁾ Návrh nařízení Rady k zavedení evropského titulu k výkonu rozhodnutí u nesporných pohledávek, dokument COM(2002) 159 final z 18.4.2002.

⁽³⁾ Nařízení (ES) č. 1348/2000 Rady z 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností v občanskoprávních a obchodních věcech v členských státech, Úř. věst. L 160, 30.6.2000, s. 37.

⁽⁴⁾ Nařízení (ES) č. 1206/2001 Rady z 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států v oblasti dokazování v občanskoprávních nebo obchodních věcech, Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s. 1.

— doporučení Komise k zásadám pro místa mimosoudního řešení sporů, ⁽⁵⁾

— rozhodnutí Rady o zřízení evropské justiční sítě pro občanskoprávní a obchodní věci ⁽⁶⁾.

2.2.3 Dále je třeba uvést práce v oblasti občanského práva hmotného, zvláště

— sdělení Komise k evropskému smluvnímu právu ze dne 11.7.2001, ⁽⁷⁾

— směrnici o spotřebitelských úvěrech, ⁽⁸⁾

— směrnici o doložkách zneužívajícího charakteru ve spotřebitelských smlouvách ⁽⁹⁾.

2.2.4 Zcela zvláštní zřetel dokládá záměr prací Komise v oblasti kolizního práva hmotného, které Komise zahájila uveřejněním Zelené knihy k transformaci Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu v nástroj komunitárního práva ⁽¹⁰⁾. Nařízení ROM-II je ve vztahu k nařízení ROM-I komplementární a je jeho přirozením doplněním.

2.2.5 Všechny tyto aktivity slouží cílům vytvoření evropského právního prostoru, vytvoření právního rámce, jenž bude umožňovat jednodušší a méně problematické využití Evropského vnitřního trhu všemi účastníky hospodářského života, zvýšení právní jistoty a usnadnění použití práva soudy i přístupem evropských občanů k právu.

3. Právní základ

3.1 Předmětem nařízení je unifikace kolizních norem v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů. Harmonizace kolizních norem podléhá čl. 65 b) Smlouvy o ES. K tomu je Komise oprávněna, jestliže je to nezbytné pro hladné fungování vnitřního trhu. Podle názoru Výboru o tomto případě jde, neboť harmonizace předmětných kolizních norem přispívá k tomu, aby bylo zajištěno rovné zacházení s účastníky hospodářského života ve Společenství v přeshraničních případech, posílena

⁽⁵⁾ Doporučení Komise z 30. března 1998 týkající se zásad pro zařazení příslušná pro mimosoudní urovnání právních sporů spotřebitelů (98/257/EG), Úř. věst. L 115, 17.4.1998, s. 31.

⁽⁶⁾ Rozhodnutí Rady z 28. května 2001 o zřízení evropské justiční sítě pro občanskoprávní a obchodní věci (2001/470/ES), Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s. 25.

⁽⁷⁾ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu týkající se Evropského smluvního práva (2001/C 255/01), Úř. věst. C 255, 13.9.2001, s. 1.

⁽⁸⁾ Úř. věst. L 61, 10.3.1990, s. 14.

⁽⁹⁾ Úř. věst. L 95, 21.4.1993, s. 29.

⁽¹⁰⁾ Zelená kniha Komise EU o transformaci římské Úmluvy o závazkovém smluvním právu v komunitární nástroj (COM(2002) 654 final).

právní jistota, zjednodušení použití práva a tím byla podpořena i ochota angažovat se v přeshraničních obchodech i vzájemné uznávání právních aktů členských států tím, že jejich obsahová správnost bude příslušníkům jiných členských států bezprostředně srozumitelná.

4. Hmotná oblast použití, použití práva třetích států (čl. 1, 2)

4.1 Nařízení má upravovat kolizní právo v oblasti občansko-právní a obchodní (čl. 1 odst. 1). Je proto zřejmé, že je v zájmu eliminace nedorozumění nutné zajistit explicitní formulaci normy. Zákonodárce k tomu může sáhnout k terminologii používané v Nařízení ES č. 44/2001 o příslušnosti soudů a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanskoprávních a obchodních, která má pevně daný obsah. Eliminace daňových a celních věcí z toho v podstatě vyplýne sama. Zmínka o ní však není v neprospěch věci.

4.2 Není proto snaha nařízením upravit celou oblast mimosmluvních závazkových vztahů. Zákonodárce proto udělá dobře, když jeho ctižádost nebude příliš velká, aby jí neohrozil zvladatelnost projektu. Proto je třeba uvítat eliminaci rodinných věcí, řízení ve věcech výživného a dědických záležitostí (čl. 1 odst. 2). Věci této obsahové podstaty jsou v rámci kolizního práva pro své společensko-politické implikace upraveny tradičně v samostatných instrumentech.

4.3 Vyloučení směnečných a šekových věcí se podobně jako eliminace škod způsobených jadernou energií (čl. 1 odst. 2) zakládá na uspokojivé úpravě ve zvláštních smlouvách, ⁽¹⁾ které sahají nad rámec Společenství a jejichž existence by neměla být ohrožena.

4.4 Vyloučení společenskoprávních skutkových podstat v čl. 1 odst. 2 f) je nevyhnutelné, protože otázky zde zmíněné souvisejí natolik úzce se stavem společnosti, že by měly být upraveny v této věcné souvislosti.

4.5 Zvláštním tématem angloamerického práva je trast. Jde přitom o konstrukci umístěnou mezi právem obchodních společností a právem nadací, z hlediska fungování je to skrytá důvěrníká správa bez vlastní právní subjektivity. Právní řád kontinentálních evropských států tuto konstrukci nezná. Evropská úmluva o závazkovém smluvním právu (čl. 1 odst. 2 g)) ji vzhledem k těmto zvláštnostem a blízkosti k právu obchodních společností již vyloučila. Protože nařízení vylučuje právo obchodních společností, je třeba takto důsledně postupovat i u trastu (čl. 1 odst. e)).

4.6 Nařízení zohledňuje aplikovatelné právo bez ohledu na to, zda jde o právo členského státu nebo třetího státu (čl. 2). Řídí se tímto všeobecně uznávaným standardem kolizního práva, jenž zásadně odmítá diskriminace jiných právních řádů v rámci kolizního práva. Výbor toto výslovně vítá. Pokud je

správné, že návazné prvky přiřazují určitý stav věci určitému právnímu řádu k řešení, není možné rozlišovat, zda se přitom jedná o vnitrokomunitární právní řád či nikoliv.

5. Předpisy používané na mimosmluvní závazkové vztahy z protiprávního úkonu (čl. 3–8)

5.1 Čl. 3 pojednává jádro tématu, jímž jsou nároky z protiprávního úkonu. Teoreticky by byla k dispozici celá řada alternativních návazných prvků, které je možné většinou označit nediferencovaně jako *lex loci delicti* (*commissi*), totiž jako právní řád platný v tom místě, v němž došlo k jednání spojenému s poškozením cizího právního statku, právní řád platný v tom místě, v němž projevil výsledek poškození, a právní řád platný v místě obvyklého pobytu poškozeného. Všechny návazné prvky mají tradici a dobré důvody samy o sobě. Různé platné systémy kolizního práva je také skutečně využívají. Úkolem evropského zákonodárce je zde proto neodkladně prosadit jednotnou úpravu ve všech členských státech. Tento úkol stojí v popředí, méně relevantní je otázka, které z obvyklých řešení zvolí. Pro pozdější praktické použití je třeba si uvědomit, že všechny nebo mnohé z těchto návazných prvků se v naprosté většině případů v praxi kryjí. Místo obvyklého pobytu poškozeného bude zpravidla totéž jako místo vzniklé škody nebo poškozující události a současně souhlasí s místem, kde došlo k jednání spojenému s poškozením. Spor o správné místo je proto v praktických případech možná zpravidla spíše spor teoretický. Evropský zákonodárce se chce rozhodnout pro pravidlo místa vzniku škody. Zda toto skutečně odpovídá tendenci novějších kodifikací v této oblasti, můžeme ponechat stranou ⁽²⁾, nicméně volbu je možné zdůvodnit tím, že se tím preferuje ochrana poškozeného, aniž by byly zájmy poškozujícího zcela opomenuty. Šlo by například o případ, kdy by se vzal v úvahu pouze obvyklý pobyt poškozeného. Výlučné zohlednění místa deliktu by nepřiměřeně zvýhodňovalo poškozujícího ⁽³⁾, protože by nebylo vyhověno oprávněným očekáváním ochrany ze strany poškozeného. Tato snaha zákonodárce o vyrovnaní zúčastněných zájmů se jeví v každém ohledu jako přijatelná. Omezení obecného pravidla článkem 3 odst. 2 při stejném obvyklém pobytu účastníků odpovídá povaze věci a vyhýbá se zbytečným exkurzům do cizích právních řádů. Odst. 3 je uveden jako obecný korektiv a odpovídá svou funkcí čl. 4 odst. 5 str. 2 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu. Při praktickém použití práva však bude nutné dbát na to, aby v členských státech, které se dosud řídily pravidlem místa jednání, nebyla tímto ustanovením výjimky pro konkrétní případy obcházena zásadní změna orientace, o kterou komunitární zákonodárce usiluje.

⁽¹⁾ Ženevská úmluva o ustanoveních v oblasti mezinárodního soukromého směnečného práva ze 7. června 1930 a Ženevské úmluvy o ustanoveních v oblasti mezinárodního soukromého šekového práva z 19. března 1931 a Pařížské úmluvy z 29. července 1960 s řadou doplňujících úmluv.

⁽²⁾ Jinak je tomu např. v německé úpravě platné od roku 1999 v čl. 40 odst. 1 EGBGB, která využívá místo úkonu jako kritérium návaznosti.

⁽³⁾ Zná při pochybnostech tamější právní řád, nemusí se o nic jiného starat a může příp. při riskantním jednání získat výhodu vyplývající z nižšího standardu ručení.

5.2 Pro případy ručení za škody způsobené vadou výrobku (čl. 4) předpokládá nařízení použití práva tohoto státu, v němž má poškozený obvyklý pobyt. Provedenou úpravu je třeba vidět jako kompromisní návrh především na pozadí zčásti intenzivní polemiky vedené před termínem slyšení 6. ledna 2003. Jiné myslitelné a diskutované návazné prvky se jeví jako méně vhodné: Například místo nabytí může být čistě náhodné, není možné ho za určitých konstelací ani určit (nákupy prostřednictvím internetu). Stejně tak náhodné může být v případech ručení za škody způsobené vadou výrobku místo vzniku škody (jestliže například nabyvatel věci cestuje a tam vznikne škoda). Konečně ani místo vyrobení produktu by nebylo uspokojivé jako návazný prvek, protože toto místo v podmínkách globalizace může vykazovat spíše marginální vztahy k stavu věci. Zvolený návazný prvek staví oproti tomu chráněné zájmy poškozeného do popředí. Jeho volba je o to víc oprávněná poté, co se při slyšení, pořádaném Komisí dne 1. ledna 2003, v její prospěch vyjádřila také převážná většina zástupců dotčeného průmyslu a pojišťovacího sektoru jako projev vstřícnosti vůči zástupcům spotřebitelů. Oprávněným zájmům průmyslu bude dostatečně vyhověno omezením obecného pravidla (uvezení do oběhu bez souhlasu) i poté, co byl jeho názor vyjádřen na slyšení.

5.3 Úprava nekalé soutěže (čl. 5) uváděná v nařízení je konečně odrazem klasického pravidla návaznosti v této oblasti, totiž že se používá právní řád toho místa, na něž má zásah do soutěže bezprostřední a podstatný negativní vliv (místo efektivního negativního ovlivnění soutěže). Toto pravidlo vytváří rovnost šancí v soutěži na základě rovného přístupu tuzemských i zahraničních soutěžitelů vzhledem k pravidlům, která mají dodržovat. Stejná látka je však pojednána v čl. 4 č. 1 návrhu Směrnice o nekalých obchodních praktikách⁽¹⁾ odlišně při aplikaci principu země, v níž se nachází sídlo. I když se zdůvodnění k oběma právním nástrojům o tomto rozdílu nezmiňují, dá se tento rozpor v použití obecných principů komunitárního práva a vnitřního trhu odstranit takto: Čl. 5 nařízení upravuje vnější právo Společenství ve vztahu k nečlenským státům (popř. v oblastech, které nejsou ve směrnici zahrnuty) a čl. 4 č. 1 směrnice upravuje vnitřní vztah členských států na vnitřním trhu. Pokud je to v souladu se záměrem, bylo by pak ovšem vhodné, kdyby to Komise dala důrazně najevo. I pak zůstává ještě obtížně únosný stav, že mezi soutěžiteli, kteří pocházejí z tuzemska EU a ze zahraničí mimo EU, v jednom členském státě platí stejná pravidla, zatímco případně platí odlišná pravidla, jestliže oba pocházejí z různých států EU (druhý případ je ovšem otázka stupně harmonizace hmotného práva soutěže ve směrnici).

Omezení obecného pravidla čl. 5 č. 1 je úpravou případu, který se pravděpodobně v praxi vyskytne spíše zřídka, v němž porušení pravidel soutěže nebude mít obecné důsledky, ale pouze individuální. Zařazení protiprávního úkonu do obecných pravidel je tímto odůvodněno. Výbor předkládá podnět, aby se

uvažovalo o změně titulu tohoto předpisu na „Soutěž a nekalé obchodní praktiky“, aby byl jasněji vyjádřen záměr pokrýt úpravou komplexně všechny případy porušení pravidel soutěže.

5.4 Je možná na první pohled překvapivé, že v právním instrumentu, jenž se zabývá kolizním právem mimosmluvních závazkových vztahů, lze najít předpisy týkající se poškození práv osobnosti a narušení soukromé sféry (čl. 6), protože v mnoha právních řádech je tato tematika zařazena do práv osob. V novější době se však v tomto ohledu uplatňuje v řadě členských států jiné hodnocení, a tato látka se dnes nalézá v blízkosti protiprávních úkonů. Potud je důvod na ni zde navázat. Blízkost k tématům pojednávaným v čl. 5 a 8 je rovněž nesporná. S pravidlem formulovaným v čl. 6 odst. 1 je možné souhlasit. Totéž platí pro úpravu nároku na vyjádření poškozené osoby v odst. 2. Výbor předkládá podnět, aby se zvážilo, zda ustanovení výjimky ve prospěch lex fori není za určitých okolností již tak nadbytečné vzhledem k čl. 22.

5.5 V oblasti poškození životního prostředí (čl. 7) je základní pravidlo ve shodě s obecnou deliktickou návazností podle čl. 3, je však na poškozeném, aby zvolil (pro něj za určitých okolností výhodnější) právní řád místa, na němž událost způsobivší škodu nastala. Je nepopíratelné, že komunitární zákonodárce vlastně sleduje prolomením základního pravidla cestou práva volby poškozeného v kontextu kolizního práva cíle mimo rámec kolizního práva tím, že totiž na bázi generální prevence potenciálnímu subjektu poškozujícímu životní prostředí hrozí přísnějším hmotným právem a snaží se ho tím přimět k tomu, aby se věnoval ochraně životního prostředí se zvláštní pečlivostí. Tento aspekt je zřejmý ve zdůvodnění k čl. 7.

5.6 Pravidlo návaznosti k ochraně duševního vlastnictví odpovídá pravidlu obecně uznávanému v této oblasti, podle něhož by měl být rozhodující právní řád platný v tom místě, kde je ochrana nárokována. Toto vede k rovnému přístupu k tuzemcům a cizincům na příslušném výsoštném území, který je možné přivítat. Dalo by se stěžejně vysvětlit, jak mohou plody duševní práce cizince požívat menší či větší ochrany, než je tomu v případě tuzemce. Čl. 8 odst. 2 vyjadřuje skutečnost, která je samozřejmá.

6. Předpisy používané na mimosmluvní závazkové vztahy z jiného úkonu než protiprávního

6.1 Právo protiprávních úkonů, jak je pojednáno v kapitole II, oddíl 1 nařízení, sice tvoří jádro mimosmluvních závazkových vztahů, avšak zvláště pro případy bezdůvodného obohacování a vedení podniku bez pověření je nezbytný předpis. Vedle toho jsou v členských státech v různém počtu a modifikaci známy další mimosmluvní závazkové vztahy, pro jejichž úpravu se nabízí využití generální doložky, jak zákonodárce právem činí v čl. 9 odst. 1.

⁽¹⁾ Návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o nekalých obchodních praktikách v interním obchodním styku vnitřního trhu mezi podniky a spotřebiteli a změny směrnic 84/450/EWG, 97/7/EG a 98/27/EG Dokument COM(2003) 356 z 18.6.2003.

6.2 Jestliže se mimosmluvní závazkový vztah zakládá na právním vztahu existujícím mezi smluvními stranami (patří k němu také smlouvy), odpovídá povaze věci použít k úpravě ten právní řád, jímž se již tak existující právní vztah řídí (akcesorická návaznost). Právě vzhledem ke smlouvám, které předpis zvláště zmiňuje, je však nutno přihlídnout k Evropské úmluvě o závazkovém smluvním právu, která obsahuje vlastní předpis týkající se rozsahu působnosti. Formulace předpisu v čl. 9 odst. 1 je však dostatečně pružná, aby zajistila přímou návaznost na úpravu Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu, aniž by vedla k rozporům. Úprava v čl. 9 odst. 2 odpovídá obsahově čl. 3 odst. 2 nařízení a je ze stejných důvodů oprávněná.

6.3 Úprava bezdůvodného obohacování, která předpokládá použití práva toho státu, v němž došlo k obohacení (čl. 9 odst. 3), je v souladu se zásadami uznávanými ve většině členských států. Jestliže k obohacení došlo na základě (neplatného) smluvního vztahu, je z logiky čl. 9 ovšem již použitelný jeho odst. 1.⁽¹⁾ Bylo by vhodné toto důrazněji vyjádřit v textu normy, aby již předem u méně zkušených uživatelů práva v tomto ohledu nevznikly pochybnosti. Jako příklad by k tomu mohla sloužit úprava v čl. 38 odst. 1 a 3 německého EGBG (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, tj. zákon doprovázející Občanský zákoník, pozn. překl.), která se řídí stejnou zásadou. Podle vysvětlení, které poskytla zástupkyně Komise k předpisu, má být tato návaznost použita jen tehdy, jestliže nelze použít akcesorickou návaznost podle čl. 9 odst. 1 nebo odst. 2. Výbor je toho názoru, že by bylo třeba toto důrazněji vyjádřit, aby se předešlo nedorozuměním ze strany uživatelů práva.

6.4 U vedení podniku bez pověření je záměrem nařízení použít právo místa obvyklého pobytu majitele (s výjimkou speciálních případů v čl. 9 odst. 4 věta 2). Tato úprava je upřednostněním majitele z hlediska kolizního práva. Jestliže bychom navázali na právo místa obvyklého pobytu jednatele, byl by zvýhodněn ten. Existuje však možnost, kterou zákonodárce očividně nezvažil, a tou je kolizněprávní neutralita, při níž je prohlášeno za použitelné právo toho místa, v němž se obchod realizuje. Komise je vyzvána, aby zvážila, zda by takové řešení nebylo věcně správnější. Tím spíš, že zákonodárce v čl. 9 odst. 4 str. 2 již určitou úpravu učinil, která směřuje navrženým směrem. Na základě vysvětlení, která podala zástupkyně Komise k předpisu, má být tato návaznost použita jen tehdy, jestliže nelze použít již tak akcesorickou návaznost podle čl. 9 odst. 1 nebo odst. 2. Výbor je toho názoru, že by toto mělo být vyjádřeno podstatně důrazněji, aby se předešlo nedorozuměním uživatelů práva.

6.5 Ustanovení výjimky, které v čl. 9 odst. 5 příp. předpokládá použití toho práva, k němuž existuje užší vztah, odpovídá čl. 3 odst. 3 nařízení a opravňují ho stejné důvody. Vystává otázka, zda z toho nelze odvodit celkově nadřazený

princip, jenž může nárokovat platnost pro všechny odkazy nařízení, tedy i pro ty, které jsou uvedeny v čl. 4–8, pro které ještě předpokládán není. Necht Komise toto zváží a v kladném případě doplní příslušnou normu v oddílu 3. V tomto případě by bylo nutné vyškrtnout čl. 3 odst. 3 a čl. 9 odst. 5.

6.6 Čl. 9 odst. 6 je podle názoru výboru nadbytečný, protože jeho důsledky již vyplývají z existence speciální normy čl. 8. Zachování předpisu však není na škodu věci.

7. Společné kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy z protiprávního úkonu a pro mimosmluvní závazkové vztahy z jiného úkonu než protiprávního

7.1 Nadpis 3. oddílu kapitoly II je zbytečně komplikovaný a ztěžuje porozumění. Výbor zde doporučuje řídit se příkladem Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu a oddíl nadepsat: „Společné předpisy“.

7.2 Poskytnutím dodatečné možnosti volby práva stranám mimosmluvního závazkového vztahu (čl. 10) se nařízení právem řídí pokrokovou tendencí, která se prosadila například v čl. 42 německého EGBG nebo v čl. 6 nizozemského zákona o mezinárodním soukromém právu. Výbor toto vítá. Výhrada pro nedisponibilní právo v čl. 10 odst. 2 a 3 je uznávaný standard zabráňující obcházení stranami a ačkoliv v praxi použití práva zkomplikuje, není nutné na něj kriticky nahlížet.

7.3 Při formulování normy rozsahu působnosti čl. 3–10 nařízení se zákonodárce řídí v adekvátně přizpůsobené formě příkladem čl. 10 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu. Z vysoké detailnosti je zřetelná snaha o vysokou míru právní jistoty, což je nutné ocenit.

7.4 Problematickou se však jeví úprava v čl. 11 d) nařízení vzhledem k tomu, že podle obecně uznávaných zásad podléhá procesní právo lex fori. Evropský zákonodárce by se ho neměl dotknout. Pokud jde o procesní kroky k prosazení a (preventivnímu) zajištění hmotných nároků, měly by z hlediska procesního zásadně podléhat právu příslušného soudu. Otázka, zda nárok jako takový (hmotný) existuje, by měla podléhat právu určenému podle čl. 3–10. Zdůvodnění naznačuje, že zákonodárce míní toto. Tam, kde procesní cesta k prosazení a hmotný nárok jsou tak úzce propojeny, že oddělení už není možné, je oprávněná výjimka z pravidla lex fori a může být uplatněn lex causae.

7.5 Čl. 12 upravující obtížnou tematiku norem zásahu (kogentní ustanovení, lois de police) se opírá (při zohlednění modifikací nabízejících se z povahy věci) o čl. 7 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu a odpovídá tím uznávanému standardu kolizního práva. Titulatura odchylující se od Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu odpovídá jazykovému úzu rozvíjenému v této oblasti od roku 1980.

⁽¹⁾ Zdůvodnění rovněž velmi stručné a tudíž nikoliv bezprostředně srozumitelné (s. 24).

7.6 Čl. 13 vytváří předpoklady pro to, aby u bezpečnostních předpisů a předpisů upravujících chování mohla být uplatněna přímá návaznost, což je zásadně zdůvodněno. Podle názoru výboru by měly být rozhodující ty předpisy, které platily v místě jednání, neboť jejich dodržování lze očekávat od osoby, která způsobila škodu. Ustanovení čl. 7 Haagské úmluvy o právu použitelném na dopravní nehody na silničních komunikacích (oproti zdůvodnění – s. 28) je možné chápat v tomto smyslu, protože zohledňuje místo nehody. Zástupce Komise také vysvětlil dotazy související s čl. 13 v tomto smyslu. Podle názoru výboru se to nepromítlo s dostatečným důrazem do všech jazykových verzí. Výbor proto Komisi vyzývá, aby v čl. 13 nařízení prohlásila za nepochybně rozhodující ty bezpečnostní předpisy a předpisy upravující chování, které platily v místě jednání.

7.7 Pravidlo návaznosti pro bezprostřední uplatnění nároku náhrady vůči pojistiteli odpovídá povaze věci a je hmotným protějškem také procesněprávní úpravy v čl. 11 odst. 2 Nařízení (EG) č. 44/2001 Rady o příslušnosti soudů a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanskoprávních a obchodních věcech.

7.8 Úprava zákonného přechodu pohledávky (čl. 15) je ve shodě s čl. 13 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu a je neproblematická. Komise bude muset dbát na to, aby tato shoda zůstala zachována také po přepracování evropské úmluvy na evropské nařízení (Rom-I). Totéž platí pro čl. 17 (důkaz), jenž odpovídá čl. 14 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu. Čl. 16 je převzetím čl. 9 odst. 4, který jako jediný vzhledem k odlišnosti matérie v Evropské úmluvě přichází v úvahu jako vzor, a je zdařilou adaptací.

8. Ostatní předpisy/závěrečné předpisy

8.1 Téma pojednaná v kapitole III a IV nařízení jsou převážně neproblematické technické předpisy, protože odpovídají obecnému standardu kolizního práva, nevyžadující detailního komentáře. Platí to zvláště pro čl. 20 (vyloučení zpětného odkazu a dalšího odkazu), jenž odpovídá čl. 15 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu, čl. 21 (státy, které nemají jednotný systém mezinárodního soukromého práva), jenž odpovídá čl. 19 této evropské úmluvy, čl. 22 (ordre public fora), jenž odpovídá čl. 16 evropské úmluvy a čl. 25 (vztah k existujícím dohodám), jenž odpovídá čl. 21 evropské úmluvy.

8.2 Čl. 18 nařízení staví naroveň výsostnému území státu pro účely tohoto nařízení určité oblasti, které nepodléhají bezprostřední výsostné moci. Tím se zamezuje nežádoucím mezerám popř. náhodným návaznostem v systému kolizního práva. Výbor toto vítá.

8.3 Obvyklý pobyt osoby hraje v dnešním mezinárodním soukromém právu a ve shodě s ním i v nařízení ústřední roli z hlediska návaznosti. Zatímco je určení obvyklého pobytu fyzických osob ve značné míře neproblematické, mohou

v tomto ohledu vzniknout u právnických osob pochyby. Nařízení je odstraňuje věcně správně tím, že prohlašuje hlavní pobočku za rozhodující. Převzetí čl. 60 Nařízení (ES) č. 44/2001 Rady o příslušnosti soudů a uznávání výkonu rozhodnutí v občanskoprávních a obchodních věcech by nebylo věcně správné, protože toto nařízení zohledňuje obecně místo bydliště, nikoliv obvyklý pobyt, a kromě toho by v ní nabízené trojí řešení vedlo menší právní jistotě.

8.4 Čl. 24 zařadil zákonodárce do textu nařízení teprve po příslušných podnětech přednesených při slyšení v lednu 2003. Vzor našel v čl. 40 odst. 3 německého EGBG, jenž má sloužit k tomu, aby již na bázi hmotného práva zabránil uplatnění nároků, které je možné podle communis opinio ve společenství zařadit jako mimořádné, a vyloučil přitom zvláště spor a diskuse o tom, zda jsou v rozporu s ordre public. Výbor tento názor zákonodárce jednoznačně vítá. Dává však na zvážení, aby se osobě oprávněné k náhradě neposloužilo tím, že by mu vznikla škoda (z oprávněných právně politických důvodů) nebyla nahrazena vůbec, protože cizí věcná norma byla základem jak pro náhradu škody přiměřenou z hlediska členských států, tak i pro nepřijatelnou náhradu škody formou trestu (punitive damages, triple damages). Výbor se obává, že současná formulace čl. 24 by však mohla napomoci právě takovému totálnímu selhání nároků. Navrhuje proto nově formulovat předpis takto:

„Použití normy právního řádu označeného tímto nařízením nezakládá tehdy a pouze potud nárok na plnění, jestliže slouží očividně jiným účelům než přiměřenému odškodnění poškozeného.“

8.5 Nařízení obsahuje v čl. 25 výhradu ve prospěch mezinárodních úmluv, která jim, pokud jsou jimi členské státy vázány, v oblasti kolizního práva mimosmluvních závazkových vztahů dává přednost. Předpis odpovídá v podstatě čl. 21 Evropské úmluvy o závazkovém smluvním právu, neobsahuje však na rozdíl od této úmluvy osvobození od převzetí budoucích smluvních závazků, které se odchyľují od komunitárního práva. Tento rozdíl se vysvětluje z intencí vlastnosti nařízení jako práva zavazujícího národního zákonodárce a z nutnosti zabránit v budoucnosti dalšímu roztržštění právního stavu ve Společenství. Výbor výhradu vítá, neboť umožňuje členským státům dostát i v budoucnu smluvním vztahům přijatým v minulosti a udržet i nadále jejich členství v důležitých dohodách částečně s celosvětovou platností. Výbor v této souvislosti připomíná pouze exemplárně Bernskou dohodu o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. září 1896, Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), Mezinárodní úmluvu k jednotnému stanovení dílčích pravidel o poskytnutí pomoci a záchraně při nebezpečí na moři z 23. září 1910 a Mezinárodní úmluvy o omezeném ručení vlastníků námořních lodí.

9. Závěr

Výbor vyzývá Komisi, aby po provedení oprav co nejrychleji ukončila práce na nařízení tak, aby mohlo vstoupit v platnost. Komise by měla

- objasnit vztah čl. 5 nařízení a čl. 4 č. 1 Směrnice o nekalé soutěži a zdůvodnění přiměřeně upravit,
- prověřit, zda je poskytnutí práva volby poškozenému v oblasti poškození životního prostředí (čl. 7) skutečně přiměřené,
- více zdůraznit vztah čl. 9 odst. 3, 4 k čl. 9 odst. 1 a odst. 2 ve znění nařízení,
- zvážit, zda by nebylo věcně správnější prohlásit v čl. 9 odst. 4 právo toho místa za rozhodující, v němž se obchod realizuje,

— prověřit, zda by bylo možné čl. 9 odst. 5 změnit na obecnou zásadu nařízení a zařadit ho do oddílu 3,

— změnit nadpis 3. oddílu na „Společné předpisy“,

— v čl. 13 nařízení prohlásit ty bezpečnostní předpisy a předpisy upravující chování za nepochybně rozhodující, které platily v místě jednání,

— čl. 24 přeformulovat takto:

„Použití normy právního řádu označeného tímto nařízením nezakládá tehdy a pouze potud nárok na plnění, jestliže slouží očividně jiným účelům než přiměřenému odškodnění poškozeného“.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k oznámení Komise pro Radu, Evropský parlament, Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů – Silnější evropský farmaceutický průmysl ve prospěch pacientů – Výzva k akci

COM(2003) 383 final

(2004/C 241/02)

Dne 16. října 2003 se Evropská komise rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor na základě článku 262 Smlouvy o založení Evropského společenství ve věci oznámení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Silnější evropský farmaceutický průmysl ve prospěch pacientů – Výzva k akci

Sekce pro jednotný trh, výrobu a spotřebu, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 4. května 2004. Zpravodajem byla pí. O'Neill.

Na 409. plenárním zasedání ze dne 2. a 3. června 2004 (zasedání dne 2. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 164 hlasů pro, 1 hlas proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Pozadí

1.1 Dlouho se uznává, že farmaceutický průmysl Evropy hraje rozhodující roli jak v průmyslu, tak i ve zdravotnictví. V rámci evropských institucí byl kladen značný důraz na rozvoj různých prvků, které utvářejí průmysl a následné výhody pro pacienty.

1.2 Za tímto účelem stanovila Rada na zasedání v Lisabonu v roce 2000 pro EU strategický cíl „vybudovat nejkongruence-

schopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku na světě, schopnou trvale udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a větší sociální soudržností“, ve které by měl farmaceutický průmysl hrát důležitou roli.

1.3 Rada ministrů ve svých závěrech k léčivým přípravkům a veřejnému zdraví z června 2000 zdůraznila význam inovačních léků s významnou přidanou terapeutickou hodnotou k dosažení cílů v průmyslu i v oblasti veřejného zdraví.

1.4 V listopadu 2000 byla Komisi předložena zpráva „Globální konkurenceschopnost léčiv: evropská perspektiva“⁽¹⁾ (obvykle uváděná jako Pammolliho zpráva). Zpráva stanovila řadu otázek, na které je nutno se zaměřit, a dospěla k závěru, že „Evropa zaostává za USA, co se týče schopnosti vytvářet, organizovat a udržovat inovační procesy, které jsou rostoucí měrou nákladné a organizačně složité“.

1.5 Podkladem k oznámení Komise je zvážení otázek stanovených v Pammolliho zprávě a následných zprávách, jelikož se uznává, že farmaceutický průmysl hraje v Evropské unii významnou zdravotní, sociální a hospodářskou roli.

1.6 Významného pokroku bylo dosaženo vytvořením postupů Společenství pro povolování k uvedení na trh a založením Evropské agentury pro hodnocení léčiv (EMA) v roce 1995.

1.7 V březnu 2000 poradní skupina Komise pro zdravotní politiku uvedla, že cílem farmaceutického sektoru v oblasti veřejného zdraví je „učinit účinné, vysoce kvalitní bezpečné léky, včetně nejnovějších a inovačních, snadno dosažitelnými pro všechny, kdo je potřebují, bez ohledu na jejich příjem nebo sociální postavení“⁽²⁾.

1.8 Komise je i nadále zavázána k dokončení jednotného trhu s farmaceutickými výrobky podporováním výzkumu a vývoje⁽³⁾ tím, že atraktivní EU pro investice a vytvoří systémy, které poskytnou pacientům větší výběr prostřednictvím cenové dostupnosti a dosažitelnosti léků.

1.9 Mimoto Komise zřídila novou skupinu na vysoké úrovni pro inovace a zajištění léků (G10 pro léky)⁽⁴⁾, která se měla nově podívat na problémy, kterým čelí farmaceutický sektor v souvislosti s pravomocemi k jeho řízení na vnitrostátní úrovni a na úrovni Společenství, a přijít s kreativními řešeními.

1.10 Skupina G10 zveřejnila svou zprávu „Skupina na vysoké úrovni pro inovace a zajištění léků“ v květnu 2002 a shodný přístup, který přijala ve 14 doporučeních skupiny, tvoří základ „výzvy k akci“ Komise, ke které má EHSV poskytnout stanovisko (dodatek A).

1.11 Tento postoj byl dále posílen usnesením Rady o „lécích a problémech veřejného zdraví: zaměření se na pacienty“⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Enterprise papers č. 1/2001.

⁽²⁾ Zřízená výborem na vysoké úrovni pro zdraví.

⁽³⁾ Závěry Rady pro vnitřní trh 18.5.1998.

⁽⁴⁾ Skupina Evropské Komise na vysoké úrovni pro inovace a zajištění léků – výzva k akci. G10 pro léky 7.5.2002.

⁽⁵⁾ Usnesení Rady ze dne 1. a 2.12.2003.

2. Účel oznámení

2.1 Účelem oznámení je „stanovit, jak Komise zajistí, aby se doporučení G10 posunula kupředu v současném kontextu“. V oblastech vnitrostátní působnosti Komise stanoví navrhovaný směr, o kterém věří, že by se jím mohly členské státy ubírat, a co může Komise udělat k usnadnění tohoto procesu, zejména mít důležitou funkci při monitorování změny a efektivnosti.

2.2 V tomto kontextu stanoví Komise ve svém oznámení pět širokých témat, která zahrnují problémy v Evropě:

- prospěch pro pacienty;
- rozvoj konkurenceschopného evropského průmyslu;
- posílení vědecké základny EU;
- léky v rozšířené Evropské unii;
- členské státy učící se od sebe navzájem.

3. Text – obecné poznámky

3.1 Farmaceutický průmysl je odvětvím, které má složité vzájemné vztahy se systémy zdravotní péče, výzkumem, pacienty a konkurenčními společnostmi. V rámci Evropské unie patří k velkým zaměstnavatelům. Od průmyslu se vyžaduje, aby byl inovativní a aby dobře fungoval s různými systémy v USA a Japonsku. Toto oznámení klade důraz na vytvoření integrovaného přístupu s cílem vytvořit výhodu pro průmysl a pacienty a rovněž stimulovat jeho nepřetržitý rozvoj jako důležitého přispívatele k dynamické znalostní, konkurenceschopné ekonomice v Evropě. EHSV uznává, že to je hlavní úkol.

3.2 Konkurenceschopnost průmyslu je předmětem značného znepokojení a často se provádí srovnání s úspěchem průmyslu v USA. Je důležité zdůraznit, že to není kvůli vnitřní slabosti na straně farmaceutického průmyslu, nýbrž je to důsledkem roztržitého trhu, které zůstávají na národní úrovni velmi diferencované. To má za následek roztržitý přístup k výzkumu, inovacím a začleňování léků do kategorií léků na předpis a volně prodejných léků. K tomu dochází kvůli závislosti na rozhodovacím procesu 25 národních vlád a následným rozdílům v jejich politikách v oblasti sociálního zabezpečení a zdravotních politikách. To ovlivňuje ve všech členských státech konzistentním způsobem investice do výzkumu a vývoje, dostupnost výrobků a nakonec prospěch pro pacienty.

3.3 Je nesmírně důležité, aby se role průmyslu zvažila ve vztahu k vytvořeným systémům zdravotní péče v členských státech, jak a do jaké míry jsou financovány a jak zajistit, aby pacienti v každém členském státu měli přístup ke každému léku, který je v EU povolen. Ačkoli to je pro Komisi klíčovým cílem, EHSV uznává rozdíly, které existují v zajišťování dosažitelnosti léků a schopnosti jednotlivých členských států financovat tento cíl, a EHSV je zvláště znepokojen, co se týče možného dopadu na přístupující státy.

3.4 EHSV uznává rostoucí význam zapojování pacientů do rozhodování a rozvíjení partnerství mezi veřejným, soukromým sektorem a skupinami pacientů k vzájemnému prospěchu. Ačkoli EHSV vítá široký přístup, který navrhuje Komise, byl zklamán tím, že skupina G10 pro léky neměla širší reprezentativní základnu.

3.5 EHSV uznává, že důkazy ukazují pokles konkurenceschopnosti evropského farmaceutického průmyslu. Avšak i když byly stanoveny slabé stránky evropského modelu průmyslu, je důležité zaměřit se spíše na dostupné dovednosti, vytvořené struktury a vymoženosti v Evropě než na to předpokládat, že americký model je nutně nejlepší nebo jedinou cestou vpřed zohledňující všechny příslušné zájmy. Klíčovým cílem modelu EU je dosáhnout efektivnosti systémů zdravotní péče, která uspokojuje potřeby pacientů, ať už zdravotní, hospodářské nebo sociální, a současně podporovat hospodářské činnosti farmaceutického průmyslu.

3.6 Základ oznámení Komise je velmi široký a EHSV by chtěl upozornit na své dříve vyjádřené obavy, že kroky nezbytné k dosažení pokroku v těchto oblastech byly až dosud pomalé, a má obavy, co se týče toho, jak bude Komise s to dosáhnout rychlejšího pokroku na základě tohoto oznámení⁽¹⁾.

3.7 Komise zdůrazňuje význam monitorování a vyhodnocování úspěchů na základě definovaných ukazatelů výkonnosti. EHSV opakuje obavy ohledně nedostatku konzistentních statistických informací a důkazů pro posouzení pokroku a navrhovaného vývoje. Jsou zapotřebí lepší procesy k definování toho, jaké informace by se měly shromažďovat, a EHSV by rád viděl vytvoření mnohem proaktivnějšího a transparentnějšího systému.

3.8 Uznává se, že farmaceutický sektor poskytuje vysoce kvalitní zaměstnání, které přesahuje přímé zaměstnance v tomto průmyslu, jelikož zahrnuje jiné sektory výzkumu, přidružené společnosti, univerzity a zdravotnictví. Existuje však

obava, že bez soudržnějšího přístupu k výzkumu a inovacím v Evropě doprovázeného přiměřenými investicemi dojde v Evropě k úbytku kvalifikovaných zaměstnanců v tomto sektoru.

3.9 Ačkoli si je EHSV vědom potíží při dosahování jednotného trhu v rámci stávajících a budoucích členských států, chtěl by vidět jasné strategie k dosažení tohoto cíle ve farmaceutickém průmyslu kvůli rozdílům mezi úrovní EU a vnitrostátními působnostmi při uvádění léčivých přípravků na trh, a zejména kvůli odlišným systémům zdravotní péče a financování v jednotlivých členských státech. EHSV znovu zdůrazňuje velký význam, který přikládá skutečnosti, že by ochrana lidského zdraví měla mít přednost před všemi ostatními oblastmi regulace, jak je uvedeno v předchozích stanoviscích, a kvůli cíli farmaceutického průmyslu v oblasti zdraví zpřístupnit vysoce kvalitní bezpečné léky, včetně inovačních, pro všechny, kdo je potřebují, bez ohledu na jejich příjem nebo sociální postavení⁽²⁾.

4. Akce navrhovaná Komisí

4.1 Prospěch pro pacienty

4.1.1 Odpovědnost za zdravotní péči se rostoucí měrou stává společnou odpovědností, kdy se pacienti aktivněji zajímají o vlastní zdraví a o možnosti péče. Komise uznala význam zapojení pacientů a EHSV vítá důraz na vytvoření a podporování způsobů zajištění účasti pacientů na všech úrovních.

4.1.2 Nedávno vytvořené Evropské fórum pacientů poskytne užitečný mechanismus, pomocí něhož bude možno získávat názory pacientů, což může posílit Zdravotnické fórum EU vytvořené v roce 2001 k setkávání řady evropských dotčených osob v oblasti zdravotnictví, které by mohlo zahrnovat sociální organizace se zájmy souvisejícími se zdravím. Tyto iniciativy uznávají příslušné role států a nevládních organizací ve veřejném zdraví, které je nutno podporovat.

4.1.3 V tomto kontextu je důležité, aby jednotliví pacienti nebo skupiny pacientů zapojené do těchto rozhodovacích procesů byli dobře informováni o příslušných procesech a rozsahu, v jakém je třeba uplatňovat vliv. Je nezbytné, aby se vytvořila vzájemná důvěra mezi těmi, kdo mají odborné a technické zkušenosti, a těmi, jejichž úlohou je zajistit, aby veřejnost dostávala přesné a srozumitelné informace o lécích.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení, Úř. věst. C 61/1, 14.3.2003.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí, Úř. věst. C, 116/18, 20.4.2001.

4.1.4 EHSV považuje za kriticky důležité, aby byla kvalita a dostupnost informací pro pacienty a veřejnost posílena zejména s ohledem na jejich objektivitu a dostupnost. To uznala Rada ministrů v závěrech týkajících se léčivých přípravků a veřejného zdraví z června 2000. Za tímto účelem EHSV důrazně podporuje návrh na vypracování „značky draka“ k vytvoření „kritérií kvality pro webové stránky týkající se zdraví“ a aby se toto uplatňovalo také na jiné formy poskytování informací. Je nezbytné, aby informace byly využívány k informování jednotlivců a v případě potřeby k jejich podněcování, aby hledali radu u zdravotnických odborníků, jelikož prioritou musí být zamezit nadměrné nebo nepřiměřené spotřebě léků.

4.1.5 Návrh vytvořit partnerství pro spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem zapojující řadu přispívatelů k informování, poradenství a monitorování poskytování informací se vítá a EHSV by chtěl podněcovat setkávání farmaceutických společností, zástupců pacientů, vysokoškolských, sociálních, vzájemných organizací a organizací postižených osob, vědeckých a zdravotnických odborníků, kteří mohou přispět ke zlepšení informovanosti pacientů a zdravotnické osvěty. Takové partnerství by mohla poskytovat základní informace vládám, Parlamentu EU, Komisi a Radě ministrů v řadě otázek týkajících se průmyslu a zdravotní péče o jednotlivce.

4.1.6 Využití šíření informací ke zlepšení veřejného zdraví v členských státech bude jedním z důležitých prvků k tomu, umožnit větší harmonii, podporovat účelné shromažďování a umožnit efektivnější provádění analýz.

4.1.7 EHSV důrazně podporuje návrh, aby byla i nadále zakázána reklama léků na předpis pro veřejnost. Je nutno velmi pečlivě projednat otázku reklamy volně prodejných léků, aby bylo zajištěno přiměřené používání léků.

4.1.8 EHSV podporuje názor, že odpovědné samoléčby lze nejlépe dosáhnout, když potenciální uživatel využije radu dobře informovaného zdravotnického odborníka. Nevhodná samoléčba může vést k prodlžení se zahájením léčby a v některých případech k nepříznivému vzájemnému působení s předepsanými léky.

4.2 Relativní efektivnost

4.2.1 EHSV důrazně podporuje definici „relativní efektivnosti“, kterou přijala Komise s ohledem na technologie v oblasti zdravotní péče jako léky. To zahrnuje to, „aby přidaná terapeutická

hodnota byla složkou klinické účinnosti ve srovnání s jinými léčebnými postupy a efektivností nákladů samou o sobě“. Připouští se však, že v členských státech přijímajících tento přístup mohou být určité problémy, takže je důležité poskytnout dostatečný čas k efektivnímu provedení.

4.2.2 EHSV uznává význam zajištění větší dostupnosti efektivních (v neposlední řadě i z hlediska nákladů), nových a bezpečných léků pro co největší počet lidí. Uplatnění kritéria relativní efektivnosti v členských státech bude mít přímý dopad na ceny a úhradu, což je odpovědnost každého členského státu. EHSV by chtěl upozornit na dopad na rozpočty v oblasti sociální péče, které se v jednotlivých členských státech liší, což brání předepisování nejúčinnějších léků z důvodu rozpočtových omezení.

4.2.3 Bylo by vhodné podporovat výměnu zkušeností při vyhodnocování efektivnosti nákladů s cílem zlepšit metody vyhodnocení používané v různých členských státech.

4.3 Farmakovigilance

4.3.1 EHSV souhlasí s tím, že systém farmakovigilance je důležitý a věří, že je nutno stávající systémy posílit. Všichni zdravotničtí odborníci zapojení do procesů předepisování nebo výdeje léků i pacienti by se měli podílet na efektivním systému dohledu po uvedení na trh používaném pro všechny léky. Tento spontánní systém hlášení by měl být zvláště striktní pro léky nově uváděné na trh. Mimoto, má-li dojít k posunu při rychlejšímu udělování licencí, bylo by nutné doplnit to pečlivou farmakovigilancí využívající pozorovací studie k nalezení důkazů o očekávané bezpečnosti dotyčných léků, nebo případné neočekávané toxicity, a to pokud možno co nejrychleji.

4.3.2 Ačkoli náhodně kontrolované klinické pokusy jsou akceptovaným způsobem k prokázání účinnosti léků, mají obvykle nedostatečný rozsah, anebo jsou prováděny na pacientech, kteří nereprezentují možné uživatele léků. Tyto pokusy proto nemohou poskytnout důkaz o potenciálních rizicích, zejména u citlivých kategorií pacientů. Pozorovací studie tudíž přidávají ke kontrolovaným pokusům různé typy informací a skutečně je doplňují. Pozorovací studie mohou pouze zřídka poskytnout informace o žádoucích účincích, i když někdy mohou poskytnout podrobné údaje o tom, kdy k očekávanému (dobrému) účinku nedošlo.

4.4 Rozvoj konkurenceschopného evropského průmyslu

4.4.1 EHSV uznává postavení farmaceutického průmyslu při jeho příspěvku k evropské obchodní bilanci se špičkovými technologiemi a při plnění cílů v sociální oblasti a oblasti veřejného zdraví. Je klíčovým zdrojem vysoce kvalifikovaných pracovních míst. Proto je kriticky důležité, aby legislativní a regulativní rámce fungovaly hladce k podněcování a podpoře průmyslu a aby členské státy jednaly na vnitrostátní úrovni, aby bylo zajištěno, že nové léky s přidanou terapeutickou hodnotou jsou pro jejich pacienty k dispozici pokud možno co nejrychleji. Je důležité propagovat a podporovat výzkum ke zlepšení vývoje nových léků.

4.4.2 Ačkoli EHSV schvaluje klíčové akce navržené Komisí, zastává názor, že:

— je nezbytné zkrátit dobu, kterou potřebuje nový chemický podnik v rozvojové fázi před udělením licence. Musí být rovněž rychleji možné shromáždit údaje o nepříznivých účincích po zahájení klinického používání;

— přísnější předpisy o ochraně dat velmi ztěžují provádění pozorovacích studií nezbytných k určení bezpečnosti léků při každodenním používání. Pozorovací studie jsou jediným praktickým způsobem ke zjištění vzácných nepříznivých účinků (týkajících se bezpečnosti). Závisí na spojování různých, již dříve existujících souborů dat (např. údaje o předepisování, demografické údaje a údaje o výsledcích jako hospitalizace a/nebo údaje z úmrtních listů). Osobní identifikátory jsou obvykle jediným způsobem jak tyto soubory dat spojit. Poslední právní předpisy vyžadují, aby byl od pacienta získán souhlas k takovému využití osobních údajů, a to i tam, kde po spojení údajů dojde k anonymizaci. Pokud významný počet jednotlivců takovýto souhlas odmítne, nebo jen ignoruje žádost, pak výsledné soubory dat obsahují neznámé trendy, které je mohou znehodnotit, jelikož nereprezentují základní soubor⁽¹⁾;

— EHSV by chtěl upozornit na svůj již dříve uvedený názor k této otázce, „že by zde měl existovat systematický přístup, který lze plně realizovat bez dat jednotlivců pouze s využitím souhrnných anonymních údajů“⁽²⁾.

4.4.3 EHSV podporuje farmaceutický přezkum ke zlepšení fungování postupů centralizovaného a vzájemného uznávání, s cílem urychlit proces vyhodnocení a zkrátit dobu, ve které má být přijato konečné rozhodnutí. Skutečnost, že Komise a EMEA již zkrátily své vlastní interní postupy, je třeba uvítat, ale je zapotřebí dalšího zlepšení k tomu, přinést nové způsoby

léčení evropským pacientům včas, tak aby pacienti, kteří dostávají zdravotní péči v Evropě, nebyli v méně příznivém postavení než pacienti, kteří jsou ošetřováni v USA.

4.4.4 Podpora rozvoje inovačních léků prostřednictvím 6. programu výzkumu (FP6) s tématickou prioritou výzkumu v oblasti „biověd, genomiky a biotechnologií pro zdraví“ je vítána jako první krok.

4.4.5 Další prospěch by přineslo zkrácení doby mezi patentováním potenciálního léku a předložením žádosti o povolení k uvedení na trh, a to vynecháním zbytečných postupů.

4.4.6 Ačkoli EHSV podporuje návrh harmonizovat ochranu dat v období deseti let tam, kde se poskytují dodatečné informace pro zvláštní podskupiny např. děti, má za to, že možnost prodloužit exkluzivitu dat o jeden další rok by mohla být předmětem další debaty.

4.5 Načasování jednání o úhradě a tvorbě ceny

4.5.1 EHSV souhlasí s tím, že je nutné zaměřit se na „zajištění nejúčinnější léčby pro pacienta v rámci efektivního systému zdravotní péče“, zejména s ohledem na růst nákladů na péči. Je nutno poznamenat, že léky představují v průměru 15 % rozpočtů na zdravotnictví⁽³⁾. Členské státy EU mají povinnost zajistit, aby rozhodnutí o tvorbě cen a úhradě byla prováděna transparentně nediskriminačním způsobem v přesném rámci⁽⁴⁾.

4.5.2 Je nutno poznamenat, že členské státy mají jasnou pravomoc přijmout vnitrostátní opatření ke kontrole výdajů na zdravotní péči. To vede k velmi odlišným cenám v jednotlivých státech, což se s rozšířením ještě zhorší. EHSV však chce zdůraznit, že ať je vytvořen jakýkoli systém tvorby cen, neměl by představovat překážku k zajištění toho, aby se na trh dostaly inovační dobré léky. Výbor vyzývá Komisi, aby přijala opatření k zajištění plného použití směrnice o „průhlednosti“ (směrnice 89/105/EHS).

4.5.3 Takovéto rozdíly v administrativně stanovených cenách by mohly být škodlivé pro hladké fungování vnitřního trhu. EHSV proto vítá návrh Komise, že by se měly zahájit „úvahy“ k posouzení alternativních způsobů kontroly vnitrostátních výdajů členských států v souvislosti s léčivý. EHSV souhlasí s tím, že by dynamičtější a konkurenceschopnější tržní mechanismus mohl usnadnit cíl vytvořit integrovanější trh. „Úvaha“ by měla zahrnovat přezkum soukromého a veřejného financování léků a veřejného zdraví.

⁽¹⁾ Ibid.

⁽²⁾ Ibid.

⁽³⁾ Srovnání farmaceutických výdajů zveřejněné v roce 2001 Rakouským zdravotnickým institutem.

⁽⁴⁾ Směrnice Rady 89/105/EHS, Úř. věst. L 40, 11.2.1989.

4.5.4 Skutečná hospodářská soutěž u léků, které nejsou ani nakupovány, ani hrazeny státem

4.5.4.1 EHSV má za to, že pokud nový lék dostal povolení k uvedení na trh (což potvrzuje jeho účinnost, bezpečnost a kvalitu), měl by být pro pacienty dostupný bez zbytečného prodloužení, vyžaduje-li to jejich zdravotní stav. EHSV podporuje možnost zpřístupnit nové léky neprodleně poté, co získaly povolení k uvedení na trh.

4.5.4.2 Financování a monitorování výdajů na zdravotnictví v členských státech by mohlo představovat překážku pro současný přístup pacientů k novým lékům v celé Evropské unii. EHSV může podporovat nahrazení přímých cenových kontrol monitorováním výdajů na zdravotnictví a vyzývá Komisi, aby stimulovala debatu o možných způsobech, jak toho dosáhnout. V tomto kontextu by bylo možné zvážit upuštění od cenových kontrol u výrobců léků, které nejsou nakupovány státem, ani jím hrazeny v rámci povinného zdravotního pojištění.

4.6 Konkurenceschopný trh generických léků

4.6.1 EHSV souhlasí s tím, že generické léky mají důležitou roli při kontrole nákladů na zdravotní péči, a tedy napomáhají zlepšit udržitelnost financování zdravotní péče, ale je důležité vyvážit používání těchto léků vývojem inovačních výrobků, tak aby průmysl zůstal dynamický a pacienti měli větší výběr.

4.6.2 EHSV podporuje vytvoření jasnější definice Společenství týkající se generických léků, a zejména nutnost zvážit práva k duševnímu vlastnictví ve světle rozšíření.

4.7 Konkurenceschopný trh s volně prodejnými léky

4.7.1 Uznává se, že volně prodejné léky, které lze dostat v lékárnách nebo maloobchodních prodejnách, přispívají k rozvíjení konkurenceschopnosti na trhu a veřejnost získává větší přístup k těmto lékům bez nutnosti lékařské konzultace. EHSV věří, že je důležité zajistit, aby tyto léky byly používány za podmínek absolutní bezpečnosti.

4.7.2 Mezi jednotlivými členskými státy existují rozdíly u výrobků, které jsou zařazeny jako volně prodejné léky, a EHSV schvaluje návrhy, že by se měla vytvořit větší soudržnost rozhodnutí o jejich zařazení v souladu se zásadami jednotného trhu.

4.7.3 Mimoto EHSV podporuje návrh Komise, aby stejná ochranná známka byla používána pro léky na předpis i volně prodejné léky v těch členských státech, které jsou přesvědčeny, že toto nepředstavuje žádné riziko pro veřejné zdraví.

4.7.4 EHSV však znovu opakuje obavu vyjádřenou ohledně dostupnosti volně prodejných orálních antibiotik, antivirových nebo protifungicidních prostředků, které by se měly omezit pouze na lékařský předpis. Jsou-li takové léky používány při triviálních indikacích nebo nevhodně, existuje zde riziko vzniku širších problémů rezistence, což by mohlo vést k tomu, že by se následná nemoc mohla stát kritičtější infekcí. Proto je důležité, aby byly tyto léky spatřovány v kontextu širší agendy v oblasti veřejného zdraví a aby jejich užívání bylo kontrolováno lékařským předpisem. Je kriticky důležité, aby byly v tomto ohledu pacientům poskytovány přesné a snadno pochopitelné informace a aby bylo monitorováno používání těchto předepsaných léků a zahrnuto do budoucího výzkumu.

4.8 Posílení vědecké základny EU

4.8.1 EHSV uznává význam rozvoje a udržování dynamické výzkumné a vývojové základny ve farmaceutickém průmyslu, která čerpá ze zkušeností obsažených jak v průmyslu, tak v přidružených vědeckých institucích.

4.8.2 EHSV podporuje cíl vytvořit virtuální instituty zdraví ke stimulování a organizování výzkumu v oblasti zdraví a biotechnologií v Evropě spojováním těch, kteří mají společné výzkumné zájmy. EHSV věří, že by měla existovat soudržná struktura ke spojování znalostí a zkušeností s vhodnými způsoby šíření, mají-li být zachovány vědecké dovednosti odborníků a má-li být pro USA vážným soupeřem, co se týče VaV a inovací. 6. rámcový program výzkumu (FP6) je vítaným prvním krokem.

4.8.3 EHSV v předchozím stanovisku podpořil zavedení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí⁽¹⁾ s cílem vytvořit silnější vědeckou základnu pro veřejné zdraví v Evropě.

4.8.4 Při podpoře rozvoje výzkumu a inovací by chtěl EHSV zdůraznit, že je nutno identifikovat nové zdroje investic. Za tímto účelem EHSV vítá návrh přezkoumat řadu myšlenek v souvislosti s financováním výzkumu, které zahrnují rizikový kapitál, levné půjčky, daňové dobropisy, zaručené trhy a rozšíření patentových práv anebo exkluzivity trhu. Je důležité, aby byla lépe poznána a využita synergie mezi univerzitami, výzkumnými zařízeními a průmyslem.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV „Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí“ – zpravodaj p. Bedossa – Úř. věst. C 32, 5.2.2004.

4.9 Pobídky pro výzkum

4.9.1 EHSV vítá směrnici o klinickém hodnocení⁽¹⁾, která zdůrazňuje, že v provedení hodnocení má prvořadý význam ochrana pacientů. Směrnice rovněž zdůrazňuje potřebu zjednodušit a harmonizovat řídicí administrativní postupy, aby bylo možno lépe koordinovat pokusy v rámci Unie. Je vítáno rovněž ustanovení o vytvoření evropské databáze klinických pokusů.

4.9.2 EHSV chce zdůraznit, že zdroje skutečných inovací pocházejí také od malých společností nebo jednotlivců, kteří mají „chytré nápady“. Je zde nebezpečí, že složité administrativní postupy v EU a členských státech nebo potřeba větších společností provádět výběr výzkumných projektů, které mohou probíhat současně, může bránit objevení se inovativních myšlenek z těchto zdrojů. Proto by se měly poskytnout příspěvky na podporu tohoto potenciálu a propagaci spolupráce mezi podniky s cílem pomoci rozvíjet tyto myšlenky do nových léků, které mají potenciál dostat se na trh.

4.9.3 Ve srovnání s USA se EU a její členské státy na vnitrostátní úrovni častěji zaměřují spíše na potřebu „vyhnout se neúspěchu“ než na převzetí rizika k dosažení úspěchu, což může vést k určitým neúspěchům. Existuje zde příležitost posunout v tomto ohledu hranice. EHSV podporuje rychlé provedení směrnice o právní ochraně biotechnologických vynálezů všemi členskými státy pokud možno co nejdříve vzhledem k tomu, že jejich nedodržení bude bránit rozvoji evropského biotechnologického průmyslu.

4.9.4 EHSV podporuje také přijetí patentové legislativy Společenství, která sníží náklady každého členského státu.

4.9.5 EHSV by chtěl zdůraznit, že v současnosti není 40–50 % léků pro děti licencováno pro děti, a ani neusilovalo o licenci k pediatrickému užití. EHSV by chtěl doporučit, aby byl proveden cílený výzkum k posouzení vhodných dávek léků pro děti, starší lidi, muže a ženy. Klíčovou otázkou je vhodná bezpečná a účinná dávka léku ve specifických případech.

4.9.6 Správné dávkování je zvláště důležité u starších lidí, kteří mohou užívat řadu různých léků pro několik indikací, a současně mít mírnou poruchu orgánů (např. ledviny nebo játra), takže problémem je vhodnost léku ve vztahu k lékům, které byly předepsány pro jiné indikace.

4.9.7 EHSV by chtěl rovněž poukázat na to, že ačkoli existují nemoci, které jsou v Evropě v současné době velmi vzácné, mohou být běžné v rozvojovém světě, a že větší míra cestování ve spojení s globálním oteplováním může způsobit, že se určitá „vzácná“ onemocnění stanou běžnějšími a jejich zvládnutí bude obtížnější.

4.10 Léky v rozšířené Evropské unii

4.10.1 EHSV souhlasí s tím, že hlavní výzvou bude integrace ekonomik a systémů zdravotní péče nových členských států do stávající Unie. Většina zemí vstupujících do Unie má k dispozici méně prostředků, které jsou vynakládány v sektoru zdravotní péče, než stávající členské státy, a proto má velký význam dosažitelnost a cenová dostupnost léků s ohledem na jejich systémy zdravotní péče. To je třeba spatřovat v kontextu rostoucích nákladů na zdravotní péči, stárnoucí populace a nově vznikajících potřeb v oblasti sociální a zdravotní péče.

4.10.2 Problémem bude také harmonizace práv k duševnímu vlastnictví, která by mohla způsobit značné rozdíly v cenových hladinách a následně vést k růstu paralelních dovozů. K tomu dochází, existují-li mezi členskými státy soustavné cenové rozdíly. Pak mohou jednotlivci nebo organizace jiné než držitelé povolení k uvedení na trh nakupovat lék ve velkém v levnější zemi, dovážet ho do dražší země a prodávat ho se ziskem vznikajícím výlučně z cenového rozdílu. EHSV podporuje opatření navržená Komisí k řešení tohoto problému prostřednictvím zákonného požadavku informovat držitele povolení k uvedení na trh, příslušný orgán v členském státě a EMEA o úmyslu uskutečnit paralelní dovoz v konkrétním členském státě.

4.10.3 Právní odpovědnost za prosazování práv k duševnímu vlastnictví však zůstává i nadále držiteli patentu.

4.10.4 EHSV vítá kroky, které Komise přijala k zajištění toho, aby nové členské státy měly příležitost k dialogu, co se týče případných potíží, které mohou mít při provádění farmaceutického legislativního rámce, a to před přistoupením i po něm.

⁽¹⁾ „Vzácné“ onemocnění je onemocnění, které je v Evropě velmi výjimečné, ačkoli ve světě může patřit k nejběžnějším onemocněním, která se objevují ve velké míře, ne-li výlučně, v tropických zemích s velkou chudobou. U těchto onemocnění zde není dobře rozvinutý trh konkurenčně oceněných léků, a tudíž investice farmaceutického průmyslu k zaměření se na tyto choroby jsou nízké. Např. malárie, schistosomiáza nebo lepra.

⁽¹⁾ Směrnice 2001/20/ES, Úř. věst. L 121, ze dne 1.5.2001.

4.11 Členské státy učí se od sebe navzájem

4.11.1 Pro pokrok při rozvoji farmaceutického sektoru v Evropě je důležitá schopnost učit se od sebe navzájem. EHSV proto vítá návrh Komise vypracovat soubor ukazatelů EU k pokrytí cílů v oblasti konkurenceschopnosti průmyslu a veřejného zdraví. Zřízení pracovní skupiny k vypracování těchto ukazatelů EHSV vítá.

4.11.2 Ukazatelé budou muset zahrnovat účinnost farmaceutického výrobku a také účinnost související s poskytovanou zdravotní péčí vedle:

- nabídky;
- poptávky a regulativního rámce;
- výkonu průmyslu;
- makroekonomických faktorů.

5. Závěr

5.1 EHSV vítá oznámení Komise k „rozvoji silnějšího evropského farmaceutického průmyslu ve prospěch pacientů“ a podporuje komplexní program, který je stanoven. Uznává, že oznámení je ambiciózní a že bude výzvou tyto cíle splnit.

5.2 EHSV zastává názor, že ačkoli oznámení splňuje cíle týkající se zvážení prospěchu pro pacienty, posunutí konkurenceschopného evropského průmyslu kupředu, přijetí kroků k posílení vědecké základny EU, zohlednění rozšířené Evropy a zajištění, aby se členské státy učily od sebe navzájem, přál by si, aby byly zaznamenány i níže uvedené problémy.

5.3 EHSV by chtěl zdůraznit, že závislost na rozhodovacích procesech ve 25 národních vládách způsobuje, že se farmaceutický průmysl zdá slabší ve srovnání s jednotnými postupy, které jsou možné v USA nebo Japonsku, co se týče výzkumu, inovací, uvádění na trh a tvorby cen. Zdůrazňuje se, že k dosažení skutečného jednotného trhu by měl pokračovat proces zahájený doporučeními G10 a je nutno přezkoumat dopad na systémy zdravotní péče a veřejné zdraví v členských státech prostřednictvím navrhovaného benchmarkingu.

5.4 EHSV by chtěl upozornit na řadu přezkumů, dokumentů a návrhů politik souvisejících s farmaceutickým sektorem v několika posledních letech a má obavy, pokud jde o to, jak

bude v důsledku doporučení G10, oznámení a závazků přijatých Radou ministrů dosaženo rychlejšího pokroku.

5.5 EHSV uznává potíže s dosažením integrovaného jednotného trhu s ohledem na farmaceutický sektor vzhledem k jeho složitosti a závislosti na pravomocích členských států a odlišných systémech. Zdůrazňuje však význam stanovení jasných strategií k dosažení tohoto cíle.

5.6 EHSV schvaluje záměr Komise vypracovat ukazatele výkonnosti, které umožní vyhodnotit a sledovat pokrok v průmyslu, a znovu zdůrazňuje význam toho, získat konzistentní statistické údaje a důkazy pro posouzení pokroku programu stanoveného v oznámení.

5.7 EHSV dále zdůrazňuje velký význam, který přikládá ochraně lidského zdraví a že to by mělo mít přednost ve všech oblastech regulace.

5.8 EHSV důrazně podporuje návrh na vypracování „značky draka“ ke stanovení kritérií kvality pro webové stránky týkající se zdraví a všechny ostatní formy informací a zdůrazňuje význam podněcování lidí k tomu, aby hledali radu u zdravotnických odborníků.

5.9 EHSV podporuje silný systém farmakovigilance, který je nutno dále posilovat, a je nutno integrovat efektivnější využívání epidemiologických studií.

5.10 EHSV věří, že zde existuje skutečná příležitost k vypracování lépe koordinovaného přístupu k výzkumné agendě s jednoduššími a harmonizovanějšími administrativními postupy. Potenciál pro nové zdroje investic, které by mohly zahrnovat rizikový kapitál, levné půjčky, daňové dobropisy, se vítá a měl by se naléhavě realizovat.

5.11 EHSV doporučuje pokračovat v dialogu a zjednodušování systému, aby se umožnily inovace a výměna znalostí jak k posílení průmyslu, tak také k zachování a rozvíjení dovedností a kapacity zaměstnávat lidi vyplývající z konkurenceschopného farmaceutického průmyslu.

5.12 EHSV také doporučuje, aby EU a členské státy EU investovaly, aby bylo zajištěno vytvoření sítě excelence a po přiměřeně dlouhou dobu umožněno financování k posílení inovací, a to poskytnutím jistoty a bezpečnosti k zachování kontinuity práce výzkumných týmů.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně rozhodnutí č. 1999/784/ES Rady o účasti Společenství na Evropské audiovizuální observatoři“

COM(2003) 763 final – 2003/0293 (COD)

(2004/C 241/03)

Rada rozhodla dne 14. ledna 2004 podle článku 157 odstavce 3 Smlouvy o založení ES o vyžádání stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru k následujícímu tématu: „Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně usnesení č. 1999/784/ES Rady o účasti Společenství na Evropské audiovizuální observatoři“

Odborná sekce dopravy, energie, infrastruktury, informační společnosti pověřená přípravou prací přijala své stanovisko dne 10. května 2004. Zpravodajem byl pan GREEN.

Evropský hospodářský a sociální výbor přijal na svém 409. plenárním zasedání ze dne 2. a 3. června 2004 (schůze ze dne 2. června 2004) toto stanovisko 171 hlasy pro, přičemž 9 členů se zdrželo.

1. Úvod

1.1 Rozhodnutím 1999/784/ES ⁽¹⁾ přijala Rada návrh na účast Společenství na Evropské audiovizuální observatoři pro období do 31. prosince 2004.

1.2 Svým stanoviskem ze dne 22. září 1999 odsouhlasil Evropský hospodářský a sociální výbor návrh Komise na účast Společenství.

1.3 Výchozíkem návrhu Komise i souhlasu EHSV byl status audiovizuálního průmyslu jako jednoho z ekonomických sektorů velkého strategického významu pro Evropu, obzvláště pro rozhlas, televizi a filmovou produkci.

— přínos observatoře pro dosažení uvedených cílů se ještě více zlepší realizací nové strategie vyvíjené v současnosti za účasti Komise. Aktualizované zadání a příslušný finanční rámec budou schváleny koncem roku 2005 v příslušných grémiích observatoře. Realizaci lze zahájit nejdříve v roce 2006.

2.3 Na základě dosavadních pozitivních zkušeností, které jsou shrnuty v mezitímní zprávě ⁽²⁾, považuje Komise za přiměřené prodloužit účast Společenství na observatoři o další dva roky. Krátkodobé prodloužení usnadní překlenutí období, v němž se stanoví budoucí oblasti činnosti observatoře a umožní začlenění do aktuálního finančního plánování Společenství, aniž by tím došlo k ohrožení budoucích rozhodnutí, která mají být přijata v roce 2006 v plném vědomí nového zadání a finančního rámce observatoře.

2. Návrh komise

2.1 Komise navrhuje

— prodloužit účast Společenství na Evropské audiovizuální observatoři o dva roky, tedy do roku 2006 včetně;

— zachovat roční rozpočet z roku 2004 ve výši 235 000 EUR.

2.2 Návrh je odůvodněn zejména následujícími argumenty:

— Činnost observatoře v oblastech statistiky trhu a finančních a právních informací významně přispívá k realizaci stanovených cílů. Zájemem Společenství je tedy podpořit a konsolidovat strukturu observatoře a bilaterální spolupráci;

3. Všeobecné poznámky

3.1 Evropský hospodářský a sociální výbor původně souhlasil s návrhem Komise na účast Společenství na observatoři, neboť předpokládal, že to přispěje ke konkurenceschopnosti evropského audiovizuálního průmyslu prostřednictvím zkvalitnění šíření ekonomických a právních informací, jasnějšího obrazu trhu i podporou transparency a investic do infrastruktury.

⁽²⁾ Zpráva Komise Radě, Evropskému parlamentu, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provedení rozhodnutí 1999/784/ES (KOM(2002) 619 def.).

⁽¹⁾ Úř. věstník L 307, 2.12.1999, s. 61.

3.2 Výbor je dále na základě zprávy o činnosti observatoře ⁽¹⁾ názoru, že očekávání budou z všeobecného hlediska splněna a původní důvody k souhlasu s návrhem nadále zůstávají aktuální, mezi nimi zejména důležité ekonomické, kulturní a demokratické aspekty audiovizuálního průmyslu.

4. Zvláštní poznámky

4.1 Dle mínění výboru je pro vlastní průmysl EU i pro uživatele nezbytný přístup ke spolehlivým a aktualizovaným informacím takového charakteru, jež observatoř poskytuje.

4.2 Výbor přikládá velký význam skutečnosti, že ochrana spotřebitele a autorská práva nadále představují prioritní témata observatoře.

4.3 Výbor mimo jiné doporučuje observatoři uvážit jako možné téma rámcové daňové podmínky pro audiovizuální oblast včetně filmu, jelikož ostatní aspekty jako jsou podpora oblastí zvláštního významu a státní podpora již byly vyřešeny.

4.4 Je důležité zajistit, aby observatoř mohla vyvíjet svou činnost na současné bázi, a aby do roku 2006 byla přijata a zrealizována nová strategie.

4.5 Výbor však zastává názor, že se může v souvislosti s novou strategií projevit nezbytnost navýšení rozpočtu nad stávající výši, obzvláště s ohledem na další těžiště zájmu v oblastech multimédií a filmu.

5. Závěr

5.1 Výbor souhlasí s návrhem Komise na prodloužení účasti Společenství na Evropské audiovizuální observatoři o další dva roky, čímž se přispěje k posílení konkurenceschopnosti evropského audiovizuálního průmyslu zkvalitněním šíření ekonomických a právních informací, jasnějšímu obrazu trhu a podpoře transparency a investic do infrastruktury.

5.2 Výbor stvrzuje svůj názor ⁽²⁾, že audiovizuální sektor má v Evropské unii strategický význam a přispívá k vytváření pracovních míst. Stále rychlejší vývoj audiovizuálního průmyslu a audiovizuálního sektoru na celém světě staví dobré statistické znalosti o této oblasti do světla velkého strategického významu.

5.3 Výbor tedy opakovaně Komisi vyzývá ⁽³⁾ ke zřízení Evropské agentury pro informační společnost. Ta by se měla zabývat i koordinací rozličných iniciativ v oblasti konvergence multimédií a možnostmi konkrétní práce v kulturní oblasti s ohledem na ochranu a podporu „evropské kulturní identity“ a lepší vytváření evropské kulturní politiky.

Brusel, 2. června 2004

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provedení rozhodnutí 1999/784/EG (KOM(2002) 619 def.) o účasti Společenství na Evropské audiovizuální observatoři.

⁽²⁾ Úř. věstník C 204 z 15.7.1996, s. 5: Stanovisko výboru k „Návrhu rozhodnutí Rady na zřízení Evropského garančního fondu na podporu filmové a televizní produkce“.

⁽³⁾ Stanovisko Hospodářského a sociálního výboru k „Návrhu rozhodnutí Rady o účasti Společenství na Evropském monitorovacím centru pro audiovizuální média“ (COM(1999) 111 final – 99/0066 (CNS)).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, jímž se stanoví pokyny pro trans-evropské energetické sítě a ruší rozhodnutí č. 96/391/EC a č. 1229/2003/EC

COM(2003) 742 final – 2003/0297 (COD)

(2004/C 241/04)

Dne 19. února 2004 se Rada, v souladu s ustanoveními článků 156 a 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla požádat Evropský hospodářský a sociální výbor o vydání stanoviska k Návrhu na vydání rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, jímž se stanoví pokyny pro trans-evropské energetické sítě a ruší rozhodnutí č. 96/391/EC a č. 1229/2003/EC

Odbor dopravy, energetiky, infrastruktury a informační společnosti, jemuž přísluší příprava podkladů pro činnost Výboru v této oblasti, vydal své stanovisko dne 10. května 2004. Zpravodajkou byla pí Sirkeinen.

Na svém 409. plenárním zasedání ze 2. a 3. června 2004 (schůzi ze dne 2. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 164 hlasů pro, 3 hlasy proti a 17 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 V roce 2001 přijala Komise sdělení o evropské energetické infrastruktuře. Obecně platná pravidla a standardy nepostačují k zajištění účinného fungování rozšířeného evropského trhu s elektřinou a plynem. Zároveň je nezbytné, aby existovala odpovídající infrastruktura spojující jednotlivé členské státy.

1.2 V tomto sdělení byla uvedena řada opatření, včetně vyhlášení cílové 10 % úrovně propojení pro elektřinu a stanovení prioritního financování projektů trans-evropských sítí jako prioritních projektů celoevropského zájmu. Komise též navrhla zvýšit horní hranici příspěvku na vývojovou fázi prioritních projektů z 10 % na 20 %. Na zasedání Rady v Barceloně byl přijat cíl 10 % propojení, o zvýšení horní hranice příspěvků však Rada stále jedná.

1.3 Aby se mohly přistupující státy zapojit do vnitřního trhu s elektřinou a plynem, je nezbytné revidovat předpisy pro trans-evropskou síť (trans-European network – TEN). Řada projektů na propojení starých a nových členských států již splňuje podmínky pro financování trans-evropských sítí, seznam příslušných projektů je však třeba doplnit. Obdobný přístup je potřebný též ve vztahu k sousedním zemím. Střednědobým cílem je postupné vytvoření evropského trhu s elektřinou a plynem, jenž může zahrnovat přes 35 států s více než 600 milióny obyvatel. Fungování tohoto trhu by mělo být založeno na obecných standardech platných pro přístup na trh, ochranu životního prostředí a bezpečnost.

1.4 Poptávka po zemním plynu prudce roste a Společenství je stále více závislé na jeho dovozu. Aby bylo zajištěno účinné fungování evropského trhu s energiemi a budoucí dodávka plynu, je nutné diverzifikovat dodávky plynu a vybudovat novou infrastrukturu. Je nezbytné investovat do výstavby nových plynovodů a, i přes možnost pružnějšího využití stávající infrastruktury po otevření trhu, do vnitrostátních plynovodů.

vodů. Musí být zajištěna úzká spolupráce dodavatelských zemí a tranzitních oblastí.

2. Návrh Komise

2.1 Navrhovaná revize pokynů pro trans-evropské sítě pro rozvod elektřiny a plynu bude zaměřena zejména na zařazení nových členských států do vnitřního trhu s elektřinou a plynem. Nové znění pokynů:

- zajistí, že při určování projektů, jež splňují podmínky pro poskytnutí finanční podpory a jsou uvedeny v Pokynech pro trans-evropské energetické sítě, bude plně zohledněna nutnost více začlenit přistupující státy a sousední regiony do rozšířeného evropského trhu s elektřinou;
- umožní prohlásit některé klíčové prioritní přeshraniční projekty za projekty celoevropského zájmu; a
- umožní Komisi jmenovat evropského koordinátora pro prioritní projekt.

Sdělení Komise stanoví povinnost členských států upřednostňovat prioritní projekty, usnadňovat a urychlovat dokončení projektů a provádět hodnocení a podávat zprávy Komisi.

2.2 V přílohách rozhodnutí je uveden seznam projektů obecného zájmu, splňujících podmínky pro poskytnutí finanční pomoci od Společenství (příloha III) podle kritérií stanovených v příloze II, seznam projektů obecného zájmu, jež mají nárok na přednostní poskytnutí pomoci od Společenství (příloha I) a seznam projektů celoevropského zájmu (příloha IV).

2.3 Odhadovaná výše investic potřebných v letech 2007–2013 pro vybudování prioritních projektů na elektrické sítě a plynovody činí přibližně 28 miliard €, z nichž 20 miliard € připadá na EU a 8 miliard € na třetí státy. Dále bude nutné vynaložit určité náklady na dokončení jiných projektů obecného zájmu.

3. Obecné poznámky

3.1 Evropský hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku důrazně podpořil návrhy Komise na rozvoj a podporu trans-evropských sítí pro rozvod elektřiny a plynu jako nedílné součásti vytvoření vnitřního trhu s elektřinou a plynem a jednotné politiky zajištění dodávky energií. Výbor též podpořil návrh Komise na zvýšení horní hranice finančního příspěvku na vývojovou fázi projektů na 20 %.

3.2 Projekty trans-evropských energetických sítí však jsou, jak již Výbor uvedl ve svých předchozích stanoviscích, realizovány velmi pomalu a nedostatečně. Za vážnou překážku jsou označovány problémy s financováním rozsáhlých stavebních projektů. Částka 20 milionů EUR ročně, přidělených Komisí jako příspěvek na vývojovou fázi projektů, nemohl jejich realizaci nijak výrazně napomoci. Je nutné rozvinout spolupráci soukromého a veřejného sektoru..

3.2.1 Financování samotné nemusí být jedinou příčinou pomalé realizace projektů trans-evropských energetických sítí. Mohou zde být i další důvody, jako je skutečnost, že neexistuje závazek členských států spolupracovat na přeshraničních projektech. V tomto případě by mohl svou roli sehrát evropský koordinátor. V některých případech se může zahájení projektu zpozdit z důvodu podání žádosti o poskytnutí finanční podpory z veřejných zdrojů. Projekt, jenž by byl jinak zahájen včas, se tak zdrží kvůli čekání na vydání souhlasného či zamítavého rozhodnutí.

3.2.2 V současné době představuje podstatnou překážku investic do infrastruktury zdlouhavé, problematické a až do vydání konečného rozhodnutí nejisté plánování a povolovací řízení. Prioritní status udělený příslušnému projektu institucemi EU by měl místní a jiné orgány s rozhodovací pravomocí jasně upozornit na důležitost včasné realizace projektu.

3.3 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá návrh Komise, poznamenává však, že měl být podán dříve. V okamžiku schválení tohoto stanoviska na plenárním zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru již došlo k rozšíření EU, jejímiž členy je nyní 25 států. Co se týče přístupu k sousedním zemím, byla potřeba změny z hlediska zajištění dodávky zřejmá již dlouhou dobu, přinejmenším od vydání Zelené knihy o zabezpečení dodávky energií.

3.4 Evropský hospodářský a sociální výbor považuje analýzu stavu vzájemného propojení států za informativní a věcnou.

3.5 Komise však neuvádí žádné podrobnější a dlouhodobější studie předpokládaného vývoje vnitřních trhů s energiemi, jež by poskytly nezbytné podklady pro určení klíčových projektů na vybudování infrastruktury. Dlouhodobá vize či alternativní varianty mají nepostradatelný význam zejména v sektoru, kde doba trvání investic činí 50 a více let. Absence takových odkazů je překvapivá též vzhledem k tomu, že příslušné informace jsou dostupné, včetně materiálu vypracovaného samotnou Komisí.

3.5.1 Pro budoucí energetické schéma Evropy je zemní plyn má velký význam. Současným trendem je rychlý růst jeho využívání a zvyšující se závislost na dovozu ze států mimo EU. Díky tomuto vývoji se zvyšuje důležitost řízení infrastruktury a rizik spojených se závislostí na několika málo zdrojích a soustředěním vlastnictví. Z jakých střednědobých a dlouhodobých předpokladů poptávky, spotřebních míst a zdrojů vychází návrhy prioritních projektů na vybudování infrastruktury? Jaký se předpokládá vývoj využívání plynu pro vytápění, výrobu elektřiny a CHP a existují nějaké plány na možné využití plynu pro získávání vodíku? Jaký je potenciál příslušných zdrojů? Volbu energií a trh s nimi výrazně ovlivňují politická rozhodnutí, počínaje politikou EU v oblasti životního prostředí, až po místní plánování. Tyto skutečnosti by měly být zohledněny v podrobnější, dlouhodobé analýze.

3.6 Jednou z relevantních otázek je, zda by nebylo možné řešit některé problémy související s faktory „zúženého hrdla“ v rámci systému jinak než prostřednictvím navrhovaných projektů nových sítí. Nebylo by například v některých případech výhodnější investovat do výroby elektřiny v blízkosti míst se zvýšenou poptávkou? Při zpracování návrhů na vybudování by měla být taková možnost vždy posouzena, přičemž je též třeba zohlednit možnost zvýšení energetické účinnosti a výroby energií z rozptýlených obnovitelných zdrojů.

4. Podrobné poznámky

4.1 Znění odst. 4 preambule by mělo být změněno tak, aby byl kladen stejný důraz na účinné fungování vnitřního trhu a na strategické cíle jako zajištění dodávky energií a poskytování univerzálních služeb.

4.2 Projekty v rámci jednotlivých členských států by měly být na seznam projektů celoevropského zájmu zařazovány pouze výjimečně.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ohledně „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, týkající se zavádění společných pravidel pro určité typy přepravy zboží po silnici (kodifikovaná verze)“

COM(2004) 47 final – 2004/0017 (COD)

(2004/C 241/05)

11. února 2004 rozhodla Rada v souladu s článkem 71 smlouvy zakládající Evropské společenství o konzultaci Evropského hospodářského a sociálního výboru ohledně „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, týkající se zavádění společných pravidel pro určité typy přepravy zboží po silnici (kodifikovaná verze)“

Specializovaná sekce „Doprava, energie, infrastruktury, informační společnost“, pověřená přípravou prací Výboru v dané věci, zpracovala své stanovisko 10. května 2004 (zpravodaj: J. SIMONS).

Na svém 409. plenárním zasedání ve dnech 2. a 3. června 2004 (schůze dne 2. června 2004), Evropský hospodářský a sociální výbor přijal toto stanovisko počtem hlasů 173 pro, 1 hlas proti a 16 členů se zdrželo hlasování.

1. Obsahem tohoto návrhu je provedení kodifikace první směrnice Rady z 23. července 1962, týkající se zavádění společných pravidel pro určité typy přepravy zboží po silnici ⁽¹⁾.

2. V kontextu Evropy občanů, nabývá velkého významu zjednodušení a jasnost komunitárního práva, proto Evropský parlament, Rada a Komise zdůraznili nezbytnost kodifikovat často novelizované legislativní akty a podle interinstitucionální

dohody ze dne 20. prosince 1994 ujednali, že lze použít zrychlené procedury. V aktech, které jsou předmětem kodifikace, nelze provádět žádné podstatné změny.

3. Tento návrh Komise zcela odpovídá danému záměru a EHSV k němu nemá žádné připomínky; nicméně konstatuje, že se tato kodifikace zavádí velmi pozdě. I když jsou stanovené lhůty respektovány nadoraz, poslední modifikace je nicméně z roku 1992.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Úřed. věst. 70, 6.8.1962, s. 2005. Směrnice naposledy novelizovaná nařízením (EHS) č. 881/92 (Úř. věst. L 95, 9.4.1992, s. 1) – Stanovisko EHSV: Úřed. věst. C 40, 17.02.1992, s. 15.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

COM(2004) 127 final – 2004/0045 COD

(2004/C 241/06)

Dne 5. března 2004 se Rada rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor na základě článku 95 Smlouvy o založení Evropského společenství ve věci návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

Sekce pro zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 6. května 2004. Zpravodajem byl p. Adams.

Na 409. plenárním zasedání z 2. a 3. června 2004 (zasedání z 2. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 180 hlasů pro ke 3 hlasům proti, přičemž hlasování se zdrželo 13 členů.

1. Úvod

1.1 Účelem návrhu je zaměřit se na problém použití právních předpisů pro obaly a obalové odpady⁽¹⁾ na přístupující státy. Právní předpisy přijaté po 1. listopadu 2002 – v tomto případě byly schváleny pozměňovací předpisy teprve v únoru 2004 – nejsou v aktu o přistoupení zahrnuty. Komise dospěla k názoru, že nejcitlivějším způsobem jak postupovat, je předložit tento pozměňovací návrh podle článku 95 Smlouvy o přistoupení.

1.2 Na zasedání Evropské rady v prosinci 2002 byly dohodnuty různé mechanismy informování a konzultací s přístupujícími státy ohledně takovýchto právních předpisů. Všechny přístupující státy vyjma Kypr⁽²⁾ informovaly v únoru 2003 Komisi, že budou před použitím původní směrnice potřebovat další přechodné období. Tento návrh na pozměňující směrnici následuje po rozsáhlých dvoustranných technických konzultacích se všemi deseti přístupujícími státy.

1.3 Nejnovější směrnice⁽³⁾ se zaměřuje na předcházení nebo minimalizaci dopadu obalů a obalových materiálů na životní prostředí prostřednictvím cílů v oblasti jejich využití a recyklace. Nové dohodnuté cíle jsou značně vyšší než cíle pro rok 2001 a je nutno jich dosáhnout do konce roku 2008. Směrnice obsahuje specifické cíle pro plasty, kovy, papír/lepenku a sklo. Tyto specifické cíle zlepší celkovou úroveň ochrany životního prostředí v EU. Zmenší rovněž stávající narušení hospodářské soutěže, povedou k vyššímu stupni harmonizace v rámci jednotného trhu a poskytnou větší jistotu při plánování investic do recyklační infrastruktury.

⁽¹⁾ Směrnice 94/62/ES, naposledy pozměněná směrnicí 2004/12/ES ze dne 11. února 2004 (Úř. věst. L 47, 18.2.2004, s. 26–32).

⁽²⁾ Kypr nepožadoval žádné přechodné úpravy.

⁽³⁾ Směrnice 2004/12/ES ze dne 11. února 2004 (Úř. věst. L 47, 18.2.2004, s. 26–32).

1.4 Jakožto nejpozdější datum, ke kterému by přístupující státy měly dosáhnout těchto cílů, stanoví návrh 31. prosinec 2012.

2. Obecné poznámky

2.1 Tento návrh pozměňující směrnice je nezbytnou součástí právních předpisů, která stanoví pro přístupující státy reálný termín pro splnění požadavků.

2.2 Ve svém stanovisku ze dne 29. května 2002⁽⁴⁾ EHSV plně podpořil původní směrnici jako důležitou hnací sílu při podněcování vnitrostátních právních předpisů pro recyklaci a využití obalových odpadů.

3. Specifické poznámky

3.1 EHSV poznamenává, že průměrný objem obalových odpadů, který produkují přístupující státy, představuje 87 kg na osobu ve srovnání se 169 kg na osobu ve stávajících členských státech. Ačkoli je možno očekávat, že se spotřeba obalů v přístupujících státech pod vlivem jednotného trhu zvýší, chtěl by EHSV naléhavě zdůraznit, že se vyvíjí maximální snaha o minimalizaci obalů u zdroje, kde je to slučitelné s bezpečností a hygienou.

⁽⁴⁾ EHSV: 681/2002 (Úř. věst. C 221, 17.9.2002, s. 31–36).

3.2 Každý členský stát bude i nadále odpovědný za systémy, na základě kterých bude dosahováno cílů v oblasti recyklace. Ve Společenství existuje široký okruh požadavků, procesů, pobídek i překážek a EHSV vybízí k tomu, aby pokračovala práce Komise na zjišťování nejlepší praxe a oznamování typických případových studií.

Brusel, 2. června 2004.

4. Závěry

Výbor vítá a plně podporuje návrh jako důležitou hnací sílu při podněcování vnitrostátních právních předpisů pro zavádění systémů selektivního sběru odpadu v přístupujících státech.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 o podpoře Společenství pro předvstupní opatření v oblasti zemědělství a rozvoje venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období

COM(2004) 163 final - 2004/0054 CNS

(2004/C 241/07)

Dne 2. dubna 2004 se Rada rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor na základě článku 37 Smlouvy o založení Evropského společenství ve věci návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1268/1999 o podpoře Společenství pro předvstupní opatření v oblasti zemědělství a rozvoje venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období

Sekce pro zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 6. května 2004. Zpravodajem byl p. Donnelly.

Na svém 409. plenárním zasedání (zasedání z 2. června) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 182 hlasů pro, 2 proti, přičemž hlasování se zdrželo 14 členů.

1. Úvod

1.1 Jednání o vstupu v prosinci 2002 umožnila, aby v roce 2004 vstoupilo do Unie osm ze zemí, které v současné době teží z ustanovení tohoto nařízení.

1.2 Komise má za to, že by se nařízení mělo pozměnit ve prospěch přijímajících zemí ne kvůli přistoupení k Evropské unii v roce 2004, ale aby se zohlednily zkušenosti se stanovenými nástroji, přičemž budou respektovány základní cíle nařízení.

1.3 Je třeba provést změny s cílem sladit některá ustanovení s ustanoveními použitelnými v nových členských státech. Navrhované změny jsou tyto: (i) začlenění nového způsobilého opatření, které by umožnilo venkovským obcím v Bulharsku a

Rumunsku vypracovat a provést místní strategie rozvoje venkova; (ii) úprava výše podpory na úroveň podobnou úrovni, na jaké byla podpora poskytována zemím přistupujícím k Unii v roce 2004 a (iii) další vyjasnění limitů výše pomoci. Tato změna bude mít retrospektivní účinek na všechny přijímající země.

2. Podstata návrhu Komise

2.1 Příspěvek Společenství nepřesáhne strop ve výši 75 % celkových způsobilých veřejných výdajů. Návrh Komise nebude zahrnovat další výdaje z rozpočtu Společenství, jelikož bude financován z již uskutečněných přidělů.

2.2 Bude vyjasněno a pozměněno nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 ⁽¹⁾ ohledně limitů výše podpory.

2.3 Tato změna zajistí, aby byly ve všech případech dodrženy stropy stanovené v evropských dohodách.

2.4 Návrh obsahuje rovněž vyšší úroveň příspěvku EU na některá opatření podle článku 2.

2.5 Výše podpory v hornatých a horských regionech Bulharska a Rumunska bude od 1. ledna 2004 sladěna s výší podpory pro méně příznivé oblasti v zemích přistupujících k EU dne 1. května 2004.

3. Obecné poznámky

3.1 EHSV podporuje návrh Komise na provedení místních strategií rozvoje venkova s cílem posílit venkovské ekonomiky.

3.2 EHSV schvaluje zvýšení podpory nutné na podporu rozvoje zemědělství a splnění norem pro výrobu potravin a ochranu životního prostředí.

4. Specifické poznámky

4.1 EHSV si uvědomuje problémy, které mohou mít příjemci při získávání peněžních prostředků před získáním investiční podpory.

4.2 EHSV by proto chtěl požádat Komisi, aby našla postupy, které by těmto zemím umožnily maximalizovat čerpání prostředků.

5. Závěry

5.1 EHSV plně podporuje návrh Komise na změnu nařízení.

Brusel, 2. června 2004.

Předseda

Sekce pro zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí

José Maria Espuny MOYANO

⁽¹⁾ Úř. věst. L 161, 26.6.1999, s. 87. Nařízení naposledy pozměněné nařízením (ES) č. 696/2003 (Úř. věst. 99, 17.4.2003, s. 24).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o potravinách určených pro zvláštní výživu (kodifikovaná verze)

COM(2004) 290 *final* – 2004/0090 (KOD)

(2004/C 241/08)

Dne 4. května 2004 se Rada rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor na základě článků 95 a 251 Smlouvy o založení Evropského společenství ve věci Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o potravinách určených pro zvláštní výživu.

Sekce pro zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 6. května 2004. Zpravodajem byl p. Donnelly.

Na 409. plenárním zasedání z 2. a 3. června 2004 (zasedání z 2. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 171 hlasů pro k 3 hlasům proti, přičemž hlasování se zdrželo 9 členů.

1. Úvod

1.1 Účelem návrhu je provést kodifikaci směrnice Rady 89/398/EHS ze dne 3. května 1989 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se potravin určených pro zvláštní výživu. Nová směrnice nahradí různé akty v ní zahrnuté, tento návrh plně zachovává obsah kodifikovaných aktů, a tedy neznamená nic jiného, než že je uvádí do souladu pouze s takovými formálními změnami, které vyžaduje kodifikace.

2. Obecné poznámky

Výbor považuje za velmi užitečné začlenit všechny texty do jedné směrnice. V kontextu lidové Evropy přikládá Výbor stejně

jako Komise velký význam zjednodušování a vyjasňování práva Společenství, tak aby bylo jasnější a přístupnější řadovým občanům, tedy aby jim poskytlo nové příležitosti a možnosti využít zvláštních práv, která jim náleží.

3. Bylo zajištěno, aby tato kompilace ustanovení neobsahovala žádné změny podstaty a sloužila pouze k prezentaci práva Společenství jasným a transparentním způsobem. Výbor vyjadřuje svou plnou podporu tomuto cíli a ve světle těchto záruk návrh vítá.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Oznámení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, kterým se vytvářejí hlavní zásady pro druhé kolo iniciativy Společenství EQUAL o nadnárodní spolupráci na podporu nových prostředků k potlačování všech forem diskriminace a nerovností na trhu práce – volný pohyb dobrých nápadů

(COM(2003) 840 final)

(2004/C 241/09)

Dne 5. ledna 2004 se Rada rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor na základě článku 262 Smlouvy o založení Evropského společenství ve věci Oznámení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, kterým se vytvářejí hlavní zásady pro druhé kolo iniciativy Společenství EQUAL o nadnárodní spolupráci na podporu nových prostředků k potlačování všech forem diskriminace a nerovností na trhu práce – „volný pohyb dobrých nápadů“

Sekce pro zaměstnanost, sociální věci a občanství, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 5. května 2004. Zpravodajem byl p. Sharma.

Na 409. plenárním zasedání (zasedání z 2. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 185 hlasů pro, 1 hlas proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Obsah oznámení

cílem stanovit dobrou praxi s ohledem na sociální a profesní zapojení žadatelů o azyl.

1.1 Účel tohoto oznámení je dvojitý. Ukazuje některé první výsledky EQUAL a poukazuje na slibné praktiky nových způsobů při řešení diskriminace a nerovností na trhu práce – „volný pohyb dobrých nápadů“. Připravuje také scénu pro druhé kolo EQUAL, potvrzuje jeho zásady a strukturu a uvádí technické záležitosti programu.

1.2 V této rané fázi jsou nejviditelnějším úspěchem EQUAL partnerství, jejichž cílem je spojit aktéry, kteří spolupracují v rozvojových partnerstvích, k vypracování integrovaného přístupu k problémům týkajícím se více dimenzí.

1.3 Struktura EQUAL integrovala základní rysy řádné správy věcí veřejných, jelikož se zabývá průřezovými problémy politiky, a pracuje přes institucionální hranice a mimo ně.

1.4 EQUAL přijímá tematický přístup a po konzultacích se členské státy dohodly na zachování témat EQUAL v nezměněné podobě i pro druhé kolo.

1.5 Prvně, v druhém kole bere program EQUAL v úvahu rozšíření Evropy. V důsledku toho se bude ze všech témat usilovat o podporu pro rómské obyvatelstvo a oběti nezákonného obchodování s lidmi, jelikož rozsah těchto problémů se významně zvyšuje.

1.6 EQUAL poskytuje novým členským státům dobrou příležitost, aby spolupracovaly se stávajícími členskými státy s

1.7 Třebaže práce právě probíhá a ještě nelze uvést ověřené výsledky, může první kolo EQUAL, které bylo zahájeno v roce 2001, již ukázat slibné praktiky nových způsobů řešení diskriminace a nerovností, mimo jiné co se týče: zdravotního postižení a sexuální orientace, opatření k ponechávání pracovníků déle v zaměstnání, zakládání podniků nezaměstnanými nebo neaktivními osobami, příspěvku přistěhovalců k zaměstnanosti a hospodářskému růstu, kroků na podporu adaptability na trhu práce, stavebních kamenů pro strategie celoživotního učení, eliminace segregace pohlaví v jednotlivých odvětvích a povoláních, sdílení péče a odpovědnosti za domácnost, sociální odpovědnosti podniků, znovuzачlenění k boji proti vyřazení a sociálního hospodářství k vytváření více pracovních příležitostí a zvyšování jejich kvality.

1.8 Zatímco tematický přístup zůstává stejný, bude se nicméně EQUAL v druhém kole zaměřovat na nové výzvy, zejména po rozšíření, jako je otázka diskriminace, které čelí rómské obyvatelstvo a oběti nezákonného obchodu.

1.9 Spolupráce napříč členskými státy je základním aspektem programu EQUAL a funguje dobře, jak se již ukázalo v řadě úrovní: mezi rozvojovými partnerstvími a tematickými sítěmi.

1.10 Podněcuje se rozšiřování, tj. zapojení a začlenění nových myšlenek a přístupů do politiky a praxe, ale aby se z EQUAL získal maximální dopad, je nutno analyzovat, srovnávat a šířit výsledky s cílem dosáhnout dopadu jak v jednotlivých členských státech, tak i napříč Uníí.

1.11 Vyhodnocení obsahuje dvě části: přezkum v polovině období a průběžné vyhodnocování. Přezkum v polovině období se musí provádět prostřednictvím národních vyhodnocovacích zpráv z poloviny období, které byly předloženy Komisi v prosinci 2003, na jejichž základě bylo připraveno vyhodnocení na evropské úrovni. Osoby provádějící vyhodnocení EQUAL v rámci celé EU nenavrhují v celkové struktuře EQUAL žádné změny. Avšak na základě zpráv osob provádějících vyhodnocení na národní úrovni a na základě jejich práce v terénu a analýzy bylo poukázáno na řadu otázek, které mohou omezit efektivnost EQUAL, a byla vydána řada doporučení ke zvýšení efektivnosti. Po tomto vyhodnocení v polovině období budou stávající členské státy dále vypracovávat roční prozatímní zprávy.

2. Obecné poznámky

2.1 Je vítáno nadšení pro partnerství (oddíl 3) a schvaluje se uznání významu podněcování partnerství u skupin, které předtím nespolupracovaly. To je jeden z nejvýznamnějších faktorů úspěchu EQUAL a měly by se navrhnout administrativní a podpůrné procesy na podněcování partnerství co by nejvyšší priority.

2.2 Záměr 1. akce (popsaný v oddíle 3 odstavci 4) je opodstatněný. Zjednodušení procesů pro pokrok rozvojové práce napomůže zachovat impulz a zajistí, aby úspěch programu nezávisel nadměrně na lidech, kteří jsou jeho tvůrci.

2.3 Velmi široké spektrum partnerů zapojených do EQUAL znamená, že jejich aktivní účast pravděpodobně podnítl rozvoj řádné správy věcí veřejných. Podněcování zplnomocnění v zásadách a struktuře EQUAL by mělo být nadřazeno nad řádnou správu věcí veřejných a být užitečnou příležitostí zdůraznit to, co bylo opomenuto v oddíle 3.1. Pokračování sítě vytvořených prostřednictvím EQUAL (oddíl 3.1 odstavec 4) bude záviset na zplnomocnění všech stran ovlivnit politiku a praxi jiných dotčených osob. Diskuse o zapojení těch, kteří jsou přímo dotčení diskriminací, je vítána, avšak mělo by se vzít v úvahu, že provedení EQUAL prostřednictvím evropských, národních, regionálních a místních úrovní je často hierarchické a může zvýšit byrokracii a omezit vlastnictví, nejsou-li tyto problémy předvídaný a nepředchází-li se jim. Zejména by se měla zdůraznit kontrola financování jako mechanismus, který často ovlivňuje zplnomocnění.

2.4 Je vítána diskuse o evropské strategii zaměstnanosti, procesu sociálního začleňování, smlouvě, Evropském fondu pro

uprchlíky a jiných nástrojích politik jako prostředek, který stanoví EQUAL kontext a poskytuje významnou možnost pro skupiny, které nejsou normálně zapojeny do tvorby evropských politik, aby jim porozuměly a připojily se k nim. Dodatečný výklad nebo informační zdroje a vyhledávání informací by mohly podnítit další zkoumání takovými stranami. Diskriminace a nerovnost jsou hlavními faktory vyřazení, ale obeznámení se s byrokracií je důležité pro rozšiřování EQUAL skupinami a jednotlivci, kteří nemají zkušenosti s ovlivňováním politiky. Tyto hlavní zásady mohou být pro některé skupiny prvním bodem dotyku.

2.5 Diskutuje se o důrazu programu EQUAL na inovace (oddíl 5) s ohledem na nové přístupy k provádění politiky. Orientace EQUAL na inovace (oddíl 11.4 bod 17) projednává rovněž nové procesy vypracovávání politiky. Neměl by se přehlížet potenciál rozvojových partnerství vytvořit zplnomocnění a řádnou správu věcí veřejných v rozvoji politiky a jejím provedení.

2.6 Posílení aktivit v oblasti rozšiřování uznává jejich význam. Umožnit vytvoření nových projektů „multiplikátory“ by mohlo vést k větší inovaci. Je důležité připustit, že proces inovací uskutečněný v rozvojových partnerstvích nutně nezapojuje právě lidi do rozšiřování výsledků.

2.7 Proces vyhodnocení doporučuje zaměřit se více na udržení pracovních příležitostí, kvalitu pracovních míst a přímou tvorbu pracovních příležitostí. Přitáhnout jednotlivce, kteří pracují v MSP, aby se zapojili do aktivit jako celoživotní učení a plánování kariéry pro lidi ve věku 30 až 40 let, by mohlo vyžadovat inovativní prostředky zapojení. Je důležité spolupracovat s organizacemi vytvářejícími sítě (např. odborovými svazy) a dosáhnout toho, aby se na byrokracii soustředilo pokud možno co nejvíce papírování.

2.8 Jsou rozpoznány byrokratické problémy EQUAL pro MSP a nevládní organizace, ale stejným problémům čelí i místní samosprávy a nové členské státy mají obavy týkající se správy strukturálních fondů. Administrativní problémy u místních samospráv pravděpodobně přejdou na partnery z řad MSP a nevládních organizací a zabrání porozumění u těchto skupin. Lze očekávat, že nalezení řešení pro MSP a nevládní organizace přinese prospěch organizacím v celém systému.

2.9 Načasování iniciativy je dobré, co se týče rozvoje evropské politiky a strategie. V červenci 2005 dojde k přezkumu v polovině období u lisabonského procesu a strategie zaměstnanosti EU je jeho klíčovým prvkem. V červenci 2004 mají být také navrženy nové strukturální fondy a zpráva o evropské soudržnosti také poskytuje příležitost k rozšiřování výstupů programu EQUAL.

3. Specifické poznámky

3.1 Akceptují se koncepce, na nichž je EQUAL založen. Specifické poznámky se proto zaměří více na mechanismy.

3.2 V prvním kole EQUAL způsobil přechod mezi fází budování partnerství 1. akce a fází rozvoje 2. akce u některých programů ztrátu impulsu. Navrhuje se nový „krok k potvrzení“, který sníží administrativu při schvalování 2. akce a zajistí, aby výdaje zůstaly během tohoto přechodu způsobilé.

3.3 Přechod z 1. akce 1 na 2. akci se zaměřuje na vytvoření dohody o rozvojovém partnerství se zaměřením, cíli a akčním plánem. Důležitá je kontinuita a partnerství by měla pochopit, jak mohou jejich zplnomocňující aktivity, administrativní postupy a personální zajištění tuto kontinuitu podpořit. Existuje zde značná nerovnost v podpoře, kterou poskytují řídicí orgány rozvojovým partnerstvím, která ne vždy pracují adekvátně. Členské státy by se měly učit od sebe navzájem, pokud jde o typ podpory potřebné k rozvoji efektivního rozvojového partnerství. Kontinuita personálního zajištění může být zvláštním problémem v nových členských státech, kde by se personál mohl v důsledku nových příležitostí střídat pravidelněji.

3.4 Rozvíjení nadnárodních partnerství je velmi prospěšnou součástí programu EQUAL. Partnerství by se měla podněcovat, aby byla flexibilní, aby reagovala a stavěla na nevyhnutelných změnách programových plánů, které vyplývají z provedených inovací. K tomu je rozhodující flexibilita rozpočtu.

3.5 Finanční pravidla jsou pro všechny strukturální fondy stejná, ale procesy vyúčtování peněžních prostředků a činností by měly být takové, aby administrativní zatížení nebránilo těm, kdo k tomu mají nejlepší možnost, poskytnout příležitost k zmocnění.

3.6 Předchozí zkušenosti Komise ukazují, že bude využito pouze 85 % přidělených finančních prostředků. Navrhuje se zadržet tyto nevyčerpané prostředky a využít je na další rozšiřování. Zadržení nevyčerpaných prostředků by nemělo narušit programy, které trpí skluzem, nebo je změnit buď tím, že je

vyžadována nadměrná administrativa, která zabraňuje jejich provedení, nebo předčasným omezováním financí.

3.7 Seznam aktivit v oblasti rozšiřování v oddíle 9a není vyčerpávající, ale máme pocit, že je zvláště důležité uznat roli podpory podniků při mentorování. Aktéři jako sociální partneři, včetně odborových svazů, jsou zvláště důležití. Vypracování návrhů na 2. kolo EQUAL je v případě potřeby rovněž důležitou součástí rozvíjení výsledků z 1. kola.

3.8 Rozšiřování je přístup nebo strategie a nemělo by se považovat samo o sobě za cíl. Rozšiřování nevytváří přidanou hodnotu, ale musí být podporováno základními nástroji v oblasti rovnosti, jako nové právní předpisy pro rovné zacházení nebo politiky pozitivní diskriminace. Je nepřijatelné, že řada členských států musí kvůli dodržení anti-diskriminačních směrnic vydat zákony k vytvoření společné normy rovnosti v těchto zemích.

3.9 „Rovné příležitosti“ jsou v oznámení identifikovány jako příležitosti s malým porozuměním (oddíl 10.1 odstavec 3) a jako příležitosti chápáné omezeným nebo tradičním způsobem (oddíl 10.1 odstavec 6). Oznamování různých způsobů vnímání a zacházení s rovnými příležitostmi v členských státech by mělo pro vypracování nových programů velký prospěch. Například nerovností pohlaví se zabývá v jednom tématu malý počet skupin, ale v celém programu na tomto pracuje většina skupin.

3.10 Negativní dopad různého načasování/různých procesů mezi členskými státy (oddíl 10.1 odstavec 5) přesahuje zakládání nadnárodních partnerství, tomu je věnována pozornost v 2. kole. Vytvoření administrativních a monitorovacích postupů, načasování 3. akce a celková doba trvání projektu mohou vést k rozlišování mezi jednotlivými zeměmi, a proto být kontraproduktivní při nadnárodní práci.

3.11 Výběrová řízení pro 2. kolo programu by těžila z přístupu k poradenství dvou předních zemí pro každé téma, takže řídicí orgány mohou mít prospěch z určité koordinace mezi členskými státy.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k „Návruhu na rozhodnutí Rady o zřízení Evropského fondu uprchlíků na období 2005–2010“

COM(2004) 102 – 2004/0032 (CNS)

(2004/C 241/10)

Dne 23. února 2004 se Rada rozhodla požádat Evropský hospodářský a sociální výbor podle článku 262 Smlouvy o založení ES o stanovisko k následujícímu tématu: „Návrh na rozhodnutí Rady o zřízení Evropského fondu uprchlíků na období 2005–2010“.

Odborná skupina pro zaměstnanost, sociální otázky a občanství Unie pověřená přípravou prací přijala své stanovisko dne 5. května 2004. Zpravodajkou byla paní CASSINA.

Evropský hospodářský a sociální výbor schválil na svém 409. plenárním zasedání (zasedání ze dne 2. června 2004) následující stanovisko v poměru 184 hlasů pro, 3 hlasy proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Dne 28. září 2000 přijala Rada rozhodnutí 2000/596 o zřízení Evropského fondu uprchlíků na období 2000–2004 (dále jen: EFU I.). Vybavení finančními prostředky na pětileté období činilo 36 milionů euro. Tento fond představoval první – zejména z popudu Evropského parlamentu provedenou⁽¹⁾ – nutnou racionalizaci a strukturování s ohledem na opatření, která od roku 1997 postupně zakotvila mezi každoročními rozpočtovými liniemi. Evropský hospodářský a sociální výbor svého času uvítal návrh na rozhodnutí Rady⁽²⁾.

1.2 Více než jeden rok před uplynutím období EFU I. dne 31. prosince 2004 prověřila Komise zkušenosti nashromážděné v členských státech a na úrovni Společenství v průběhu provádění EFU I, uspořádala kontrolní konferenci⁽³⁾ a nechala vypracovat podrobný odhad důsledků⁽⁴⁾ s ohledem na následující období EFU. Při kontrole byly rovněž zohledněny dopady na jiná opatření a programy Unie a synergie s těmito opatřeními a programy⁽⁵⁾.

1.3 Na základě těchto rozsáhlých zkušeností předložila Komise dne 12. února 2004 „Návrh na rozhodnutí Rady o zřízení Evropského fondu uprchlíků na období 2005–2010“, z něhož vychází následující stanovisko.

2. Zásadní obsah návrhu Komise

2.1 Komise navrhuje zřízení Evropského fondu uprchlíků, který by byl vybaven na období šesti let 687 miliony euro (EFU II.). Fond je určen pro financování vnitrostátních opatření v oblasti přijímání, integrace a dobrovolného návratu příslušníků třetích států nebo osob bez státní příslušnosti, kteří získali statut uprchlíka⁽⁶⁾, kteří spadají pod potřebu mezinárodní ochrany (v rámci úpravy pro nové usazování), kterým se poskytuje určitá forma subsidiární ochrany nebo kteří požádali o některý z uvedených druhů ochrany nebo kterým je poskytnuta přechodná ochrana⁽⁷⁾.

2.2 Opatření vhodná pro podporu. Opatření členských států, která přicházejí v úvahu pro kofinancování prostřednictvím EFU II., zahrnují široké spektrum úkolů v oblasti přijímání, integrace a dobrovolného návratu. Pro kofinancování přicházejí především v úvahu: infrastruktury pro přijímání; poskytování pomoci v materiálním, lékařském nebo psychologickém směru; jazyková podpora; vzdělávání a školení stejně jako profesionální znovuzačlenění; zlepšení přijímacích zařízení; prosazování hodnot zakotvených v chartě základních práv EU; podpora informovanosti lokálního obyvatelstva a účast příslušníků cílových skupin na společenském a kulturním životě; podpora samostatnosti koncových příjemců; opatření pro účast lokálních územních korporací, nevládních organizací a občanů; informace a konzultace při návratu a pomoc při znovuzačlenění v zemi původu.

2.2.1 V případě použití mechanismů pro přechodnou ochranu může fond převzít také až 80 % nákladů na okamžitá opatření v oblasti přijímání, ubytování, prostředků na živobytí, lékařské a psychologické péče, personálních a správních nákladů a nákladů na logistiku a dopravu.

⁽¹⁾ Zpravodaj: Pan Gérard Deprez, člen Evropského parlamentu.

⁽²⁾ Úř. věst. C 168, 16.6.2000 (zpravodajka: hraběnka EULEN-BURGOVÁ).

⁽³⁾ 30.–31. října 2003.

⁽⁴⁾ SEC(2004) 161/COM(2004) 102 final dne 12. února 2004 – „Commission Working Staff Paper – Proposal for a Council Decision establishing the European Refugee Fund for the period 2005–2010 – Extended Impact Assessment“.

⁽⁵⁾ Toto se týká zejména rozpočtových linií, které byly v letech 2003 a 2004 k dispozici pro pilotní projekty; návrhu na zřízení Evropské agentury pro operativní spolupráci na vnějších hranicích; použití programu EQUAL k profesnímu začlenění žadatelů o azyl atd.

⁽⁶⁾ Podle statutu definovaného v Ženevské úmluvě ze dne 28. července 1951 a pozměněného protokolem ze dne 31. ledna 1967.

⁽⁷⁾ Ve smyslu směrnice 2001/55/ES.

2.2.2 10 % prostředků, které jsou k dispozici pro EFU II., je určeno na opatření Společenství samostatně spravovaná Komisí v následujících oblastech – stejně jako na správní a technické náklady: kooperační projekty Společenství, usnadnění výměny zkušeností, inovativní pilotní projekty, výzkum a zavádění nových technologií v oblasti azylové politiky.

2.3 Provádění EFU II. Provádění EFU II. je založeno na kompetenci, o kterou se dělí členské státy a Komise:

2.3.1 Komise stanoví směrnice několikaletých programů, přesvědčí se o existenci a funkčnosti správních a kontrolních systémů členských států a zaručuje provádění opatření Společenství. Komisi je nápomocen výbor podle ustanovení rozhodnutí 1999/468/ES.

2.3.2 Členské státy nesou odpovědnost za provádění vnitrostátních opatření; vytvoří „příslušný orgán“ s právní subjektivitou a potřebnými administrativními kapacitami; v prvé řadě odpovídají za finanční kontrolu opatření a spolupracují s Komisí při získávání potřebných statistických dat.

2.3.3 Členské státy a Komise ručí za rozšiřování výsledků, průhlednost, celkovou koherenci opatření a komplementaritu s jinými příslušnými nástroji a opatřeními Společenství.

2.4 Plánování. Předpokládají se dvě víceletá plánovací období (2005–2007 a 2008–2010). Členské státy předloží Komisi svůj návrh víceletého programu a Komise ho schválí po přezkoumání žádosti na základě zadání stanovených výborem ve směrnicích během třech měsíců. Víceleté programy schválené Komisí budou realizovány ročními programy.

2.5 Rozdělení prostředků. Každý členský stát obdrží roční paušální částku ve výši 300 000 euro. Tato částka bude pro první tři roky pro nové členské státy stanovena na 500 000 euro ročně.

2.5.1 Zbývající prostředky, které jsou každoročně k dispozici, budou rozděleny mezi členské státy takto: 35 % podle počtu osob, které v předcházejících třech letech obdržely statut uprchlíka, mezinárodní ochranný titul v rámci úpravy pro nové usazování nebo kterým byla poskytnuta některá forma subsi-

diární ochrany; 65 % podle počtu osob, které v předcházejících třech letech požádaly o azyl nebo kterým byla poskytnuta dočasná ochrana. Část částky, která je každoročně dávána k dispozici, může být použita na technickou a administrativní podporu. Finanční podpora fondu se provádí formou nevratných finančních pomoci, ale v případě prokázaných nepravdivostí se požaduje splacení s úroky z prodlení s úrokovou sazbou stanovenou ECB plus 3,5 %. K tomu, aby členské státy mohly v průběhu programu obdržet další splátky kofinancování, musí předat zprávu a podat vysvětlení výdajů, které byly potvrzeny některým z příslušných orgánů nezávislého zařízení.

2.5.2 Příspěvek Společenství činí u opatření prováděných v členských státech nejvýše 50 % celkových nákladů projektu. U inovativních projektů nebo u nadnárodních opatření může být tento podíl zvýšen na 60 % a v členských státech, které dostávají prostředky z Fondu soudržnosti, na 75 %.

2.6 Hodnocení. Komise předloží nejpozději do 30. dubna 2007 první prozatímní zprávu a nejpozději do 31. prosince 2009 druhou prozatímní zprávu. Nejpozději do 31. prosince 2012 předloží zprávu pro hodnocení ex post.

3. Poznámky

3.1 Výbor považuje návrh Komise obecně za velmi vítaný a je toho názoru, že EFU II. se může stát důležitým krokem k realizaci jak části hlavy IV. Smlouvy, která se vztahuje na právo azylu, tak také rozhodnutí, která byla přijata na zasedání Evropské rady v Tampere i na dalších zasedáních Rady týkajících se směrnic a prováděcích ustanovení v oblasti vízové, azylové a imigrační politiky. Nedostatečná realizace těchto rozhodnutí nebo dohody Rady o oblastech, které oslabují původní návrh a zachovávají možnost značně rozdílných vnitrostátních opatření, pravděpodobně nebudou prospívat potenciální efektivitě fondu. Evropský hospodářský a sociální výbor lituje, že nedávno přijatá směrnice o statutu uprchlíků⁽¹⁾ se obsahově velmi odlišuje jak od návrhu Komise⁽²⁾ tak také od přání a doporučení vyslovených Evropským hospodářským a sociálním výborem v jeho stanovisku⁽³⁾.

⁽¹⁾ Přijato dne 29. dubna 2004.

⁽²⁾ Návrh směrnice Rady o minimálních normách pro uznání a statut příslušníků třetích států a osob bez státní příslušnosti za uprchlíky nebo za osoby, které jinak potřebují mezinárodní ochranu, Úř. věst. C 51 E ze dne 26. února 2002.

⁽³⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru v Úř. věst. C 221, 17.9.2002 (Zpravodajka: Paní LE NOUAIL-MARLIÈRE).

3.1.1 Význam programu zdůrazňuje již samotný příchod zhruba 400.000 osob hledajících azyl ročně⁽¹⁾. Za ním se často skrývají zkušenosti poznamenané těžkým lidským utrpením. Tito lidé potřebují solidaritu, materiální, morální a psychologickou podporu, důstojné přijetí, přiměřené služby, transparentní a účinné postupy, možnosti aktivního začlenění prostřednictvím práce nebo jiné činnosti do společenského prostředí Společenství stejně jako návrat bez rizik v případě prokázané a vědomé vůle k návratu domů.

3.2 Nárůst vybavení finančními prostředky v porovnání s EFU I (687 mil. euro na šest let v porovnání se 36 mil. euro na pětiletou dobu trvání přecházejícího programu) se zdá být značný, ale Evropský hospodářský a sociální výbor poukazuje na to, že EFU I. disponoval silně omezeným vybavením finančními prostředky v porovnání se skutečnými potřebami uprchlíků a s uspokojením konstatuje, že v návrhu finančního výhledu 2007-2013 byla kapitole o bezpečnosti, právu, migraci a azylu vyhrazena zvláštní priorita a že jsou této oblasti postupně přidělovány stále rozsáhlejší zdroje. Vybavení EFU II. tudíž zapadá do této perspektivy.

3.2.1 EFU II. je na jedné straně výrazem nutného solidárního úsilí v důležité oblasti politiky a na druhé straně ukazuje, že instituce Společenství jsou si vědomy toho, že problémy v souvislosti s hlavou IV. Smlouvy nelze vyřešit bez toho, aby všichni aktéři převzali úplnou a společnou odpovědnost. To vyžaduje cílená opatření, která budou správně prováděna občanskou společností i lokálními správami, a k tomu je zapotřebí také zajištění právních základů, nástrojů a postupů s ohledem na provádění azylové politiky Společenství. Výbor poukazuje na to, že EFU II. má doplnit a posílit již existující národní opatření, nemá ale dosavadní opatření nahradit. Zejména účast sociálních partnerů a aktérů občanské společnosti nemá být omezována, nýbrž zvyšována a zlepšována.

3.2.2 Podíl prostředků, které jsou k dispozici pro opatření Společenství, byl právem zvýšen z 5 % u EFU I. na 10 % při EFU II. Výbor připomíná, že již ve svém stanovisku k EFU I. požadoval, aby se pro opatření Společenství plánovalo přidělení prostředků ve výši 10 % a zdůrazňuje, že tento podíl představuje spodní hranici k tomu, aby bylo mimo jiné možno sledovat dva nezbytné cíle: podporu nadnárodních a inovativních iniciativ (také ze strany organizované občanské společnosti) na jedné straně a podporu studií výzkumných prací a srovnávacích momentů ve všech členských státech na straně druhé.

⁽¹⁾ V posledních dvou letech tendence přílivu klesá, ale samozřejmě nelze vyloučit další neočekávaný vzestup a je nutno vzít v úvahu, že průzkum trendu, který se provádí podle nesjednocených národních statistických metod, může být silně ovlivněn také rozdílnými politickými přístupy členských států a jejich administrativně technickou realizací.

3.3 Také rozdělování prostředků na různé akce (přijetí, integrace a dobrovolný návrat) je vyrovnané a odpovídá současné situaci v členských státech, stejně jako brzkému budoucímu rozdělení proudů uchazečů o azyl nebo ostatních osob vyžadujících ochranu. Kofinancování stanovené s ohledem na pět cílových skupin odráží aktuální situaci v členských státech, přičemž víceleté plánování s každoroční úpravou provádění programu umožňuje eventuální potřebné úpravy v důsledku neočekávaných událostí. Postup výboru dále umožňuje společně sledovat provádění a usnadňuje šíření osvědčených praktik a inovativních opatření. Podle názoru výboru by měla být značná část zdrojů použita pro přijímací a integrační opatření. Výbor si přeje, aby členské státy příliš nepřesouvaly největší část výdajů v rámci víceletých programů na repatriační opatření.

3.3.1 Výbor se vši důrazností vítá, že se v rámci opatření na integraci také počítá s opatřeními na profesní znovuzачlenění, poněvadž možnost vydělat si na živobytí - nebo k tomu rozhodující měrou přispět - zvyšuje sebedůvěru a pocit sociální příslušnosti. Kromě toho se tak zabrání tomu, aby zejména mládež byla v důsledku dlouhé nezaměstnanosti a nedostatku peněz nucena k nenahlášené výdělečné činnosti nebo k aktivitám na pokraji legality. Evropský hospodářský a sociální výbor v každém případě zdůrazňuje, že je nutno nabídnout pracovní podmínky, které umožní osobám spadajícím pod EFU II., aby se aktivně podílely na procesech a na aktivitách, které se jich týkají. Evropský hospodářský a sociální výbor musí bohužel s politováním konstatovat, že rozhodnutí, zda uprchlíci mohou či nemohou být integrováni prostřednictvím práce, zůstává podle posledního rozhodnutí Rady o statutu uprchlíků přenecháno členským státům. Výbor připomíná, že ve svých stanoviscích⁽²⁾ vždy poukazoval na to, že je nutno podporovat výdělečnou činnost těchto skupin osob. Evropský hospodářský a sociální výbor zastává názor, že účast na produktivním životě představuje právo, které nesmí být omezováno žádnou diskriminací.

3.3.2 Výbor dále doporučuje dát prioritu opatřením na kulturní a psychologické školení administrativního personálu a pořádkových sil, které přicházejí do styku s uprchlíky, uchazeči o azyl a osobami chráněnými z ostatních titulů. Je to rovněž nutné pro to, aby se působilo proti negativnímu obrazu zprostředkovávanému tiskem a médií a proti předsudkům ohledně každodenního života uprchlíků. Opatření, která podporují dialog mezi výše uvedenými skupinami osob a občany příslušné hostitelské země, stejně jako poznání jiných kultur, mají rovněž velký význam pro integraci a sociální konsens, které jsou předpokladem pro účinné provádění EFU II.

⁽²⁾ Srovnej stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k „Návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví minimální normy pro přijetí uchazečů o azyl v členských státech“, bod 4.3, Úř. věst. C 48, 21.2.2002 (zpravodaj: pan MENGÖZZI) a stanovisko k výše zmíněnému návrhu na statut uprchlíků, bod 3.7.1, Úř. věst. C 221, 17.9.2002 (zpravodajka: paní LE NOUAIL-MARLIÈRE).

3.4 Výbor vítá celkovou strategickou koncepci programu, která je rozčleněna do směrnic, víceletých programů, které jsou realizovány ročními programy, dvě prozatímní zprávy Komise a zprávu pro hodnocení ex post. Tento způsob byl již použit v jiných procesech společného provádění programů Komisí a členskými státy a ukazuje se jako účinná metoda pro správné rozdělení odpovědnosti mezi Komisi a členské státy, při níž je princip subsidiarity pojat jako společná odpovědnost. EFU II. může být ve skutečnosti nejen nástrojem k rozdělování prostředků mezi členskými státy, nýbrž musí splňovat nárok uvedený v bodě 3.1 – dále se přiblížit k realizaci společné azylové politiky Společenství. S ohledem na to, že nebyly přijaty všechny právní nástroje navržené k realizaci této politiky, může realizace opatření financovaných z EFU II. usnadnit členským státům také hledání rozhodnutí u dosud otevřených bodů.

3.4.1 Zřízení příslušného orgánu v každém členském státě bude mít velmi kladný vliv na jednotnost a celistvost národních programů, na zcela transparentní a konkrétní provádění vnitrostátních opatření a na nezbytné pěstování vztahů s občany a civilní společností. Evropský hospodářský a sociální výbor poukazuje na význam, který návrh připisuje účasti a spolupovědnosti zainteresovaných programových partnerů již od přípravy víceletých programů. Vysoká priorita, která je připisována zapojení organizací občanských společností, má rozhodující metodický význam pro zajištění nutného zohlednění zkušeností získaných přímo na místě, pro vedení veřejné debaty, pro hledání konsensu a tudíž pro dobrou správní praxi (governance) v této oblasti. Na to výbor již několikrát poukazoval ve svých stanoviscích a se zadostiučiněním nachází tuto myšlenku v dokumentu Komise.

3.4.1.1 Podle názoru výboru je zvláště významné, aby byl zaručen a usnadněn přístup nevládních organizací do přijímacích a tranzitních středisek, aby tyto mohly poskytovat podporu při prvním přijetí. Tyto činnosti by se mohly klidně stát předmětem specifické akce Společenství, aby se zesílilo jejich působení.

3.4.2 Zkušenosti získané v posledních letech ve všech členských státech objasňují účinnost partnerství mezi národními a lokálními správami na straně jedné a organizacemi občanských společností na straně druhé. Výbor doufá, že bohaté zkušenosti získané v rámci této spolupráce při provádění EFU II. neupadnou v zapomnění, nýbrž že budou spíše doplněny novými a lépe strukturovanými nástroji.

3.5 Struktura EFU II. odpovídá rozdílným situacím v členských státech a ústřednímu kritériu rozdělovat prostředky podle síly příslušných cílových skupin. Výbor zdůrazňuje, že tyto rozdíly a zejména rozdílný stupeň zralosti těchto politických postupů v různých členských státech při vypracování směrnic pro víceleté plánování musí být náležitě respektovány.

3.5.1 Je příznačné, i když to má téměř jen symbolický význam, že je novým členským státům v prvních třech letech programu přidělena pevně stanovená roční částka, která překračuje částku pro EU-15. Nové členské státy získaly v této oblasti zatím málo zkušeností a některé z nich budou tvořit novou vnější hranici EU. Jejich integrace do azylové politiky již rozvinuté v EU-15 a schopnost nasazení nástrojů společenství v této oblasti má proto rozhodující význam. Novým členským státům je především nutno zpřístupnit zkušenosti získané v EU-15. Stejně tak je nutná specifická podpora, která dává přednost opatřením Společenství pro výstavbu správních kapacit v oblasti azylové politiky.

3.6 Výbor poukazuje na to, že postupy realizace prostředků pro EFU II. musí být bezpodmínečně účinné. Je nutno zabránit tomu, aby komplexní a nesrozumitelné postupy vedly k nepravdivosti. Výbor požaduje, aby organizace občanské společnosti, které se ujímají uprchlíků a osob s různými ochrannými tituly, nenarážely na zdlouhavé a/nebo jen těžce splnitelné správní podmínky ani na úrovni členských států ani na úrovni Společenství. Nevládní organizace, i když může skvěle splňovat nároky ohledně průhlednosti, funguje jinak a potřebuje zcela jiný druh pružnosti než například stavební podnik, který vyhraje veřejnou soutěž na výstavbu zařízení pro první přijetí. Výbor se obává, že povinnosti a sféry kompetence ve smlouvách, které uzavírají příslušné orgány s organizacemi občanských společností, nebudou dostatečně vysvětleny. Podpisující organizace jsou pak nuceny se zabývat správními praktikami a potvrzováním výdajů místo aby se soustředily na účinnost svého působení při respektování práv a uspokojování potřeb cílových skupin.

3.6.1 Výbor dále zastává názor, že úroky z prodlení na splácené částky by měly být v případě nepříznivého použití pouze symbolické. Tak se má zabránit tomu, aby členské státy předepisovaly kvůli svému zajištění při veřejných soutěžích omezující postupy, které by byly na úkor účinnosti a účasti nevládních organizací. Výbor připomíná, že azylová politika v žádném členském státě není výhradně věcí státních struktur a že by v některých státech uprchlíci a osoby s ochrannými tituly neměli žádnou šanci, pokud by je nepodporovaly nevládní organizace. Výbor proto požaduje, aby tyto problémy byly zohledněny v prováděcích ustanoveních pro EFU II.

3.7 Výbor vyzývá Komisi, aby členské státy nabádala ke stanovení společných kritérií získávání dat. Kvantitativní aspekty jsou pro provádění EFU II. stejně důležité jako aspekty kvalitativní, poněvadž nasazení prostředků fondu ke kofinancování vychází z údajů o nejruznějších kategoriích osob se statutem uprchlíka nebo s ostatními ochrannými tituly nebo na žadatele.

3.8 Podle článku 26 odstavce 2 návrhu Komise musí členské státy při svém hodnocení konzultovat nevládní organizace a sociální partnery.

4. Závěry

4.1 Výbor považuje návrh na zřízení Evropského fondu uprchlíků (EFU II.) na období 2005–2010 za účelný; fond je vybaven rozsáhlými prostředky a je strukturován tak, že odpovědnost, o kterou se dělí členské státy a Komise, najde dokonalé uplatnění. Výbor dále trvá na tom, aby fáze přijetí a integrace byly i nadále chápány jako základní pilíře přiměřené azylové politiky.

4.2 Výbor vítá skutečnost, že návrh pro členské státy a příslušné orgány, které je nutno zřídit, podmiňuje zapojením všech zúčastněných aktérů – zejména organizací civilní společ-

nosti a regionálních a lokálních územních korporací – v rámci stále účinnějšího partnerství. Výbor současně poukazuje na to, že při realizaci prostředků fondu je nutno dát přednost účinnosti opatření a že postupy k provádění opatření nevládními organizacemi musí být jednoduché a transparentní.

4.3 Výbor důrazně poukazuje na to, že nutno stanovit společná kritéria pro získávání dat v oblasti uprchlíků, aby bylo možno zajistit stejné zacházení a srovnatelnost opatření prováděných v různých zemích. Výbor požaduje, aby opatření Společenství byla v první řadě zaměřena na výstavbu příslušných správních kapacit nových členských států.

4.4 Výbor doufá, že o návrhu ohledně EFU II. bude rozhodnuto rychle, a že toto rozhodnutí bude zaštitěno přiměřenými a transparentními prováděcími opatřeními.

Brusel, 2. června 2004

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru K Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podmínkách přístupu do sítí plynovodů

COM(2003) 741 *final* - 2003/0302 (COD)

(2004/C 241/11)

Dne 23. ledna 2004 se Rada, v souladu s ustanoveními článků 95 a 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla požádat Evropský hospodářský a sociální výbor o vydání stanoviska k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podmínkách přístupu do sítí plynovodů

Odbor dopravy, energetiky, infrastruktury a informační společnosti, jemuž přísluší příprava podkladů pro činnost Výboru v této oblasti, vydal své stanovisko dne 10. května 2004. Zpravodajkou byla pí Sirkeinen.

Na svém 409. plenárním zasedání ve dnech 2. a 3. června 2004 (schůze ze dne 2. června 2004), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 154 hlasů pro, 1 hlas proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

základě, zákonné rozdělení rozvodu plynu a velkých a středních distribučních společností, a ustavení regulačního orgánu v každém členském státě.

1.1 Druhá směrnice o vnitřním trhu s plynem, přijatá v červnu 2003, by měla zavést strukturální změny právního rámce nezbytné pro odstranění zbývajících překážek pro vytvoření vnitřního trhu se zemním plynem. Směrnice poskytuje odběratelům plynu, s výjimkou domácností, možnost zvolit si po 1. červnu 2004 bez omezení dodavatele plynu, všem zákazníkům přiznává toto právo od 1. června 2007. Směrnice též upravuje přístup třetích stran do rozvodných a distribučních sítí na základě zveřejněných a regulovaných tarifních sazeb, přístup ke skladovacím zařízením na smluvním či regulačním

1.2 Aby mohl být dosažen stanovený cíl a vytvořen vnitřní trh s plynem, je nezbytné přijmout další podrobná opatření týkající se způsobu provozování rozvodných systémů. Pro trh s elektrickou energií byla obdobná opatření stanovena v nařízení přijatém v červnu 2003. Toto nařízení upravuje obecnou strukturu tarifních sazeb, včetně přeshraničního obchodu, poskytování informací o kapacitě vzájemného propojení a stanoví pravidla týkající se řízení přetížení systému.

1.3 Evropské fórum o regulaci trhu s plynem, jehož cílem je stanovit praktická tržní pravidla pro rozvod plynu, se schází jednou za dva roky v Madridu. Jeho účastníky jsou Komise, členské státy, národní regulační orgány, zástupci plynárenského průmyslu a uživatelé sítí. V únoru 2002 byly na tomto fóru přijaty „Zásady dobré praxe v oblasti zajištění přístupu třetích stran (tzv. TPA)“, v září 2003 pak revidované, podrobnější předpisy. Uvedené zásady nejsou závazné a byly přijaty dobrovolně, provozovatelé rozvodné sítě a jiné strany se je však zavázali dodržovat.

1.4 Komise sleduje, jak provozovatelé rozvodné sítě dodržují stanovené zásady, přičemž z jejích zpráv vyplývá, že tyto zásady jsou dosud podstatným a nepřijatelným způsobem porušovány. Podle závěrů Komise nebyly dosud ani zdaleka vytvořeny rovné podmínky pro přístup do sítí plynovodů.

2. Návrh Komise

2.1 Cílem návrhu Komise je posílit vnitřní trh s plynem prostřednictvím nového právního rámce pro rozvod plynu na úrovni Evropy, který bude vytvořen na základě závěrů posledního madridského fóra. Navrhované předpisy vycházejí z platné legislativy pro přeshraniční výměnu elektřiny, přesahují však její působnost, neboť upravují též přístup do rozvodné sítě a účtování příslušných poplatků v jednotlivých členských státech.

2.2 Nařízení o podmínkách přístupu do sítí plynovodů stanoví podrobné závazné pokyny vypracované na základě stávajících Zásad dobré praxe dojednaných na madridském fóru (s výjimkou současných otázek tarifních sazeb), upravujících:

- služby týkající se přístupu třetích stran poskytované provozovateli rozvodných systémů;
- rozdělení kapacity a řízení přetíženosti systému, včetně systému „ber, nebo nech být“ a sekundárních tržních mechanismů;
- požadavky na transparentnost;
- struktura a odvozování tarifních sazeb, včetně vyrovnávacích poplatků.

2.3 Nařízení též stanoví postup pro vývoj těchto pokynů prostřednictvím komitologie. Dále stanoví povinnost národních regulačních orgánů zajistit uplatnění dohodnutých pokynů.

3. Obecné poznámky

3.1 Cílem navrhovaného nařízení je stanovit spravedlivá pravidla pro přístup do rozvodných sítí zemního plynu. Základním úkolem v této oblasti je zvýšit konkurenci na vnitřním trhu s plynem a zajistit dodávky pro všechny uživatele, a povzbudit tak nezbytné investice do rozvodné infrastruktury. V současnosti mají sítě plynovodů v EU dostatečnou kapacitu, tato situace se však může brzy změnit díky rychle rostoucí poptávce. Vzhledem k rostoucí závislosti EU na dodávkách plynu ze států mimo Unii, jež s sebou přináší problémy se zajištěním dodávek, je nezbytné řídit a regulovat infrastrukturu rozvodu plynu.

3.2 Zásady dobré praxe byly na madridském fóru přijaty v roce 2002, v současném revidovaném znění existují více než půl roku. Zástupci podnikatelů v oblasti rozvodu plynu argumentují, že toto časové období je příliš krátké na to, aby bylo možné činit jakékoli závěry ohledně jejich uplatňování, a upřednostňují princip dobrovolnosti a národní zákonodárství založené na principu subsidiarity, stanoveném ve druhé směrnici o vnitřním trhu s plynem. Zdůrazňují potřebu důvěryhodného, stabilního a stimulujícího právního rámce, aby bylo možné investovat do tohoto odvětví a minimalizovat rizika pro investory.

3.2.1 Relevantní otázkou je, zda hlavní příčinou pomalé implementace není obecná neschopnost provozovatelů přizpůsobit se novým předpisům. V tomto ohledu Komise zjistila, že v několika členských státech se podařilo provést příslušné změny v daném časovém rámci.

3.2.2 Pokud jde o rychlost uplatňování nových předpisů, bylo též bráno v úvahu, že Nařízení o přístupu do sítí v rámci přeshraničního vedení elektrické energie bylo schváleno v polovině roku 2003 jako doplněk ke Směrnici o vnitřním trhu s elektřinou, jež byla přijata ve stejné době jako Směrnice o vnitřním trhu s plynem.

3.3 S ohledem na uvedené argumenty Evropský hospodářský a sociální výbor vítá návrh nařízení o podmínkách přístupu do sítí plynovodů, předložený Komisí. Výbor však vyjádřil několik připomínek k obsahu navrhovaného nařízení.

3.4 Jednou z otázek, již je třeba prodiskutovat, je působnost navrhovaného nařízení: má upravovat veškerý rozvod plynu v rámci EU, nebo pouze jeho dopravu přes hranice? Má se vztahovat též na skladovací zařízení? Evropský hospodářský a sociální výbor podporuje, aby nařízení umožnilo vytvořit stabilní, účinný a harmonizovaný právní rámec pro vnitřní trh s plynem, sdružující jak respekt principu subsidiarity, tak rozvoj obchodu. V této perspektivě musí být hlavní linie pokynů přístupu ke skladovacím zařízením, jak bylo politicky ujednáno ve směrnici, prodiskutovány co nejdříve v rámci Madridského fóra.

3.5 Klíčovou otázkou je způsob vypracování a přijímání změn předpisů stanovených v citovaném nařízení. Komise navrhuje, aby jí pomohl výbor vytvořený podle článku 13 nařízení o podmínkách přístupu do sítí v rámci přeshraniční výměny elektřiny. Stávající pravidla byla dojednána na Madridském fóru, kde jsou zastoupeni provozovatelé rozvodného systému a uživatelé sítě. Navrhované nařízení by mělo zaručit jejich účast na rozhodovacím procesu i v budoucnu a obsahovat ustanovení, že změny předpisů budou založeny na dohodách z Madridského fóra. V tomto smyslu může být, například, doplněn článek 14 nebo preambule.

4. Podrobné poznámky

4.1 S ohledem na snazší přijímání dodatků k pokynům a s cílem předejít nutnosti brzké změny textu samotného nařízení by mohly být definice pojmů (čl. 2) doplněny tak, aby byly zohledněny předvídatelné změny pokynů,

4.2 Poplatky za přístup k síti (článek 3)

Paragraf 1 článku upřesňuje mimo jiné, že poplatky odrážejí skutečné náklady, které zahrnují i rentabilitu daných investic. EHSV může s tímto bodem souhlasit, pokud ovšem uvedenými „náklady“ jsou chápány „efektivní ekonomické náklady.“

Tento dodatek by měl ujistit uživatele v tom, že budou platit přiměřené náklady. Bod číslo 1 dále určuje, že tyto poplatky

„berou v úvahu, pokud je to nutné, srovnávací analýzy tarifu v mezinárodním měřítku“. EHSV považuje toto vyjádření za nejasné a ptá se, jestli dobře hájí zájmy zákazníků. EHSV tudíž navrhuje zrušit tuto část věty.

4.3 Článek 14 by měl být doplněn o ustanovení týkající se účasti zainteresovaných subjektů na navrhovaném procesu komitologie.

4.4 Při monitorování aplikace příslušného nařízení by měla Komise též přihlídnout ke stanoviskům všech zainteresovaných subjektů. Tento požadavek by měl být zohledněn v článku 15.

4.5 Příslušná místa v síti, kde musí být zveřejněny odpovídající informace, jsou nyní definována v příloze (3.2.) navrhovaného nařízení. Tyto definice, jež jsou klíčové pro zajištění transparentnosti, by měly být začleněny do vlastního textu nařízení, aby mohly být měněny výhradně společným rozhodnutím.

4.6 Výbor zdůrazňuje citlivý, strategický charakter infrastruktury rozvodu plynu: vyváženost sítí, stanovení mezních hodnot tlaku v uzlech, rozvoj infrastruktury rozvodu plynu potrubím či jeho dopravy ve zkapalněné podobě, zvážení mezních hodnot saturace. Komunitární nařízení by mělo stanovit prostředky a opatření ke snazšímu plánování a řádné regulaci zajišťované provozovateli v dané oblasti.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k regionální integraci a trvale udržitelnému rozvoji

(2004/C 241/12)

Neověřený překlad dne 21. ledna 2003 se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl na základě čl. 29 odst. 2 jednacího řádu vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci regionální integrace a trvale udržitelného rozvoje.

Sekce pro vnější vztahy, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 9. března 2004. Zpravodajem byl p. Dimitriadis.

Na svém 409. plenárním zasedání (zasedání dne 2. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 179 hlasů pro, 2 hlasy proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod – klíčové problémy

1.1 Toto stanovisko má přispět ke stanovení základních prvků pracovního rámce, pomocí něhož mohou evropské politiky regionálního rozvoje, zformulované prostřednictvím mezivládních a regionálních dohod a programů rozvoje, začlenit koncept trvale udržitelného rozvoje. Na tomto základě spočívá přidaná hodnota stanoviska v předložených návrzích k začlenění konceptu trvale udržitelného rozvoje do opatření v oblasti regionální integrace a k tomu, učinit ho klíčovým bodem agendy pracovních diskusí mezi delegacemi EHSV a zástupci rozvojových zemí a zemí evropsko-středomořského partnerství. Stanovisko má rovněž sloužit jako varování pro rozvojové a nejméně rozvinuté země, aby neopakovaly chyby, kterých se dopustily evropské země během dlouhého procesu hospodářského rozvoje, který mají tyto země před sebou. Tyto chyby velmi zatížily úsilí Evropy jít cestou trvale udržitelného rozvoje.

1.2 Toto stanovisko se týká vnějších vztahů EU s rozvojovými zeměmi, nejméně rozvinutými zeměmi a zeměmi evropsko-středomořského partnerství, se kterými má EU zvlášť úzké vazby.

1.3 Toto stanovisko přijímá definici trvale udržitelného rozvoje uvedenou v předchozích stanoviscích EHSV⁽¹⁾, která je založena na Brundlandově zprávě a na vrcholné schůzce v Gothenburgu. Zvlášť důležité je rozčlenění definice trvale udržitelného rozvoje do tří pilířů, a to hospodářského rozvoje, slučitelnosti se životním prostředím a sociální spravedlnosti.

1.4 Žádný z těchto tří pilířů nemůže sám o sobě plně vyjádřit smysl a význam trvale udržitelného rozvoje, ale společně poskytují uspokojivý základ pro stanovení operativních charakteristik trvale udržitelného rozvoje. Tyto charakteristiky jsou nezbytné k transformaci trvale udržitelného rozvoje z obecného teoretického pojmu na praktický nástroj.

1.5 Je samozřejmě nezbytné stanovit funkční charakteristiky trvale udržitelného rozvoje pro všechny politiky, u nichž je tento považován za základní prvek. Zejména je nutno uznat potřebu stanovit funkční charakteristiky v úsilí učinit trvale udržitelný rozvoj neodmyslitelnou a nedílnou součástí regionální integrace. To proto, že regionální integrace se realizuje hlavně prostřednictvím zvláštních mezivládních dohod a programů zahrnujících jasná opatření.

1.6 Regionální integrace je jednou z šesti klíčových oblastí vzájemné spolupráce EU dohodnuté mezi členskými státy a Komisí v roce 2000. Společně s podporou makroekonomických politik, obchodu a rozvoje, dopravy, nezávadnosti potravin, trvale udržitelného rozvoje zemědělství a budování institucionálních kapacit tvoří strategii EU k zabezpečení produktivní a konstruktivní spolupráce s rozvojovými a nejméně rozvinutými zeměmi. Tato skutečnost byla zdůrazněna rovněž na 6. regionálním semináři EU-AKT hospodářských a sociálních zájmových skupin.

1.7 Regionální integrace a spolupráce pomáhá začlenit rozvojové země do globálního hospodářství a hraje rozhodující roli v upevňování míru a předcházení konfliktům. Umožní rovněž dotčeným zemím zaměřit se na přeshraniční rozdíly, zejména týkající se životního prostředí a využití přírodních zdrojů a hospodaření s nimi.

1.8 Tato vazba mezi regionální integrací a využitím přírodních zdrojů a hospodařením s nimi ukazuje jasně přímou souvislost a vztah, který musí mít úsilí o regionální integraci s akcí pro trvale udržitelný rozvoj. Na tuto vazbu je nutno klást zvláštní důraz, což musí být manifestováno také v subregionální spolupráci mezi rozvojovými zeměmi, nejméně rozvinutými zeměmi a zeměmi evropsko-středomořského partnerství.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k Přípravě strategie Evropské unie pro trvale udržitelný rozvoj, Úř. věst. C 221, 7.8.2001.
Stanovisko EHSV k Udržitelné Evropě pro lepší svět, Úř. věst. C 48, 21.2.2002.
Stanovisko EHSV ke Strategii trvale udržitelného rozvoje: signály pro Barcelonu, Úř. věst. C 94, 18.4.2002.
Stanovisko EHSV k Lisabonské strategii a trvale udržitelnému rozvoji ze dne 27.2.2003.

1.9 Na úrovni pojmu je trvale udržitelný rozvoj mnohem širším pojmem než regionální integrace. Zatímco trvale udržitelný rozvoj odkazuje paušálně na všechny oblasti hospodářské a sociální aktivity, zaměřuje se regionální integrace více na hospodářskou spolupráci prostřednictvím zvláštních obchodních dohod a politik. Nicméně oba výrazy se přímo týkají nového globalizovaného prostředí, které se začalo vytvářet v posledních desetiletích a které dramaticky mění hospodářské, sociální a environmentální podmínky na celé planetě.

1.10 Stojí za to poukázat i na skutečnost, že výraz trvale udržitelný rozvoj se objevuje hlavně ve strategických dokumentech, zatímco regionální integrace se objevuje v dokumentech, které načrtávají programy hospodářské akce a politiky. Tj., trvale udržitelný rozvoj je spíše překlenující než doplňkovou dimenzí regionální integrace, a jako s takovým by se s ním mělo zacházet.

1.11 Je jasné, že úsilí EU podporovat regionální integraci v rozvojových zemích, nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství se řídí základními zásadami, filozofií a prioritami, které EU uplatnila v rámci svých vlastních hranic. Trvale udržitelný rozvoj je pro EU nejvyšší prioritou. Ačkoli byl prohlášen hlavním strategickým cílem EU⁽¹⁾, stěží ho lze považovat za plně funkční, hlavně kvůli malému počtu kvantitativních i kvalitativních ukazatelů navržených k jeho monitorování. Je třeba zaměřit se na tuto skutečnost jako na výzvu a EHSV v předchozích stanoviscích jasně vyjádřil svůj záměr podporovat kroky k plnému začlenění trvale udržitelného rozvoje do lisabonské strategie na praktické úrovni. Zvláště se poukazuje na stanovisko vydané v květnu 2002 k oznámení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Směrem ke globálnímu partnerství pro trvale udržitelný rozvoj.

1.11.1 Ve zmíněném stanovisku se uvádí: „Globální trvale udržitelný rozvoj je oblastí, ke které může EU velmi přispět na základě zkušenosti se samotnou Unii.“⁽²⁾ Tyto zkušenosti se proto musejí co nejefektivněji uplatnit na nejméně rozvinuté země a země evropsko-středomořského partnerství.

1.12 Dalším klíčovým parametrem v úsilí EU na podporu strategie trvale udržitelného rozvoje prostřednictvím regionální integrace musí být uznání zásady, že mír, bezpečnost a silné demokratické principy jsou základní podmínkou trvale udržitelného rozvoje v oblastech, ve kterých se usiluje o regionální integraci.

⁽¹⁾ Vrcholná schůzka v Gothenburgu.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k oznámení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Směrem ke globálnímu partnerství pro trvale udržitelný rozvoj, KOM(2002) 82 v konečném znění, 13.2.2002.

2. Regionální integrace a trvale udržitelný rozvoj v kontextu globalizace

2.1 Projekt k vytvoření pracovního rámce uvedený v bodě 1.1 nemůže nezohlednit globalizované prostředí posledních desetiletí, a zejména spojitost mezi dohodami o regionální integraci nebo regionálními obchodními dohodami a Světovou obchodní organizací.

2.2 Základní povinností WTO je liberalizace mezinárodního obchodu: zrušení celních sazeb subvencí, které způsobují distorze, a odstranění necelních překážek obchodu. Dohody o regionálním rozvoji musejí být s tímto cílem slučitelné a jít o krok dále, přičemž se stejný význam přikládá problémům souvisejícím s restrukturalizací na národní úrovni s cílem omezit vnitřní překážky obchodu. Tedy dohody o regionálním rozvoji by se měly týkat záležitostí fiskální restrukturalizace, snížení politické nestability a korupce, vytváření a podpory nových institucí a jiných vnitřních záležitostí. Jsou tedy spatřovány více v souladu s úsilím dosáhnout trvale udržitelného rozvoje, jelikož vytvářejí efekt zvlnění v oblastech sociální a environmentální politiky.

2.3 Ačkoli není dané, že tento efekt zvlnění je vždy pozitivní, měl by se uznat potenciál dohod o regionálním rozvoji k tomu, aby fungovaly integrovanějším způsobem než dohody formulované prostřednictvím WTO.

2.4 Jinou otázkou spojenou s trvale udržitelným rozvojem a regionálním rozvojem je otázka přímých zahraničních investic v rozvojových a nejméně rozvinutých zemích.

2.5 V nedávné minulosti představovaly přímé zahraniční investice střed zvýšeného zájmu z rozvojových zemí. Příliv přímých zahraničních investic se v období 1990–2000 zvýšil osmkrát, ale byl do značné míry soustředěn na omezený počet rozvojových zemí.

2.6 Přímé zahraniční investice mohou hrát významnou roli v hospodářském rozvoji a následně v snižování chudoby tvorbou pracovních příležitostí (základní požadavek trvale udržitelného rozvoje). Je fakt, že tvorba pracovních příležitostí může skutečně pomoci zlepšit životní úroveň lidí v nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství. Proto lze očekávat, že výrobní proces přivodí růst národního bohatství a zlepšení základní infrastruktury prostřednictvím následných veřejných investic.

2.7 Ve velmi mnoha případech je však skutečností, že přímé zahraniční investice v rozvojových a nejméně rozvinutých zemích jsou založeny hlavně na nízkých nákladech na pracovní sílu v těchto zemích. Početné studie tvrdí, že v mnoha případech budou takovéto investice pravděpodobně z dlouhodobého hlediska škodlivé jak pro trvale udržitelný rozvoj, tak pro regionální integraci. To proto, že vytvořená pracovní místa nejsou podepřena výrobky a službami založenými na komplexní strategii, která zahrnuje tři pilíře trvale udržitelného rozvoje (ekonomickou životaschopnost, ohled na životní prostředí a sociální spravedlnost). Tedy zatímco nízké náklady na pracovní sílu pomáhají společnostem být ekonomicky životaschopné, neexistuje zde odpovídající záruka, že investice budou uvážlivé i s ohledem na životní prostředí nebo že budou sociálně spravedlivé.

2.8 Je možné, alespoň teoreticky, že by země zapojená do dohody o regionálním rozvoji a současně dostávající mnohem vyšší částky přímých zahraničních investic (ve srovnání s ostatními zeměmi zapojenými do regionální spolupráce) mohla mít potíže při realizaci procesů regionální integrace. K tomu může dojít, když přímé zahraniční investice nejsou plně slučitelné s některými zásadami regionální spolupráce s ostatními zeměmi.

2.9 Proto je vhodné provést další výzkum a pokud možno vyhodnotit kvantitativní a kvalitativní dopad přímých zahraničních investic na trvale udržitelný rozvoj a regionální integraci v rozvojových zemích. Přímé zahraniční investice musejí být proto vyhodnoceny nejen z hlediska jejich produktivity na základě přísných ekonomických kritérií, ale rovněž s ohledem na jejich dopad na životní prostředí a sociální struktury. Zvláštní pozornost je třeba věnovat roli podniků, a zejména propagaci sociální odpovědnosti podniků.

3. Strategie a provedení na úrovni EU

3.1 Není pochyb o záměru EU zarámovat úsilí k dosažení regionální integrace do konceptu trvale udržitelného rozvoje. Jelikož regionální integrace byla uznána jako klíčová síla rozvoje, má smysl, zejména pro rozvojové a nejméně rozvinuté země, usilovat o začlenění konceptu trvale udržitelného rozvoje do modelu rozvoje vytvářeného v těchto zemích, aby nebylo následně nutné přizpůsobit model, který tuto dimenzi nezohlednil. Je však zvláště důležité a nutné, aby tento záměr byl v rozvojových a nejméně rozvinutých zemích převeden do konkrétní akce. V tomto bodě je rozhodující role odvětvových politik.

3.2 Koncept trvale udržitelného rozvoje lze efektivně zapojit do akce v oblasti regionální integrace pouze prostřednictvím konkrétních odvětvových politik. Odvětvové politiky určují opatření k dosažení určitých cílů na operativní úrovni. Je proto nutné vytvořit kontrolní seznam otázek, kterými by se měly specifické odvětvové politiky v regionální integraci a trvale

udržitelném rozvoji zabývat. Tato úvaha je podpořena také výsledky světové vrcholné schůzky o trvale udržitelném rozvoji v Johannesburgu, kde se EU snažila – ačkoli kvůli odporu některých zemí možná méně úspěšně než se očekávalo –, aby se mezinárodní společenství zavázalo k řadě operačních opatření na podporu trvale udržitelného rozvoje.

3.3 Tento kontrolní seznam musí být výsledkem důkladného procesu dialogu s organizacemi občanské společnosti. Časový rámec pro vypracování tohoto kontrolního seznamu musí umožnit na jedné straně plné pokrytí problémů, zatímco na druhé straně musí zajistit, aby celý proces přinesl výsledky. Jinými slovy, neměl by být ani nepřiměřeně krátký, ani zbytečně dlouhý. Celý proces by mohl být významně usnadněn podporou rozvoje místních Agend 21 v rozvojových zemích, nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství. Místní Agendy 21 jsou akčními programy na místní úrovni (obce, venkovské obce atd.) na podporu trvale udržitelného rozvoje. Agendy vypracovávají v první řadě místní samosprávy v úzké spolupráci se všemi dotčenými stranami a s organizacemi občanské společnosti, které hrají důležitou roli. Rozvoj místních Agend 21 je podpořen programem OSN pro životní prostředí a byl zahájen po celosvětové vrcholné schůzce v Riu (1992). Při vypracování agend musí být upřednostněn trvale udržitelný rozvoj venkova, který podporuje také EU v kontextu provádění národních strategií rozvoje.

3.4 Majíc toto na paměti, jsou navrhovány níže uvedené otázky. Je třeba to považovat za předběžný soubor klíčových položek výše uvedené agendy, které mohou být doplněny v důsledku výměny názorů s občanskou společností, jak k tomu skutečně došlo v pracovním programu na roky 2003–2004 Sekce EHSV pro vnější vztahy. Navržené položky zahrnující základní agendu jsou prezentovány na základě tří pilířů trvale udržitelného rozvoje, a to hospodářského rozvoje, sociální spravedlnosti a slučitelnosti se životním prostředím.

4. Pilíř hospodářského rozvoje

4.1 Politiky rozvoje zemědělství

4.1.1 HDP rozvojových a nejméně rozvinutých zemí závisí z velké části na zemědělství. V tomto směru EHSV připomíná, že Evropská unie podporuje mnoho iniciativ na rozvoj obchodních vztahů s těmito zeměmi (kromě trhu se zbraněmi). Evropská unie je největším dovozcem zemědělských a potravinářských výrobků z nejméně rozvinutých zemí. Regionální integrace je však do značné míry založena na dohodách týkajících se zemědělských výrobků. Vzhledem k tomu, že převládající metody, kterými je zemědělství praktikováno ve světě, jsou daleko od toho, aby je bylo možno popsat jako trvale udržitelné, bude nutné přijmout veškerá nezbytná opatření, mezi

nimiž je nutné přednostně citovat nezávadnost potravin, lepší využití vody a přizpůsobení úrodnosti půdy na podporu využívání udržitelných zemědělských praktik v zemích zapojených do procesů regionální integrace. Mimoto bude muset zemědělská výroba v rozvojových a nejméně rozvinutých zemích prokázat značné kvalitativní zlepšení, má-li být dosaženo cíle snížit počet lidí nacházejících se pod hranicí chudoby. Proto musejí být zemědělské metody, které mají být použity ke zvýšení výroby, podporovány osvědčenými technikami, které zajistí udržitelnost.

4.1.2 V této souvislosti by se mělo poukázat na to, že znalosti místního obyvatelstva týkající se zemědělských praktik mohou být v procesech regionální integrace cenné. Tyto znalosti jsou obvykle spojeny s trvale udržitelnými praktikami, jelikož jsou odvozeny ze zavedeného vztahu mezi člověkem a jeho přirozeným prostředím. V mnoha případech hrozí, že tyto znalosti budou ztraceny, praktiky založené na těchto znalostech byly již téměř zcela nahrazeny méně udržitelnými praktikami. To bylo důsledkem unáhleného rozhodnutí mnoha rozvojových a nejméně rozvinutých zemí následovat při modernizaci zemědělství západní model a tlaku západních zemí vyvíjeného na tyto země otevřít své trhy praktikám, které nejsou v souladu s trvale udržitelným rozvojem zemědělství. Regionální integrace proto může být skvělou příležitostí pro přenesení technických zkušeností s udržitelnými zemědělskými praktikami mezi zeměmi zapojenými do této integrace. Jedním příkladem „domorodých znalostí“ by bylo využití zpracovaných zbytků ze zemědělské výroby jako hnojiva, které bylo téměř zcela nahrazeno chemickými hnojivy. Dostupné technologie nepochybně znamenají, že výroba chemických hnojiv je nákladově efektivnější než recyklace, ale tyto problémy lze řešit použitím inovačních metod.

4.1.3 Omezení praktik používaných v současnosti v zemědělské výrobě v rozvinutých zemích je zjevné. Ekologická zemědělská výroba a omezení používání hnojiv a pesticidů je stále rozšířenější. To není jen kvůli potřebě snížit environmentální dopad zemědělství, ale také kvůli čistě nákladovým faktorům. Bylo například prokázáno, že vysoké náklady na přehnané používání dusičnatých hnojiv v zemědělské výrobě významně snižují zisky, které by mohly vzniknout z následného zvýšení produktivity zemědělství. Je proto nezbytné předat rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím poselství, že tradiční zemědělské praktiky by neměly být nutně nahrazeny moderními metodami, které se ukázaly jako nevýhodné jak z ekologického, tak i z ekonomického hlediska.

4.1.4 V oblasti zemědělského rozvoje EHSV upozorňuje na negativní dopad vylidňování venkova, kterým trpí mnoho zemí. Bylo by tedy vhodné podpořit veškeré iniciativy, které se pokusí udržet populace na venkově vybudováním doplňujících aktivit k zemědělství a výměnou zkušeností.

4.2 Politiky v oblasti lesnictví

4.2.1 Lesnictví hraje důležitou roli, jak v hospodářském, tak sociálním životě mnoha rozvojových a nejméně rozvinutých zemí. V této otázce se musí regionální integrace zabývat přeshraničním charakterem lesů, a tedy potřebou udržitelného hospodaření s lesními zdroji, které jsou, jak je nutno poznamenat, nejlepším příkladem obnovitelných přírodních zdrojů.

4.2.2 Zvláštní důraz je třeba klást na vypracování národních a regionálních systémů certifikace pro trvale udržitelnou výrobu lesnických produktů (zejména dřeva). Tyto musejí v těchto záležitostech vyhovovat mezinárodním normám certifikace.

4.3 Dopravní politiky

4.3.1 Mezinárodní dopravní sítě jsou pro regionální integraci nezbytným požadavkem. Dopravní infrastruktura však s sebou přináší velká rizika v souvislosti s poškozením nebo dokonce zničením důležitých přírodních zdrojů. Proto jsou zapotřebí politiky, ale rovněž systémy monitorování, aby bylo zajištěno, že užítky pro regionální integraci vyplývající z mezinárodních dopravních sítí nejsou vzájemně rušeny ekologickými škodami.

4.4 Politiky v oblasti cestovního ruchu

4.4.1 Cestovní ruch je přímým příkladem mezinárodní výměny všeho druhu, od hospodářské po sociální a kulturní. Rozvojové a nejméně rozvinuté země účastníci se programů regionální integrace mohou z rozvoje cestovního ruchu enormně těžit. To je důležité k dosažení trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu prostřednictvím programů regionální integrace. Přiblížit se k tomu je možné prostřednictvím koordinovaných mezinárodních programů k rozmanitosti turistických zařízení v nabídce a k rozvoji nových forem cestovního ruchu, např. ekoturistiky, kulturní turistiky atd.

4.4.2 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že by rozmanitost turistických zařízení a nové formy cestovního ruchu měly být založeny na nejlepší praxi přizpůsobené na místní podmínky jednotlivých zemí. EU by měla být také aktivnější při podpoře projektů k rozvoji nových forem cestovního ruchu v rozvojových a nejméně rozvinutých zemích i v zemích evropsko-středomořského partnerství a při zapojování spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem k rozvoji know-how v těchto sektorech. Potřeba toho potvrzuje skutečnost, že rozmanitost turistických zařízení a rozvoj nových forem cestovního ruchu nepředstavuje přímou konkurenci tradičním turistickými aktivitám, a proto je nelze považovat za oblast, která není způsobilá pro pomoc a pobídky.

4.5 Politiky v oblasti rybolovu

4.5.1 Po dlouhých diskusích se EU podařilo zformulovat společnou politiku v oblasti rybolovu. Bohatství moře však nepodléhá fyzickým hranicím. Jak Středozemní moře, tak Atlantik využívá spousta zemí mimo EU. Mnoho z nich patří k rozvojovým nebo nejméně rozvinutým zemím, které nejsou povinny dodržovat trvale udržitelné praktiky.

4.5.2 Hodnotový cyklus mořských produktů zahrnuje mnoho zemí a forem regionální spolupráce. Z tohoto důvodu by mělo být dodržování udržitelných praktik rybolovu zajištěno provedením pobídek a programů zaměřených na regionální integraci, zejména prostřednictvím dohod mezi Severem a Jihem, ale rovněž prostřednictvím dohod mezi Jihem a Jihem.

4.6 Energetické politiky

4.6.1 EU zveřejnila Zelenou knihu o bezpečnosti zásobování energií, ve které se zvláštní pozornost věnuje otázkám ochrany životního prostředí. Jelikož EU přímo spojuje politiku zásobování energií s trvale udržitelným rozvojem, musejí strategie regionální integrace stanovit politiky a opatření v oblasti energetiky. To je dosti ožehavý problém, protože mnoho rozvojových zemí, nejméně rozvinutých zemí a zemí evropsko-středomořského partnerství má velké zásoby ropy, která je v současné době pro EU hlavním zdrojem energie; byly stanoveny optimistické cíle ke snížení spotřeby ropy, založené rovněž na závazcích s ohledem na emise skleníkových plynů (Kjótský protokol).

4.6.2 Jedním z témat zdůrazněných jako téma klíčového významu pro trvale udržitelný rozvoj v rozvojových zemích, nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství je rozvoj energetických infrastruktur ve venkovských oblastech. Vzhledem k významu tohoto problému a strategickému cíli EU zlepšit hospodaření s energií a učinit ho konzistentním s cíli udržitelného rozvoje, je nutno rozvíjet energetickou infrastrukturu takovým způsobem, aby ekonomické užitky z této infrastruktury byly slučitelné s ochranou životního prostředí a sociálním rozvojem.

4.7 To nejsou jediné oblasti hospodářské činnosti, ve kterých musejí být programy regionální integrace založeny na principu trvale udržitelného rozvoje. Měly by se jednoduše považovat za základní oblasti, které slouží jako příklad pro další hospodářské činnosti. Obchodní dohody a programy na jejich podporu v těchto oblastech musejí ukazovat cestu vpřed, a to na základě plánovacích postupů spojených s účastí všech.

5. Pilíř sociální spravedlnosti

5.1 Je nemožné zajistit dlouhodobý úspěch jakéhokoli úsilí v oblasti regionálního rozvoje, není-li založeno na vzdělávání a odborném vzdělávání. Trvale udržitelný rozvoj v oblasti vzdělávání musí být základním cílem programů v oblasti regionální integrace. Jsou to vzdělání občané budoucnosti, kteří zajistí,

aby vymoženosti regionální integrace i nadále stavěly na udržitelném způsobu.

5.2 Vzhledem k tomu, že v mnoha rozvojových a nejméně rozvinutých zemích není postavení žen takové, jaké se vyžaduje pro politiku trvale udržitelného rozvoje, musejí programy regionální integrace nejen eliminovat případy sociálního vyřazení žen, ale rovněž stanovit zvláštní roli, kterou musejí ženy hrát v mezinárodní výměně. Programy regionální integrace musejí mimo jiné podporovat změny ve způsobech, jak se zachází s jednotlivými pohlavími, stejně jako struktury a mechanismy na politické a právní úrovni i na úrovni rodiny, s cílem pomoci odstranit možnou diskriminaci na základě pohlaví.

5.3 Regionální integrace nesmí za žádných okolností změnit kulturní identitu rozvojových zemí. Naopak, programy regionální integrace musejí respektovat specifické kulturní charakteristiky, usilovat o propagaci kulturní výměny a podporu práv kulturních menšin. Zachování kulturní identity rozvojových zemí by samozřejmě mělo jít ruku v ruce s respektováním práv jednotlivce a zásad demokracie, rovných příležitostí a vymýcením sociální nebo rasové diskriminace.

5.4 Je rovněž velmi důležité, aby na stejném základě byli zaměstnanci zapojeni do rozhodnutí týkajících se regionální integrace a trvale udržitelného rozvoje. Samozřejmě tvorba pracovních příležitostí je jedním z hlavních cílů programů regionální integrace. Aktivní účast zaměstnanců a jejich zastupitelských organizací na procesu organizování těchto programů může být velmi užitečná, jak co se týče dosažení cíle týkajícího se vytváření nových pracovních příležitostí, tak i snižování možného negativního dopadu tvorby pracovních příležitostí na životní prostředí. Jelikož pracovníci sami jsou informovanými občany obcí, ve kterých mají programy regionální integrace podporovat růst, musí mít jejich názor klíčový význam a musejí být přímo zastoupeni, jelikož jsou spotřebiteli i producenty výrobků a služeb dotčených těmito programy.

5.5 Několik nevládních organizací z nejméně rozvinutých zemí a zemí evropsko-středomořského partnerství projevilo svůj zájem o aktivní podporu opatření na podporu trvale udržitelného rozvoje. Mnoho z nich také přijalo opatření v souvislosti s výše uvedenými problémy. To znamená, že tyto organizace musejí být úzce zapojeny do procesů začleňování trvale udržitelného rozvoje do programů regionálního rozvoje prostřednictvím formálních kanálů organizované občanské společnosti.

5.6 Rozvoj efektivních a odpovědných institucí s pravomocemi potřebnými k podpoře nezbytných strategií a politik trvale udržitelného rozvoje a regionální integrace je základní podmínkou úspěchu tohoto úsilí. Z tohoto důvodu musí být politickou prioritou vypracování programů k budování kapacit v rozvojových zemích, nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství, a to na místní i regionální úrovni.

6. Pilíř slučitelnosti se životním prostředím

6.1 Zeměpisné oblasti, ve kterých se usiluje o regionální integraci, zahrnují země, které mají společné významné vodní zdroje. Hospodaření s vodními zdroji je také hlavní příčinou třenic mezi řadou zemí. Zajištění udržitelného hospodaření s nadnárodními vodními zdroji je nutno považovat v procesech regionální integrace za nejvyšší prioritu. Nemůže být řeč o jakémkoli typu obchodní, hospodářské nebo jiné dohody o regionální integraci mezi zeměmi, které nerespektují právo všech na přístup ke kvalitní vodě a v dostatečném množství.

6.2 Je samozřejmé, že hospodaření s nadnárodními vodními zdroji musí jít ruku v ruce s rozumným hospodařením na národní úrovni. V tomto bodě by se měla v rozvojových zemích, nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství propagovat směrnice Komise 60/2000⁽¹⁾ o hospodaření s vodními zdroji. Tato směrnice vytváří komplexní rámec pro hospodaření s vodními zdroji a mohla by tvořit základ pro rozvoj regionálních politik v oblasti hospodaření s vodou, co se týče technických problémů.

6.3 Stejně důležitá je správa chráněných oblastí, jelikož i v tomto případě existuje mnoho příkladů nadnárodních rezervací i přeshraničních třenic. Vzhledem k tomu, že tyto oblasti podporují mnoho hospodářských činností, je jasné, že dohody o regionálním zapojení přímo ovlivňují jejich správu. Z tohoto důvodu zde musí existovat zvláštní ustanovení pro udržitelnou správu chráněných oblastí.

6.3.1 Správa chráněných oblastí musí být založena na komplexních plánech, které nejsou pouze podporovány adekvátním vyhodnocením tří pilířů trvale udržitelného rozvoje (hospodářského, ekologického a sociálního), ale vedou také k operativně proveditelným opatřením, která zahrnují dimenzi regionální spolupráce.

6.4 EU se nachází v procesu vytváření sítě chráněných oblastí v členských státech s cílem zachovat biologickou rozmanitost (síť Natura 2000). Zkušenosti členských států v této oblasti by se měly předat rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím. Proto by se měly podporovat programy k rozvoji dovedností při správě chráněných oblastí a zachování biologické rozmanitosti. Komise a členské státy mohou k tomu přímo přispět také přizváním pozorovatelů z rozvojových a nejméně rozvinutých zemí, aby se zúčastnili biogeografických seminářů (zejména seminářů o regionu Středomoří).

6.5 K nejdůležitějším oblastem patří pobřežní oblast. Jakýkoli proces regionální integrace musí nevyhnutelně zahrnovat otázky, které se týkají pobřežní oblasti, a to přímo nebo nepřímo. Vzhledem ke složitosti ekosystémů a hospodářských činností v těchto oblastech je nutno využít regionální integraci

také jako prostředek na podporu trvale udržitelné správy pobřežní oblasti. V této oblasti EHSV podporuje provedení integrované správy pobřežní oblasti vypracované Komisí.

6.6 Další otázkou zvláštního významu je péče o volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny a přísné kontroly obchodování s rostlinami a živočichy. V tomto kontextu podporuje EHSV co nejpřísnější provedení úmluvy CITES (Mezinárodní úmluvy o ochraně druhů živočichů a rostlin) a její propagaci pokud možno v co nejvíce zemích.

6.7 Zvláštní pozornost je nutno věnovat také značným problémům, které v mnoha zemích evropsko-středomořského partnerství představuje nebezpečí desertifikace. V mnoha částech zemí evropsko-středomořského partnerství má tento jev nejen environmentální důsledky pro dotčené regiony, ale narušuje rovněž regionální ekonomiky tím, že jim zabraňuje v hospodářských činnostech. Proto je nutné pomoci zemím evropsko-středomořského partnerství vypracovat projekty regionální spolupráce, které stanoví specifická opatření k zvládnutí nebezpečí desertifikace.

7. Opatření a praktiky

7.1 Základní zásady začleňování trvale udržitelného rozvoje do iniciativ v oblasti regionální integrace vyžadují zvláštní opatření a praktiky. Opatření a praktiky musejí napomoci rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím zahrnout koncept trvale udržitelného rozvoje do regionální integrace a umožnit monitorovat pokrok, kterého bylo v této záležitosti dosaženo v rozvojových zemích, nejméně rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství. Klíčovou roli musí v procesu vypracování takových opatření a praktik mít plánování za účasti všech a úsilí k dosažení optimálních forem vládnutí.

7.2 Prostřednictvím zahraniční pomoci EU naplánovala a provedla rozvojové programy pro rozvojové země a nejméně rozvinuté země (MEDA, ALA, CARDS atd.). Při plánování těchto programů je trvale udržitelný rozvoj nedílným prvkem. Účinnost programů dosud nedosáhla ambiciózních cílů EU, ale tyto programy mohou napomoci propagovat myšlenku začleňování trvale udržitelného rozvoje do iniciativ v oblasti regionální integrace.

7.3 Je nutno zmínit zvlášť dohody o spolupráci mezi zeměmi evropsko-středomořského partnerství. Strategie evropsko-středomořské spolupráce je ve vnějších vztazích EU oblastí nejvyšší priority. Základním nástrojem provedení této strategie je program MEDA. Dalším klíčovým nástrojem k provedení politiky v oblasti životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje je program SMAP.

⁽¹⁾ Směrnice 60/2000/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

7.4 Program MEDA dosud nesplnil očekávání. Navzdory tomu, že rozpočet pro MEDA II byl považován za více než přiměřený, nepodařilo se dosud dosáhnout cílů stanovených na začátku jeho provádění. I když se podařilo dát impuls projektům trvale udržitelného rozvoje, nemá program SMAP kontinuitu nezbytnou k zajištění dokončení akcí. I když je kvůli nedostatečné spolupráci mezi cílovými zeměmi těžké provádět projekty v rámci těchto programů, musí být úsilí EU, zejména úsilí Komise, zaměřeno na mobilizaci nezbytných aktérů se zájmem na těchto programech. EHSV má za to, že by Komise měla přezkoumat možnost financování pružnějších mechanismů zapojujících jak veřejné subjekty, které zaručí národní závazek těchto zemí se zájmem na programu, tak soukromé aktéry, kteří mohou plnit funkci při přenášení technických zkušeností do cílových zemí.

7.5 Co se týče monitorování pokroku dosaženého v rozvojových zemích, zejména rozvinutých zemích a zemích evropsko-středomořského partnerství při úsilí začlenit trvale udržitelný rozvoj do opatření v oblasti regionální integrace, měl by se zdůraznit zvláštní význam studií o dopadu trvale udržitelného rozvoje. V tomto bodě EHSV podporuje názor Rady, že by se měla vypracovat studie k posouzení dopadu trvale udržitelného rozvoje pro dohody o volném obchodu. Tento názor byl potvrzen v květnu 2003 na evropsko-středomořské konferenci v polovině období na Krétě.

7.6 Výkonnost zemí, ve kterých se provádějí opatření v oblasti regionální integrace, by se měla posoudit také na základě ukazatelů trvale udržitelného rozvoje, které byly přijaty a začínají se používat v členských státech. Ačkoli jsou tyto ukazatele dosud v rané fázi vývoje a uplatňování, měly by se považovat za modus vivendi poskytující pracovní rámec pro posouzení výkonnosti těchto zemí.

7.7 Jednou z otázek, kterou bude nutno pečlivě zvážit v procesu posuzování výkonnosti zemí, v nichž se provádějí programy v oblasti regionální integrace, je překrývání se prováděných opatření kvůli tomu, že se některé země účastní více než jedné dohody o regionálním rozvoji. Mnoho rozvojových a zejména rozvinutých zemí je účastníky několika dohod o regionálním rozvoji, což může snížit efektivnost a vést k nebezpečí plýtvání zdroji. Hlavním cílem začleňování trvale udržitelného rozvoje do opatření v oblasti regionální integrace musí být zmírňování důsledků, které to může mít.

7.8 Co se týče financování trvale udržitelného rozvoje v programech regionální integrace, podporuje EHS dohodu z Monterrey o financování pro rozvoj, která stanoví trvalé zvyšování objemu peněžních prostředků, které jsou k dispozici pro trvale udržitelný rozvoj.⁽¹⁾ Prohlášení požaduje větší mobilitu a

efektivní využití finančních zdrojů, aby se vytvořily podmínky nezbytné k dosažení rozvojových cílů dohodnutých na mezinárodní úrovni. Tyto cíle jsou také stanoveny v Miléniové deklaraci⁽²⁾ a týkají se vymýcení chudoby, zlepšení sociálních podmínek, zvýšení životní úrovně a ochrany životního prostředí jako prvního kroku k uspokojování potřeby 21. století být stoletím rozvoje pro všechny.

8. Závěrečné poznámky

8.1 Jak bylo zmíněno v úvodu, trvale udržitelný rozvoj je překlenující, ne doplňkovou dimenzí regionální integrace, a jako s takovým by se s ním mělo zacházet. Tato záležitost není snadná, ale nesmí se považovat za nemožnou. Cíle stanovené pro úsilí EU v tomto směru mohou přinést značné výsledky. Prostřednictvím programů regionální spolupráce EU nejen pomáhá rozvojovým a zejména rozvinutým zemím, ale rovněž předává kulturní, politické a sociální poselství. Tato poselství lze shrnout v konceptu trvale udržitelného rozvoje a provést mimo jiné prostřednictvím regionální integrace.

8.2 Jedním ze zájmů EU jako součásti jejího úsilí v této oblasti by mělo být vyhledávat příležitosti pro mezinárodní spolupráci. V této otázce je nutno zmínit se zvláště o spolupráci se Spojenými národy.

8.3 Vztahy mezi OSN a EU se vyvíjely prostřednictvím pestré sítě projektů spolupráce. Tyto vztahy jsou pevné a zahrnují prakticky veškeré oblasti vnějších vztahů. Strategickou prioritou EU, členských států a Komise je další podpora vztahů s OSN.

8.4 Regionální integrace a trvale udržitelný rozvoj nabízejí ideální prostor ke zlepšení těchto vztahů. Vzhledem ke strategické orientaci a zkušenostem OSN v otázkách trvale udržitelného rozvoje a technickým zkušenostem EU v otázkách regionální integrace podporuje EHSV spolupráci mezi těmito dvěma organizacemi prostřednictvím regionálních projektů a projektů v oblasti trvale udržitelného rozvoje financovaných společnými mechanismy obou organizací.

8.5 Záměr EU uskutečňovat takovouto spolupráci již byl vyjádřen jak v prohlášení Rady a Komise z listopadu 2000 o rozvojové politice Evropského společenství, tak v oznámení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Budování efektivního partnerství se Spojenými národy v oblasti rozvoje a v humanitárních záležitostech (KOM(2001) 231 v konečném znění/2.5.2001).

⁽¹⁾ Spojené národy, zpráva z Mezinárodní konference o financování pro rozvoj, Monterrey, 18.–22. března 2002, A/CONF.198/11

⁽²⁾ Miléniová deklarace Spojených národů, Miléniové shromáždění Spojených národů, Valné shromáždění A/55/L.2.

8.6 Co se týče regionální integrace, musejí programy EU v oblasti spolupráce, zejména ty, které se týkají regionální integrace s rozvojovými zeměmi a nejméně rozvinutými zeměmi, klást zvláštní důraz na různé dimenze trvale udržitelného

rozvoje, tj. hospodářskou, sociální a ekologickou. EHSV může značně přispět k úspěchu tohoto úsilí, jelikož je orgánem EU s nejvhodnější působností zabývat se těmito otázkami v rámci občanské společnosti.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Rady, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s ženami a muži při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování

COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

Dne 31. března 2004 se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy podle čl. 29 odst. 2 jednacího řádu ve věci Návrhu směrnice Rady, kterou se provádí zásada rovného zacházení s ženami a muži při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování

Specializovaná Sekce pro zaměstnanost, sociální věci a občanství, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 5. května 2004. Zpravodajem byla pí. Carroll.

Na 409. plenárním zasedání ze dne 2. a 3. června 2004 (zasedání dne 3. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 120 hlasů pro, 49 hlasů proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

1. Právní základ, obsah a oblast působnosti návrhu

1.1 Návrh Komise je založen na čl. 13 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství, který byl základem již pro směrnice k potlačování diskriminace v zaměstnání nebo povolání z důvodu náboženství nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace ⁽¹⁾ a s ohledem na zaměstnání a povolání a přístup ke zboží a službám a jejich poskytování z důvodu jejich rasy nebo etnického původu ⁽²⁾.

1.2 Navržená směrnice stanoví rámec pro potlačování diskriminace založené na pohlaví při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování s cílem uplatnit v členských státech zásadu rovného zacházení s muži a ženami. Nemá zpětný účinek.

1.2.1 Je zakázána přímá a nepřímá diskriminace založená na pohlaví, včetně méně příznivého zacházení s ženami z důvodu

těhotenství a mateřství. Obtěžování a sexuální obtěžování, jak je definováno v návrhu, se považuje za diskriminaci z důvodu pohlaví, a proto je zakázáno. Odmítne-li někdo takovéto chování, nebo podrobí-li se mu, nesmí to být použito jako základ pro rozhodnutí týkající se této osoby. Podněcování k diskriminaci se ve smyslu této směrnice považuje rovněž za diskriminaci.

1.3 Oblast působnosti návrhu je široká, i když zde existují určitá významná omezení. Všeobecně zahrnuje přístup ke zboží a službám, které jsou dostupné veřejnosti, včetně bydlení. Zahrnuje jak veřejný, tak i soukromý sektor, včetně veřejných subjektů. Jsou vyloučeny transakce čistě soukromého charakteru, např. pronájem rekreačního objektu rodinnému příslušníkovi nebo pronájem místnosti v soukromém domě.

⁽¹⁾ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

⁽²⁾ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

1.3.1 Komise uvádí příklady zboží a služeb dostupných pro veřejnost:

- přístup do prostor, do kterých může vstupovat veřejnost;
- všechny druhy bydlení, včetně pronájmu a ubytování v hotelu;
- služby jako bankovní, pojišťovací a jiné finanční služby;
- doprava;
- služby jakékoli profese nebo živnosti ⁽¹⁾.

1.3.2 Rozsah zahrnutých služeb je široký. Důležité oblasti zahrnují důchody, životní a zdravotní pojištění, všeobecné pojištění majetku proti škodám a přístup k financím a bydlení.

1.3.3 Použití pohlaví jako faktoru při výpočtu pojistného a dávek za účelem pojištění a souvisejících finančních služeb bude zakázáno ode dne, ke kterému směrnice vstoupí v platnost. Členské státy však mohou odložit provedení tohoto ustanovení po dobu až šesti dalších let. Pokud tak učiní, musejí neprodleně informovat Komisi a bude se od nich vyžadovat, aby sestavily, zveřejnily a pravidelně aktualizovaly komplexní tabulky o úmrtnosti a průměrné délce života žen a mužů.

1.4 Existují zde určité výluky. Navržená směrnice by neměla zabráňovat rozdílům týkajícím se zboží nebo služeb, u nichž nejsou ženy a muži ve srovnatelné situaci, jelikož zboží nebo služby jsou určeny výlučně nebo primárně pro příslušníky jednoho pohlaví, nebo návyků, které se uplatňují pro každé pohlaví různě. Příklady zahrnují přístup na bazén odděleně pro jednotlivá pohlaví nebo soukromé kluby.

1.5 Z oblasti působnosti směrnice se vylučuje vzdělávání a obsah médií a reklamy, zejména reklamy a televizní reklamy, jak je definováno v čl. 1 písm. b) směrnice Rady 89/553/EHS.

1.6 Na základě této směrnice se povoluje pozitivní diskriminace.

1.7 Směrnice obsahuje ustanovení o minimálních právech a opravných prostředcích, prosazování a monitorování společném pro obě směrnice uvedené v odstavci 1.1.

2. Obecné poznámky

2.1 Výbor by chtěl zdůraznit význam zásady zákazu diskriminace kvůli pohlaví, co se týče přístupu mužů a žen ke zboží a službám a jejich poskytování.

2.2 Výbor vítá soudržnost znění a definice obsažené v tomto návrhu a v předchozích dvou směrnicích a důkazní břemena v případech týkajících se rovnosti.

2.2.1 Výbor je znepokojen tím, že definice „služeb“ je obsažena pouze v článku 10 preambule návrhu směrnice. Aby se předešlo nejasnostem vzhledem k širokému okruhu veřejných služeb a jiných služeb dostupných veřejnosti (např. služeb poskytovaných nevládními organizacemi), měl by se v textu jasně definovat výraz „služby“. Výbor se přiklání k široké definici.

2.3 Vyloučení vzdělávání z oblasti působnosti této směrnice je politováníhodné. Avšak připouští se, že zde mohou existovat problémy týkající se působnosti Společenství v této oblasti. Vzdělávání je však v rovnosti žen a mužů klíčovým faktorem a může vést k tomu, že chlapci a dívky sledují tradiční kariérní dráhy, což významným způsobem ovlivňuje jejich budoucnost. V některých členských státech existují obavy ohledně omezení výběru a nedostatku adekvátního poradenství ve vzdělávání, což má pokračující a významné důsledky pro dotčené jednotlivce, pro dosažení cílů sociálního začlenění i pro samotnou konkurenceschopnost EU.

2.3.1 Komise uvedla, že do oblasti služeb by patřilo pouze soukromě poskytované vzdělávání, pokud by tento sektor nebyl ze směrnice vyloučen. To by mohlo vést k uplatňování různých norem při provádění zásady rovného zacházení.

2.3.2 Členské státy již začaly přijímat opatření v oblasti vzdělávání na základě lisabonské agendy. Proto Výbor vybízí Komisi, aby udělala vše, co je v jejích silách, k podněcování členských států, aby zajistily, že v oblasti vzdělávání existuje rovný přístup k příležitostem a jejich rovné poskytování jak pro chlapce, tak i pro dívky.

2.3.3 Stávající směrnice o rovném zacházení zahrnuje přístup k odbornému vzdělávání, včetně terciárního vzdělávání odborné povahy. To je však nedostatečné. Prostředky k získání prospěchu z terciárního vzdělávání, ať už na univerzitě nebo v odborné instituci, jsou získávány na primární a sekundární úrovni.

2.4 Výbor chápe, že návrh zahrnuje média a reklamu pouze v jejich roli jako odvětví služeb. Akceptuje, že současný návrh není správným prostředkem pro akci týkající se obsahu médií a reklamy. Jelikož však média a reklama mají silný vliv na postoje a názory veřejnosti, nelze je v úsilí EU o odstranění diskriminace ze zaměstnání a každodenního života ignorovat. Mezi vhodnou akcí a cenzurou však existuje tenká dělící čára. Komise by proto měla pokračovat v konzultacích týkajících se těchto záležitostí majíc tyto faktory na paměti a v přiměřeném časovém rámci přijmout vhodná opatření. Výbor se těší na svou účast na tomto procesu.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 final vysvětlující memorandum.

2.5 Výbor vítá skutečnost, že by muži a ženy měli mít stejný přístup k financím – což je zvláště důležité pro obě pohlaví, ať už jako podnikatele nebo osoby požadující finance na bydlení.

2.6 Vzhledem k tomu, že návrh se nevztahuje na obory vzdělávání, médií a reklamy, Výbor považuje to, že bude zakázaná diskriminace na základě pohlaví v oblasti pojištění, jako jeden z nejcitlivějších bodů daného návrhu. V žádné oblasti, na kterou se tento návrh vztahuje, a zejména v oblasti pojištění, by se neměla vyskytnout nová kritéria diskriminace.

2.6.1 Výboru se jeví velmi diskutabilním prohlášení, že jednotné tarifikace pro obě pohlaví, které přesto v některých zemích Unie existují, vedou beze sporu ke všeobecnému zvýšení cen pojistného, a že celkové vyrovnávání rizik mezi oběma pohlavími vytváří fenomén, vedoucí ke globálnímu zvedání tarifů. Není dostatečně rozvážené, a nakonec se to staví proti záměru návrhu, aby měly členské státy možnost 6 let porušovat tento zákaz diskriminace v rámci sektoru všeobecného poskytování služeb a volného výběru pojišťovacích zařízení.

2.6.2 Pokud jde o práva na přístup všech k dodatkovému pojištění sociální péče, požaduje Výbor, aby byla odstraněna přímá či nepřímá diskriminace. Tato žádost je tím urgentnější, že rozvoj druhého a třetího pilíře sociální ochrany (dodatkové a naddodatkové) je momentálně nejdynamičtějším aspektem sociální ochrany v Unii. V této oblasti se Výbor odvolává na ustanovení svého stanoviska týkajícího se „dodatkového zdravotního pojištění“⁽¹⁾.

3. Specifické poznámky

3.1 Výbor podporuje zrovnoprávnění přístupu k finančním službám, z nichž mnohé jsou nezbytné pro každodenní život, a zrovnoprávnění dávek a pojistného pro muže a ženy. Směrnice však zahrnuje široký okruh finančních služeb, které se svou povahou velmi liší – např. pojištění vozidel, zdravotní pojištění a pojištění pro případ invalidity a důchody a anuity. To vyvolává složité a obtížné otázky, které se v jednotlivých členských státech liší.

3.1.1 Je však nutno připustit, že při zrovnoprávnění dávek a pojistného zde budou některé záporné i kladné účinky na konzumenty těchto služeb, přičemž dopad se liší u mužů a žen v závislosti na příslušné službě. V případě pojištění vozidel vznikají pro jednotlivce „bezeškodní“ bonusy teprve po několika letech trvání pojištění. Existuje zde nesporná možnost, že kvůli pokrytí vznikajících nejistot by se mohly náklady na pojištění zvýšit pro každého.

3.1.2 Evropský soudní dvůr v rozhodnutí v případě Colorell⁽²⁾ uznal, že použití pojistných statistik založených na pohlaví bylo pro účely výpočtu penzijních příspěvků a dávek oprávněné. Vyžadoval však, aby příspěvky placené zaměstnanci, a dávky, které tito obdrží, byly stejné. Vyšší příspěvky na straně zaměstnavatele byly prohlášeny za odůvodněné. Soud ve skutečnosti připustil, že zrovnoprávnění dávek stojí více. V zaměstnaneckých systémech důchodového zabezpečení platil vyšší příspěvek zaměstnavatel. V soukromých penzijních systémech a pojištění není žádný zaměstnavatel, který by hradil vyšší pojistné nebo příspěvek: to dopadne na konzumenty služby. To však neplatí jen pro důchody, kde musejí muži doplácet kvůli dlouhověkosti žen, ale pro všechny typy pojištění. Ženy mohou například doplácet na vyšší riziko nehod u mužů atd.

3.1.3 Komise ve své rozšířené zprávě o dopadu připouští, že zde budou pro poskytovatele pojištění existovat specifické náklady, které budou nakonec přeneseny na konzumenty, ale má za to, že toto skončí, jakmile uplyne období přizpůsobování. EHSV zastává stejný názor.

3.1.4 Výbor by zde chtěl poukázat také na zásadu rovného zacházení s muži a ženami obsaženou ve smlouvě. Používá-li se tato zásada jako základ, musí pojištnictví – samozřejmě za určitou dobu – změnit své systémy výpočtu tak, aby pohlaví již nebylo faktorem například při výpočtu pojistného při pojištění automobilů. Jelikož četnost nehod a dlouhověkost jasně nejsou dotčeny způsoby výpočtu, měly by teoreticky zůstat celkové platby pojistného pro konzumenty stejné

3.1.5 Výbor má za to, že je zapotřebí specifitější posouzení (včetně nezávislých simulací na dopadu alternativních základů) pojištnictví/důchodového zabezpečení, aby se posoudil dlouhodobý dopad návrhů. Výbor věří, že je důležité monitorovat události – zejména v pojištnictví – po vstupu směrnice v platnost. Celkovým cílem směrnice musí být chránit právo lidí, aby netrpěli diskriminací.

3.2 Co se týče bydlení, zastává Výbor názor, že by se směrnice neměla uplatňovat na soukromé dohody, např. nájem, prodej nebo darování, uzavřené mezi rodinnými příslušníky.

3.3 Výbor zastává názor, že by měly být jasně definovány výluky. Tyto nesmějí ohrozit rovnost žen a mužů.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 204, 18.7.2000, s. 51 (zpravodaj: pan Jean-Michel Bloch-Lainé).

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd, v Russell & ostatní C-200/91, 28. září 1994.

3.4 Výbor vítá článek 5, který povoluje pozitivní diskriminaci. Toto ustanovení by však nemělo ohrozit životně důležité služby poskytované mužům a ženám jak veřejnými službami, tak nevládními organizacemi, např. bydlení pouze pro příslušníky jednoho pohlaví pro znevýhodňované jedince a útulky pro ženy, které trpěly domácím násilím nebo jinými formami násilí.

3.5 Výbor schvaluje ustanovení o dialogu s nevládními organizacemi. Toto ustanovení však musí zaručit pravidelný kontakt s organizovanou občanskou společností.

3.6 Informace a propagace směrnice po jejím přijetí bude důležitá k zajištění toho, aby si konzumenti byli vědomi svých práv a aby poskytovatelé zboží a služeb pochopili své závazky na základě této směrnice.

Brusel, 3. června 2004.

Prezident

Hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Komunikaci Komise Evropské radě a Parlamentu o Propagaci technologií podporujících trvale udržitelný rozvoj: akční plán Evropské unie pro ekotechnologie

(COM(2004) 38 final)

(2004/C 241/14)

28. ledna 2004 se Komise rozhodla požádat Evropský sociální a hospodářský výbor v souladu s ustanoveními článku 262 zakládající smlouvy Evropského společenství o vyjádření ke „Komunikaci Komise Evropské radě a Parlamentu o Propagaci technologií podporujících trvale udržitelný rozvoj: akční plán Evropské unie pro ekotechnologie“

Zvláštní sekce „Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí“ pověřená přípravou prací Výboru přijala 6. května 2004 následující vyjádření (zpravodaj: M. BUFFETAUT).

Dne 2. a 3. června 2004, během svého 409. plenárního zasedání (zasedání ze dne 2. června 2004), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující vyjádření. 177 členů hlasovalo pro, 1 proti a 5 se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Tato komunikace dodržuje „tradici“ nelegislativních textů Komise, shrnuje přijaté iniciativy v dané oblasti a politické perspektivy budoucnosti. V podstatě představuje obecný rámec úvah Komise o ekotechnologiích.

1.2 Hned od začátku se Komunikace přiklání k perspektivě strategie podporující trvale udržitelný rozvoj a k perspektivě Lisabonské strategie a připomíná, jak je ostatně již všeobecně známo, že úmyslem Komise je z Evropské unie udělat „nejznámější, nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější hospodářství na světě, schopné trvale udržitelného ekonomického rozvoje doprovázeného kvantitativním i kvalitativním zlepšením zaměstnanosti a širší sociální soudržností.“

1.3 Po tomto dnes již tradičním připomenutí ovšem následuje skutečná otázka: jaké jsou cíle akčního plánu pro ekotechnologie (APET)?

Komise cituje tři:

- odstranit překážky a využít veškerý potenciál ekotechnologií,
- udělat vše proto, aby EU hrála rozhodující roli ve vývoji ekotechnologií a v jejich aplikaci do praxe,
- zmobilizovat všechny zaujaté strany pro sledování těchto cílů,

hlavním a konečným cílem je snížit tlak na využívání přírodních zdrojů, zlepšit životní úroveň obyvatel Evropy a podporovat hospodářský růst.

1.4 Komise je toho názoru, že z politického hlediska je právě vhodný okamžik k zahájení tohoto akčního plánu, ale jakým způsobem a jaké konkrétní akce vyvíjet? Odpovědi na tyto dvě otázky strukturuje text.

2. Základní obsah akčního plánu

2.1 Vypracovat akční plán

2.1.1 Komise nejprve konstatuje určitý počet faktů, které by měly sloužit jako vedoucí linie k vypracování akčního plánu:

- existence potenciálu pro podporu ekotechnologií,
- jejich nedostatečné využívání,
- množství cílených a účinných podnětů pro osvojení a rozvíjení ekotechnologií,
- nutnost odvodit dlouhodobé perspektivy vývoje trhů, aby se umožnilo investovat do ekotechnologií,
- nezbytnost koordinovat a usnadnit komunikaci o správných praktikách,
- nutnost vytvořit příznivé prostředí pro ty, jež vyvíjejí, pořízují a používají ekotechnologie,
- uznání, že zavedení a rozvoj ekotechnologií je dílo střednědobého a dlouhodobého charakteru.

2.2 Jednat

Komise navrhuje tři hlavní okruhy činností:

- přejít od výzkumu k zakázkám,
- zlepšit podmínky na trhu a
- jednat v celosvětovém měřítku.

2.2.1 Přejít od výzkumu k zakázkám

2.2.1.1 Komise proto doporučuje rozvíjet cílený výzkum za podpory financování zejména z Evropské investiční banky a Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Cílem je dospět ke komerčnímu využití.

2.2.1.2 Komise hodlá podporovat technologické platformy pro slibné ekotechnologie, jejichž cílem by bylo především zvýšit účinnost výzkumu, mobilizovat prostředky, uvažovat o vývoji partnerství mezi veřejnou a soukromou sférou, zlepšit přesun technologií do rozvojových zemí.

2.2.1.3 Komise si dále přeje zlepšit experimentaci a normalizaci ekotechnologií.

2.2.2 Zlepšit podmínky na trhu

2.2.2.1 Komise vidí podmínky pro toto zlepšení ve zvýšení investic, v odstranění hospodářských překážek, ve vlivu ekonomické váhy veřejných zakázek, v mobilizaci občanské společnosti.

2.2.3 Jednat v celosvětovém měřítku

2.2.3.1 Evropské ambice na poli ekotechnologií se neomezuji pouze na starý kontinent. Komise je toho názoru, že je třeba velmi usilovně podporovat trvale udržitelný rozvoj v celosvětovém měřítku.

2.2.3.2 Komise hodlá rozvíjet partnerské vztahy s rozvojovými zeměmi a usilovně se zapojit do iniciativ spojených s ekotechnologiemi, které byly přijaty na summitu v Johannesburgu.

3. Koordinace a monitoring

3.1 Vypracování akčního plánu předpokládá i sledování jeho realizace. Komise počítá s různými nástroji: dvouleté zprávy, Evropský výbor pro ekotechnologie, koordinace, informování o nejlepších praktikách, atd.

4. Obecné poznámky

4.1 V poznámkách Výboru se přihlíží i ke komentářům a doporučením, které přinesla poradní komise pro průmyslové mutace (zpravodaj: Pí SIRKEINEN, spoluzpravodaj: P. REICHEL).

4.2 Pole ekotechnologií je již ze své podstaty velmi rozsáhlé. Mohou směřovat k využívání přírodních zdrojů trvalým způsobem, vyhýbat se nebo zmírňovat znečišťování životního prostředí, vyvíjet alternativní zdroje energie, připojit se k integrované politice výrobků, atd. Jak již EHSV jednou zdůrazňoval⁽¹⁾, je třeba, aby se definice ekotechnologií neomezovala jen na tzv. „čisté“ technologie. Neustálé zlepšování procesů a způsobu poskytování služeb, které vedou ke snižování jejich dopadu na životní prostředí, výzkum, inovační know-how a vývoj směřující ke zlepšení tradičních technologií a k tomu, aby dostaly nový ekologický rozměr, to vše spadá do snahy o rozvoj ekotechnologií a je třeba to podporovat. Míra účinnosti ekologické techniky se hodnotí podle toho, zda má příznivý dopad na životní prostředí, a ne podle definice a priori ekologicky „čtnostné“ technologie.

4.3 Riziko rozsáhlého akčního plánu tkví v jeho rozptýlení a s rozptýlením i v rozpuštění prostředků. Jedním z hlavních předpokladů úspěchu je schopnost definovat priority a hierarchizovat jednotlivá úsilí a tím ocenit nejen účinnost ekotechnologií, ale i jejich přijatelný charakter ekonomického plánu. Tento pojem se v dokumentu Komise neobjevuje. Přitom je to jeden z hlavních praktických pojmů, přičemž nesmíme zapomínat ani na tři hlavní pilíře pojmu trvale udržitelného rozvoje – hospodářský rozvoj, ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů a sociální uspokojení lidí.

⁽¹⁾ Viz. Vyjádření Evropského a sociálního výboru ke „Komunikaci Komise : Vypracování akčního plánu pro ekotechnologie“, COM(2003) 131, Úř. věst. C 32, 5.2.2004, s. 39–44, (ČEŠE 1390/03).

4.4 Ekotechnologie se používají vždy tehdy, když jejich používání uživateli přináší buď přímý užitek nebo když to vyžadují zákonné podklady. Jelikož volný trh sám nesplňuje všechny společensky uznávané etické, sociální a ekologické cíle, vyžadovalo se odjakživa od zákonodárce, aby vytvořil odpovídající rámcové podmínky odpovídající právnímu plánu. Tyto se pak ve skutečnosti odrážejí v částečně vyšších mikroekonomických nákladech, které však mohou být makroekonomicky zcela účelné. Při stanovování zákonných rámcových podmínek by zákonodárce měl brát zřetel na vysokou inovační sílu hospodářství a vědy tím, že stanoví cíle, nikoli však technologie respektive kroky nutné k jejich dosažení. Rostoucí uvědomování si dodatečných odbytových možností na základě dodržování dodatečných sociálních a ekologických kritérií je důležitou hnací silou pro akční plán a posilování konkurenceschopnosti evropského hospodářství.

4.5 Dalším rozhodujícím aspektem úspěchu plánu podporujícího ekotechnologie je aspekt přístupu na trh a tržních podmínek. Je zbytečné doufat v rozvoj ekotechnologií, pokud by neměly najít své místo na trhu a být konkurenceschopné. Efektivní ekotechnologie však ještě často nemohou být vyráběny za výhodnější náklady než technologie, které jsou méně šetrné k životnímu prostředí především kvůli nezahrnutým ekologickým nákladům, a také proto, že nedospěly k takovému rozvoji a rozšíření, které by umožnily vyrábět ve velkém a snížit tak náklady díky úsporám z rozsahu. Cílem je tedy definovat metody, jak oživit rozvoj žádoucích a osvědčených metod, pokud jde o ekologický plán a příslušné ekotechnologie (půjčky, dotace, daňové podněty), usnadňující přístup na trh nebo dokonce vytvoření trhu.. EHSV zdůrazňuje, že pro zajištění spojitosti správného využívání způsobů podněcování, je třeba stanovit určitou klasifikaci nebo hierarchizaci – rizikový kapitál na začátku, „klasičtější“ půjčky ve fázi vývoje, fiskální podněty pro konsolidaci trhu, případně zavedení poplatků odpovídajícího zmezinárodnění ekologických nákladů pro techniky málo šetrné k životnímu prostředí.

4.6 V tomto ohledu jsou podněcovací či zastrašovací opatření, právní ustanovení a předpisy potřeba, ale nesmějí pohrdat hospodářskými a sociálními skutečnostmi. Stejně tak by neměly vést k nekalé soutěži. Ekotechnologie se nesmí stát nedosažitelným luxusem, ani nesmí narušovat pravidla soutěže akceptováním výrobků a služeb z hospodářských možnáregionů, které si podobné předpisy neuložily. Text Komise tento základní aspekt správně podtrhuje. Veškerá komunikace a možná mobilizace občanské společnosti a veřejného mínění pro ekotechnologie bude zbytečná, pokud se bude přehlížet hospodářská realita a ekonomická uskutečnitelnost. Jedním z prvků podpory veřejného mínění je nezapomínat, že občané a spotřebitelé jsou současně pracující ženy a muži. Pokud má dojít k upouštění od starých technologií z důvodů dodržování požadavků trvale udržitelného rozvoje, je třeba předvídat potřeby a náklady sociální přeměny.

4.7 Na závěr je také třeba zdůraznit, že je nezbytné dosáhnout celkové spojitosti mezi jednotlivými implementovanými politikami Evropské unie, aby se nedostaly do protikladu. V tomto ohledu by bylo zcela zbytečné definovat politiku trvale udržitelného rozvoje, kdyby měla být v rozporu s politikou, kterou Evropská unie vede v rámci Světové obchodní organizace nebo v rámci liberalizace trhů. To předpokládá seriózní diskuzi v rámci Světové obchodní organizace a rozhodnou obranu proti přijímání výrobků a služeb jakéhokoli charakteru, které neomezuji na striktní minimum dopad technologií a procesů.

5 Zvláštní poznámky

5.1 Úvod

5.1.1 EHSV nemůže než souhlasit s cíli akčního plánu a především s vůlí využít veškerý potenciál ekotechnologií pro zlepšení životního prostředí za současného vývoje konkurenceschopnosti a hospodářského růstu, což již bylo zdůrazněno v minulém vyjádření (viz. poznámka pod čarou na str. 4).

5.2 Podněcování k přijetí ekotechnologií

5.2.1 Výbor podtrhává, že je důležité podporovat vývoj ekotechnologií, ale zároveň zdůrazňuje, že tato pomoc nesmí vést k umělé podpoře technik, které nikdy nenajdou reálné uplatnění. Především je však nutno orientovat trh díky cíleným prostředkům, zahrnujícím daně, subvence, licence a legislativní opatření tak, aby byly vzaty v úvahu externí náklady různých alternativních technologií.

5.2.2 Je proto třeba soustředit snahy i tímto směrem, aby se i tradiční technologie postupně sladily s požadavky trvale udržitelného rozvoje. Modernizace a adaptace průmyslového vybavení a technický pokrok i vývoj výrobních technologií nebo realizace služeb již v praxi dospěly k implementaci některých ekotechnologií. I toto je jednou z forem rozvoje ekotechnologií, kterou lze snadno přehlédnout, ale která je skutečná.

5.3 Přejít od výzkumu k zakázkám

5.3.1 Jedním z hlavních cílů je, aby výzkum v oblasti ekotechnologií našel konkrétní uplatnění. Bylo by vhodné, aby finance věnované výzkumu směřovaly i k aplikovanému výzkumu a umožnily silné zapojení podniků, především malých a středních. Ostatně je třeba zdůraznit, že některé malé a střední podniky jsou hlavním motorem ve vývoji a rozvoji ekotechnologií.

5.4 Pomoc technologických platform

5.4.1 EHSV je toho názoru, že myšlenka uspořádat technologické platformy o nadějných ekotechnologiích je zajímavá. Shromáždit zaujaté a skutečně kompetentní aktéry okolo určité technologie, okolo technologií určitého daného odvětví nebo okolo technologií, které mají řešit nějaký specifický environmentální problém, je zajímavý postup. Otázky duševního vlastnictví, patentů a značek se budou řídit aplikací pravidel rámcového programu o výzkumu a platným právem v oblasti duševního vlastnictví, aniž by se řešily nějaké specifické problémy. EHSV se domnívá, že pokud hned od začátku bude Komise zajišťovat sekretariát, bude se moci rozvinout partnerství soukromého a veřejného sektoru vzhledem k tomu, že tyto technologické platformy budou odpovídat reálné potřebě a budou skutečně zajímavé.

5.5 Hodnocení a normalizace ekotechnologií

5.5.1 Rozšíření ekotechnologií závisí nejen na ekonomických úvahách, ale i na jejich technické účinnosti. Hodnotící mechanismus a zveřejnění dostupných údajů o některých klíčových technologiích na internetu, jak to doporučuje Komise, by byly velmi užitečné jak pro podniky tak pro veřejné orgány, především chceme-li do veřejných zakázek integrovat podmínku „nejlepší environmentální nabídky“. Výbor na tomto místě připomíná svůj požadavek na zavedení evropské databanky, na jejíž výstavbě by se mohla podílet Evropská ekologická agentura, a ve které by mohly být uváděny do seznamu osvědčené nákladově výhodné ekotechnologie, které respektují životní prostředí, a které by mohly tím pádem získat „pečeť kvality“⁽²⁾.

5.6 Výkonnostní cíle

5.6.1 Komise zdůrazňuje, že tyto cíle se mají opírat o nejlepší ekologické výkony, ale současně musí být realistické z ekonomického hlediska i sociální účinnosti. EHSV nemůže než souhlasit s tímto tvrzením a důrazně připomíná, že skutečný trvale udržitelný rozvoj má být spojením mezi šetrností k životnímu prostředí a hospodářskou soutěží, kvalitativním i kvantitativním zlepšením zaměstnanosti a občanskou soudržností.

5.7 Investice

5.7.1 Využití stávajících finančních nástrojů a vytvoření nástrojů nových, které by pomáhaly sdílet investiční rizika ekotechnologických projektů a společností, především pomocí fondů rizikového kapitálu, si vyžadá účast schopných analytiků, kteří by odhadli technickou a hospodářskou uskutečnitelnost projektů, jinak se vystavujeme riziku, že zbytečně utratíme peníze potřebné na jiné operace. Hodnocení projektů je třeba

založit na solidních vědeckých a technických základech a cílech a nezaujatých myšlenkách. Zavádění nových finančních nástrojů by mohlo být příležitostí k zapojení místních samospráv do vývoje ekotechnologií a k úvahám o partnerství veřejných a soukromých subjektů.

5.7.2 Co se týče investic, které se podniky zavázaly vynaložit na zmírnění negativního dopadu svých činností na životní prostředí nebo na zlepšení svých aktivit pro podporu trvale udržitelného rozvoje, je třeba zdůraznit, že se často jedná o nemalé finanční závazky, především v těžkém průmyslu. Bylo by v tomto ohledu vhodné vytvořit takové fiskální nástroje, které by podporovaly tento typ investic a naopak daňově znevýhodnit ty podniky, které nehodlají vyvinout žádnou snahu pro zmírnění dopadu své činnosti na životní prostředí, konkurence by pak získala výhodu výroby za nižší ceny.

5.8 Veřejné zakázky

5.8.1 Myšlenka podporovat ekotechnologie prostřednictvím „nejlepší ekologické nabídky“ není nová. Je třeba ji zvážit z pohledu spolehlivosti ekotechnologií a omezených veřejných financí. Může být příležitostí k rozvoji praxe výběrových řízení podle výkonu. V každém případě se nesmí jednat o „patent“ na obranu proti špatnému svědomí.

5.9 Podpora občanské společnosti

5.9.1 Každá generace zodpovídá za společnost, kterou odkazuje svým dětem. Stále více si současné generace uvědomují, že jsou odpovědné za životní prostředí, které přenechávají generacím budoucím. Propagovat ekotechnologie si vyžaduje určitou pedagogiku a úsilí pro předání informací, které, aby byly účinné, musejí být realistické, musejí podtrhovat výhody, být snadno pochopitelné a přístupné. Vyžaduje to otevření skutečného dialogu se zaujatými stranami a s občany a také je třeba zmobilizovat orgány místní samosprávy, které mají často podstatnou odpovědnost za životní prostředí.

5.10 Jednat v celosvětovém měřítku

5.10.1 Snaha Komise jednat v celosvětovém měřítku je chvályhodná. EHSV připomíná, že ve většině rozvojových zemí je stále hlavní starostí především hospodářský růst a boj proti chudobě. Navíc jsou finanční kapacity těchto zemí slabé. Výbor je proto toho názoru, že by účinná pomoc měla spočívat v přesunu „středních“, jednoduchých, málo nákladných technologií, což by vzhledem ke stávající situaci byl pozitivní pokrok a což ovšem neznamená, že by byly méně výkonné než komplexnější a dražší řešení. V této souvislosti je nutno poukázat na to, že v případech méně komplexnějších řešení budou náklady uživatelů těchto technologií na autorská práva a licence taktéž nižší.

⁽²⁾ Viz iniciativní stanovisko EHSV „Reality a perspektivy ekotechnologií, přizpůsobených životnímu prostředí, v kandidátských zemích“ (EHSV 523/2004 fin).

5.10.2 EHSV je toho názoru, že by bylo zajímavé, aby se Evropská unie zúčastnila akce organizované pod záštitou UNITAR podporující trvale udržitelnou urbanizaci v rozvojových zemích a v zemích s tranzitní ekonomikou. Poznámává, že v tomto rámci vznikla střediska pro analýzy, studie a školení v Kuala Lumpur (Malajsie), v Curitiba (Brazílie), a Ouagadougou (Burkina Faso). UNITAR plánuje i činnosti ve Střední Evropě. Výbor v této souvislosti rovněž připomíná svůj návrh na zřízení „nezávislých středisek kompetencí pro adaptované ekotechnologie“ v nových členských státech⁽³⁾. Tato střediska by mohla organizovat transfer potřebného know-how, poskytovat poradenství komunálním pracovníkům s rozhodovací pravomocí, ale také občanské společnosti. Tato střediska by nemusela zůstat omezena na nové členské státy.

5.11 Jít vpřed

5.11.1 EHSV je toho názoru, že z navržených iniciativ jsou nejzajímavější výměny informací o správných praktikách a příslušné srovnávací ukazatele. Pokud dvouletá zpráva určená Radě a Parlamentu nebude konkrétní a stručná, je zde riziko, že to bude jen další z řady zpráv. Co se týče Evropského výboru pro technologie, termín „výbor“ se jeví jako nevhodně zvolený vzhledem k tomu, že se v tomto případě nebude jednat o výbor, tak jak jsme zvyklí, ale spíše o jakési fórum sdružující vědce, techniky, průmyslníky, podnikatele, nevládní organizace, atd. Můžeme si však položit otázku, zda by úkoly přidělené tomuto výboru, nemohla plnit například Generální ředitelství životního prostředí nebo Generální ředitelství výzkumu, aniž bychom vytvářeli novou instituci, o jejíž účinnost lze s jistotou pochybovat, pokud bude příliš početná.

5.11.2 V duchu „jít vpřed“ EHSV již ve svém minulém vyjádření navrhoval jmenovat „ombudsmana pro životní

prostředí“, který by byl mimo jiné odpovědný za zjišťování překážek bránících rozvoji ekotechnologií vyplývajících z platných předpisů. Tento návrh by byl operativnější než vytvoření širokého fóra, kde je riziko, že se ztratí v obecnostech.

6 Závěry

6.1 EHSV uznává že postup Komise zpracovat akční plán pro ekotechnologie měl svůj význam, stal se podnětem k široké diskusi. Podobné nenormativní dokumenty jsou obecně zajímavé již z toho důvodu, že shrnují danou problematiku, jsou flexibilní a stanovují hlavní orientace.

6.2 EHSV je toho názoru, že konkrétní vývoj ekotechnologií musí nutně jít cestou volby, cestou hierarchie voleb a klasifikace financování, finanční prostředky jsou omezené a je třeba je využít po zralé úvaze. Schopnost provést správné volby bude podmínkou úspěchu evropské strategie v této oblasti. Vyžaduje to realistický a konkrétní přístup.

6.3 EHSV zdůrazňuje důležitost systému pro validaci účinnosti ekotechnologií a šíření disponibilních údajů o ekotechnologiích. Je to jednou z podmínek pro jejich šíření a pro jejich implementaci v podnicích a veřejných organizacích.

6.4 V podstatě celá otázka tkví v determinaci ekotechnologií, které je rozumné rozvíjet podle jejich účinnosti, podmínek na trhu, požadavků životního prostředí, situace v oblasti zaměstnanosti z kvalitativního i kvantitativního hlediska, životní úrovně a rozvoje. Jedná se o otázku soudnosti a vědecké, technické, hospodářské a sociální kompetence, které Evropská unie musí ovládat, pokud chce účinně propagovat ekotechnologie.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

⁽³⁾ Viz poznámka na s. 2.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k transatlantickému dialogu: jak zlepšit transatlantické vztahy.

(2004/C 241/15)

Dne 16. a 17. července 2003 se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl na základě čl. 29 odst. 2 jednacího řádu vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy s názvem Transatlantický dialog: jak zlepšit transatlantické vztahy.

Sekce pro vnější vztahy, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 20. dubna 2004. Zpravodajem byla pí. Belabed.

Na 409. plenárním zasedání (zasedání dne 3. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 160 hlasů pro, 15 hlasů proti a 18 členů se zdrželo hlasování.

1. Souhrnný přehled

A. Vztahy mezi EU a USA mají dlouhou, vzájemně prospěšnou historii a spočívají na pevných základech společného základního přesvědčení otevřených, demokratických společností. Jak EU, tak USA se ve změněném geostrategickém prostředí po skončení studené války zavázaly k plnému a rovnému partnerství. I když toto změněné prostředí představovalo při několika příležitostech pro tyto vztahy výzvu, základy partnerství zůstávají na místě.

B. Veřejné mínění na obou stranách Atlantiku ukazuje společný základ i rozdíly. Zatímco rozdíly jsou zřetelnější v otázkách zahraniční politiky, existuje v hospodářských, sociálních a environmentálních otázkách větší společný základ, než by se čekalo, a panuje zde široká shoda, že trvalý a intenzivní dialog je nutný nejen v dlouhodobém zájmu EU a USA, ale také pro zbytek světa.

C. Transatlantické hospodářství se v průběhu času stalo ještě propojenějším, přičemž přímé investice jsou, co se týče významu, jasně před obchodem. Ačkoli obchodním sporům se věnuje v tisku velká pozornost, představují méně než 1 % transatlantického obchodování. Rostoucí vzájemná hospodářská závislost vede k napětí přesahujícím hranice a ovlivňujícím základní vnitřní záležitosti jako zdanění, správu nebo regulaci.

D. Hospodářská výkonnost EU a USA ukazuje smíšený obrázek, který ilustruje, že obě hospodářství mají své silné i slabé stránky. Obě ekonomiky budou v budoucích letech čelit důležitým výzvám, které vyvolávají potřebu většího dialogu a spolupráce, aby hospodářství hladce fungovalo pro lidi na obou stranách.

E. Změny geopolitických problémů a hrozeb představovaly při mnoha příležitostech pro vzájemné vztahy výzvu. Budování a zlepšování řádné správy věcí veřejných, včetně sociálních partnerů a struktur občanské společnosti na celém světě, může

být užitečným příspěvkem k tomu, učinit svět bezpečnější a zlepšit příležitosti občanů podílet se na rozhodnutích, která určují jejich životní a pracovní podmínky.

F. Ačkoli globalizace otevřela dveře mnoha výhodám, podpořila otevřené společnosti a otevřené ekonomiky a růst obchodu, zahraničních investic a celosvětového bohatství, neměla pozitivní efekt pro všechny. Spojením svého úsilí mohou EU a USA přispět k realizaci hospodářského, sociálního a environmentálního potenciálu globalizace zlepšením správy jak na vnitrostátní, tak i na mezinárodní úrovni, včetně sociálního a občanského dialogu.

G. Obě strany podtrhují strategický význam vztahů mezi EU a USA a mnohostranný kontext, jelikož globální výzvy vyžadují spojené síly. Poslední návrhy na zlepšení institucionálních mechanismů pro transatlantické vztahy podtrhly význam trvalého a intenzivního dialogu, jak s cílem rozvíjet vztahy, tak s cílem spolupracovat s mezinárodními institucemi a ostatními částmi světa.

H. EHSV důrazně podporuje transatlantickou spolupráci a doporučuje, aby byla posílena a rozšířena, jak s ohledem na zapojení co nejširšího okruhu zájmů a aktérů, tak s ohledem na rozvoj a rozšiřování přístupu k začlenění otázek, které jsou relevantní pro dialogy a jejich příslušné účastníky na obou stranách Atlantiku.

I. V souladu s irským předsednictvím podporuje EHSV důrazně transatlantickou spolupráci a konstruktivní zapojení příslušných zájmových společenství americké a evropské občanské společnosti. EHSV proto prosazuje posilování a rozšiřování sítí občanské společnosti včetně dialogů a je připraven přispět k větší informovanosti a vzájemnému působení mezi těmito sítěmi a dialogy, což by mohlo vést k pravidelné a trvalé spolupráci a ke zřízení Transatlantického a/nebo Amerického hospodářského a sociálního výboru.

J. EHSV nabízí sloužit jako fórum k prosazování dialogu a setkávání příslušných stran. V tomto kontextu Výbor nabízí k posílení dialogu zorganizování konference společně s příslušnými aktéry a institucemi. Prospěch z posíleného dialogu by spočíval v aktivování občanské společnosti na obou stranách Atlantiku, a to nejen v dlouhodobém zájmu EU a USA, ale také pro zbytek světa.

2. Pozadí

2.1 Vztahy mezi EU a USA mají dlouhou, vzájemně prospěšnou historii a byly zvláště intenzivní během období studené války. Jedním z nejdůležitějších prvků tohoto období byl Marshallův plán na obnovu Evropy. Po skončení období studené války přijaly USA a EU řadu dokumentů ke stanovení zásad a rámce pro svou budoucí spolupráci ve změněném geostrategickém prostředí⁽¹⁾. Jádrem těchto dohod bylo prosazování míru, stability a hospodářského růstu, reakce na globální problémy, spolupráce v hospodářské oblasti a budování mostů přes Atlantik. V Bonnské deklaraci přijaté dne 21. června 1999 na vrcholné schůzce EU-USA v Bonnu se obě strany zavázaly „k plnému a rovnému partnerství“ v hospodářských a politických záležitostech i v otázkách bezpečnosti.

2.2 Tyto dohody, které EHSV podpořil a které vytvořily řadu institucionálních mechanismů, mimo jiné transatlantický dialog, umožnily sociálnímu partnerům a občanské společnosti podílet se na tomto úsilí.

2.3 Během 90. let minulého století i v posledních letech prodělaly vztahy různé cykly, ve kterých se země na obou stranách Atlantiku musely více či méně přizpůsobit nové realitě. Zatímco základy pevného transatlantického partnerství zůstávají na místě, vedly tyto změny k transatlantickému napětí a neshodám, zčásti kvůli rozdílům v názorech a orientaci, zčásti kvůli vnímané neadekvátnosti v institucionálních mechanismech⁽²⁾.

2.4 K usnadnění dialogu a orientaci politiky směrem ke společným cílům může být prospěšné podívat se na názory dotčených lidí vyjádřené v šetřeních a průzkumech veřejného mínění (provedených např. Německým Marshallovým fondem

USA nebo výzkumným centrem Pew Research Center)⁽³⁾. Veřejné mínění v USA a Evropě ukazuje společný základ i rozdíly⁽⁴⁾. Američané a Evropané sdílejí stejné základní přesvědčení otevřených demokratických společností, respektování lidských práv a zákonnosti a víru v tržní hospodářské politiky⁽⁵⁾. Jejich hodnoty však nejsou vždy totožné. Při dotazu, zda mají Evropané a Američané odlišné sociální a kulturní hodnoty, většina na obou stranách Atlantiku přesvědčivě souhlasila (83 % amerických a 79 % evropských respondentů⁽⁶⁾).

2.5 Ačkoli Američané byli v roce 2002 více internacionální než před 11. zářím 2001, liší se Američané a Evropané hodně v otázkách zahraniční politiky, např. co se týče světového prvenství USA nebo toho, jak reagovat na hrozby⁽⁷⁾. Jak Američané, tak i Evropané považují jednostrannost za problém. Obě strany pohlíží na Spojené národy příznivě a chtějí je posílit, ale Američané jsou ochotni OSN obejít, vyžaduje-li to národní zájem. Ačkoli měkká síla vyrůstá jak z americké kultury, tak amerických politik⁽⁸⁾, Evropa na ni klade větší důraz⁽⁹⁾ a velká většina na obou stranách Atlantiku říká, že měkká síla EU může mít vliv na řešení celosvětových problémů pomocí diplomacie, obchodu nebo rozvojové pomoci⁽¹⁰⁾.

2.6 Američané v roce 2003 více podporovali to, mít silného evropského partnera, zatímco Evropané byli méně ochotni opírat se o Spojené státy v oblasti zahraniční politiky⁽¹¹⁾. Ačkoli tento posun v evropských názorech nejpravděpodobněji ovlivnila válka v Iráku, „zdá se, že Američané jsou neočekávaně pozitivněji nakloněni Evropské unii.

Tato asymetrie, kdy Evropané smýšlejí o USA hůře a Američané smýšlejí o EU lépe, je překvapivá a potenciálně významná pro tvůrce politik na obou stranách Atlantiku“⁽¹²⁾.

⁽³⁾ Viz: Transatlantické trendy 2003, šetření provedené Německým Marshallovým fondem Spojených států a Pew Research Center: Public more internationalist than in 1990s; zveřejněno 12. prosince 2002; <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>

⁽⁴⁾ Transatlantické trendy 2003.

⁽⁵⁾ Christopher J. Makins (předseda Atlantické rady Spojených států): Renewing the Transatlantic Partnership: Why and How?; zpráva připravená pro podvýbor pro Evropu výboru pro mezinárodní vztahy ve Sněmovně, 11. června 2003.

⁽⁶⁾ Transatlantické trendy 2003.

⁽⁷⁾ Pew Research Center: Public more internationalist than in 1990s; zveřejněno 12. prosince 2002; <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>

⁽⁸⁾ Joseph Nye Jr: Propaganda isn't the Way: Soft Power, The International Herald Tribune, 10. ledna 2003; www.ksg.harvard.edu/news/opeds/2003/nye_soft_power_iht_011003.htm

⁽⁹⁾ Robert Kagan: Of Paradise and Power: America and Europe in the New World Order, Knopf 2003.

⁽¹⁰⁾ Transatlantické trendy 2003.

⁽¹¹⁾ Transatlantické trendy 2003.

⁽¹²⁾ Transatlantické trendy 2003.

⁽¹⁾ Transatlantická deklarace (1990), Nová transatlantická agenda (NTA) a společný akční plán EU-USA (1995), Transatlantické hospodářské partnerství a nový transatlantický trh (1998).

⁽²⁾ Cf. Christopher J. Makins (předseda Atlantické rady Spojených států): Renewing the Transatlantic Partnership: Why and How?; zpráva připravená pro podvýbor pro Evropu výboru pro mezinárodní vztahy ve Sněmovně, 11. června 2003.

2.7 Co se týče sociálních otázek, podnikání a životního prostředí, je zde více společných stanovisek, než by se čekalo, ta se však neodrážejí na vládní úrovni. I když je známo, že Evropané pečují o sociální a environmentální dimenzi, kterou Evropa připojila k politické demokracii, Američané rovněž kladou důraz na podporu pro chudé a na ochranu životního prostředí. Veřejné politické agendě v USA dominuje hospodářství, vzdělávání a sociální zabezpečení⁽¹⁾. I když Američané podporují a schvalují samostatné podnikání, dvě třetiny vidí potřebu státní záchytné sítě pro chudé⁽²⁾ a zaručit každému občanu dostatek jídla a místo na spaní. Více než 50 % říká, že by vláda měla pomáhat chudým, i když to znamená více se zadlužit, 86 % souhlasí s tím, že je zapotřebí přísnějších zákonů a regulace na ochranu životního prostředí, 65 % souhlasí s tím, že by lidé měli být ochotni platit vyšší ceny kvůli ochraně životního prostředí, polovina lidí říká, že daňový systém je k nim nespravedlivý a existuje zde značná podpora (přes 75 %) omezování a kontrolování lidí, kteří přicházejí do USA, aby zde žili. Zdá se rovněž, že Američané sdílejí do určité míry obavy Evropanů kvůli geneticky modifikovaným organismům (GMO), jelikož 92 % z nich je pro označování GMO⁽³⁾.

2.8 Panuje široká shoda, že je nezbytný důkladnější, intenzivnější a trvalý dialog s cílem stavět na společných zájmech, překonat rozdíly a uznat sdílený zájem na společné agendě v mnoha oblastech světového hospodářství. EHSV v dřívějších stanoviscích uznal význam transatlantického partnerství a zdůraznil, že široce založené partnerství a spolupráce se musí zakládat na vzájemném pochopení a respektování vizí, hodnot, zájmů a modelů společnosti těch druhých⁽⁴⁾.

3. Dimenze transatlantických vztahů

3.1 Nejdůležitější dimenze, které jsou základem transatlantických vztahů, jsou tyto: hospodářské a obchodní vztahy EU a USA, globální politika a bezpečnost, globalizace – mezinárodní hospodářský, sociální a environmentální rozvoj, transatlantické instituce, závazek k transatlantickému partnerství a mnohostranná správa.

(1) Pew Research Center: Economy, Education, Social Security Dominate Public's Policy agenda, zveřejněno: 6. září 2001, www.people-press.org/reports/print.php3?PageID=33

(2) Pew Research Center: The 2004 Political Landscape, s. 39 a násl.; kategorie zahrnují: zcela souhlasí a většinou souhlasí, www.people-press.org

(3) ABC-Survey podle Süddeutsche Zeitung, 19.8.2003.

(4) EHSV: Oživení transatlantického partnerství a dialogu (Úř. věst. C 221, 7.8.2001).

3.2 Hospodářské a obchodní vztahy EU a USA

3.2.1 Jak ukazuje Quinlanova zpráva⁽⁵⁾ o transatlantických hospodářských vztazích, stalo se transatlantické hospodářství po pádu Berlínské zdi ještě více propojené a vzájemně závislé a zahraniční investice jsou, co se týče významu, jasně před obchodem.

3.2.2 Například přibližně polovina přímých zahraničních investic USA v 90. letech směřovala do Evropy. Investiční zájem Evropy v USA byl v roce 2000 téměř o 25 % větší než americký zájem v Evropě. V roce 2001 a téměř po většinu 90. let na Evropu připadala polovina celkových globálních příjmů amerických společností. Americké firmy investovaly v Nizozemsku více než dvakrát tolik kapitálu jako v Mexiku. Jen v Texasu samotném jsou evropské investice vyšší než veškeré americké investice v Japonsku.

3.2.3 Ačkoli transatlantickým obchodním sporům se věnuje v tisku velká pozornost, představuje obchod samotný méně než 20 % transatlantického obchodování, a obchodní spory mezi EU a USA představují méně než 1 % transatlantického obchodování. Navzdory mechanismu včasného varování vyvinutému v roce 1999 způsobily spory o mechanismech na obranu obchodu (např. ochranná opatření, antidumpingová a vyrovnávací cla), problémy související se subwencemi, práva k duševnímu vlastnictví a jiná opatření v oblastech jako ocel, banány, hormony v hovězím mase, geneticky modifikované organismy, ochranné známky/zeměpisná označení vážné neshody a spory. K 16. březnu 2004 měla EU 14 aktivních sporů WTO s USA⁽⁶⁾. V posledním případě týkajícím se zahraničních obchodních společností uložila EU cla na řadu amerických výrobků, dokud zákon, na němž jsou založeny a o němž WTO rozhodla, že je nezákonný, nebude adaptován na pravidla WTO.

3.2.4 Některé tenze mezi EU a USA vyplývají z rostoucí vzájemné hospodářské závislosti. V mnoha případech to nejsou tradiční „příhraniční“ obchodní spory, ale překračují hranice a týkají se takových základních vnitřních záležitostí, jako je způsob zdanění Američanů a Evropanů, jak jsou naše společnosti spravovány, nebo jak jsou naše ekonomiky regulovány⁽⁷⁾.

(5) Joseph P. Quinlan: Drifting apart or Growing together? the Primacy of the Transatlantic Economy. Washington, DC, Center for Transatlantic Relations, 2003.

(6) EU-Komise: Celkový přehled aktivních sporů WTO, ve kterých je ES žalobcem nebo žalovanou stranou. http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/index_en.htm

(7) Joseph P. Quinlan: Drifting apart or Growing together? the Primacy of the Transatlantic Economy. Washington, DC, Center for Transatlantic Relations, 2003.

3.2.5 Výkonnost ekonomik EU a USA ukazuje smíšený obrázek. V rozporu s rozšířeným názorem, že americká ekonomika je výkonnější než evropská, ukazují data MMF a OECD, že si Evropa v některých oblastech vedla lépe (¹). Je pravda, že celková tempa růstu byla v USA vyšší než v Evropě, ale životní úroveň, měřeno jako HDP na osobu, rostla rychleji v EU než v USA.

3.2.6 Co se týče produktivity práce, čísla se různí v závislosti na časovém rozpětí, které se bere v úvahu. Americká produktivita je od roku 1995 v průměru vyšší než produktivita EU, ale za delší období od roku 1990 do roku 2002 je nižší. I když je průměr vyšší v USA, pět evropských zemí si vedlo lépe. Nezaměstnanost je v průměru vyšší v Evropě, ale sedm zemí vykazuje nižší nezaměstnanost než USA.

3.2.7 Nezaměstnanost je problém jak pro hospodářství jako celek – jelikož to znamená, že zdroje jsou nevyužité –, tak i pro lidi, zejména je-li nezaměstnanost doprovázena nedostatečnou sociální ochranou. Mimo makroekonomickou politiku mohou míru zapojení velmi ovlivnit faktory jako struktura trhu práce, úroveň vzdělání nebo způsob, jak jsou vytvořeny systémy sociální ochrany. Nezaměstnanost, společně s nerovnostmi příjmů, nedostatečnou sociální ochranou a úrovní vzdělání je jedním z faktorů ovlivňujících a vysvětlujících míru chudoby.

3.2.8 Evropa má v průměru vyšší daně než USA. To však nepředstavuje nutně konkurenční nevýhodu. Jsou-li daně dobře vynaloženy, mohou podpořit produktivitu ekonomiky. Světové ekonomické fórum to uznalo změnou způsobu výpočtu pro veřejné rozpočty, což mělo za následek fakt, že podle Zprávy o globální konkurenceschopnosti na roky 2003-2004 podalo Finsko lepší výkon než USA, a Švédsko a Dánsko také zlepšily svou pozici, když se nyní umístily na třetím a čtvrtém místě (dříve 5. a 10.) (²).

3.2.9 Při současném pohledu na produktivitu a daně vidíme, že vyšší daně nutně nejsou na překážku produktivitě. Z pěti zemí vykazujících od roku 1995 vyšší růst produktivity než USA (Belgie, Rakousko, Finsko, Řecko a Irsko) a šestí zemí, které mají vyšší úroveň produktivity (Německo, Nizozemsko, Irsko, Francie, Belgie a Norsko (které není členem EU)) je pouze Irsko zemí s nízkými daněmi.

3.2.10 Poučení z toho je následující: ekonomiky EU a USA jsou silně propojené. Obě mají své silné i slabé stránky. Obě

ekonomiky budou v nadcházejících letech čelit důležitým výzvám, z čehož vyplývá nutnost většího dialogu a spolupráce, aby hospodářství fungovalo hladce pro lidi na obou stranách.

3.3 Globální politika a bezpečnost

3.3.1 Přejít od období studené války, situace silně poznamenané stejnými zájmy EU a USA, k situaci, kdy hlavní strategické výzvy mají různý zeměpisný původ a kdy se změnil charakter hrozeb, měl za následek odlišná stanoviska, co se týče toho, jak tyto problémy řešit.

3.3.2 Potenciál globalizace pro dobro je nesmírný a globalizace otevřela dveře mnoha výhodám. Nicméně v současném fungování globální ekonomiky existují hluboce zakořeněné a přetrvávající nerovnosti. Viděno očima velké většiny mužů a žen nespĺnila globalizace jejich prostá a legitimní přání, co se týče slušných pracovních míst a lepší budoucnosti pro jejich děti. Jelikož otevřené společnosti jsou ohroženy globálním terorismem, musí se globální správa zaměřit na obavy a přání lidí a zlepšit odpovědnost a demokracii na národní i mezinárodní úrovni ke zvýšení globální bezpečnosti. Globalizace musí být založena na univerzálně sdílených hodnotách a respektování lidských práv a důstojnosti jednotlivce (³). Bude-li globalizace řízena lépe, může se svět více sblížit a stát se bohatším. Lepší globalizace je klíčem k lepšímu a bezpečnějšímu životu lidí ve 21. století kdekoli na světě. Bude-li i nadále špatně řízena, poroste nespokojenost s globalizací.

3.3.3 V tomto kontextu může být boj s korupcí, diktaturami a neúspěšnými vládami a vytváření sociálních partnerů a struktur občanské společnosti po celém světě, zejména v zemích, kde jsou struktury řádné správy věcí veřejných slabé nebo se musí ještě rozvinout, užitečným příspěvkem k tomu, učinit svět bezpečnějším a zlepšit příležitosti občanů podílet se na rozhodnutích, která určují jejich životní a pracovní podmínky.

3.3.4 Příspěvek EHSV k budování a posilování sociálního a občanského dialogu v budoucích členských státech EU a v třetích zemích má dlouholetou tradici. EHSV byl také aktivním partnerem v barcelonském procesu EU, což může představovat užitečný základ, na kterém lze stavět. Kromě toho se může podpora procesu demokratizace a vytváření sociálních partnerů například v Iráku stát společným projektem EU a USA.

(¹) Philippe Legrain: Europe's mighty Economy, <http://www.philippelegrain.com/Articles/europe'smightyec.html>

(²) Světové ekonomické fórum: Zpráva o globální konkurenceschopnosti na roky 2003-2004; <http://www.weforum.org>

(³) ILO: A fair Globalisation: Creating opportunities for all, Ženeva, 24. února 2004.

3.3.5 Bezpečnost dopravy je také sektorem, který vybízí k větší spolupráci mezi USA a EU. EHSV⁽¹⁾ vidí „naléhavou potřebu, aby se EU mezinárodně ujala vedení při rozvíjení širšího rámce pro bezpečnost, který se bude zabývat také příčinami terorismu, a nejen usilovat o eliminaci jeho následků. [...] Vzhledem k mezinárodnímu charakteru námořní a letecké dopravy by měly být požadavky na bezpečnost založeny na vzájemných opatřeních, neformálně uplatňovány a prosazovány bez diskriminace, přičemž by měly umožnit co nejefektivnější tok obchodu“. EHSV mimoto varoval, že „evropská filozofie a kultura zachovává silné respektování lidských práv a jakákoli reakce na hrozby terorismu by neměla tyto dlouho pěstované zásady přehlížet“. Příležitost k diskusi v transatlantickém dialogu nabízí dohoda mezi ESA a EU o bezpečnosti kontejnerů (listopad 2003) a její provedení. USA a EU spolupracují na mezinárodní úrovni rovněž v ILO na totožnosti námořníků a v Mezinárodní námořní organizaci společně s ILO na bezpečnosti a zabezpečení přístavních zařízení.

3.4 Globalizace – mezinárodní hospodářský, sociální a environmentální rozvoj

3.4.1 Globalizace otevřela dveře mnoha výhodám, podpořila otevřené společnosti a otevřené ekonomiky a podnítila volnější výměnu zboží, myšlenek a znalostí. Začíná se objevovat skutečně globální svědomí, které je citlivé na nespravedlnost chudoby, neresppektování svobody sdružování, diskriminaci na základě pohlaví, práci dětí a zhoršování životního prostředí, ať k nim dochází kdekoli⁽²⁾.

3.4.2 Avšak navzdory růstu obchodu, zahraničních investic a celosvětového bohatství, nemá globalizace pozitivní účinek pro všechny. Celosvětové omezení překážek obchodu a pohyb kapitálu a služeb i pohyb osob usnadnily společností globální sourcing, ale vytvořily rovněž podmínky pro celosvětovou hospodářskou soutěž se znepokojujícími dopady na pracovníky, daně, finanční udržitelnost systémů sociální ochrany a služeb obecného zájmu. Celosvětově to vedlo od roku 1990 k růstu chudoby v 54 zemích⁽³⁾. Nerovnost mezi zeměmi i v rámci nich se zvýšila, stabilita světového hospodářství je ohrožena nestálostí finančních trhů a makroekonomickými nerovnováhami, např. vztahy mezi měnami a nerovnováhou v obchodu.

3.4.3 Spojením svého úsilí mohou EU a USA přispět k plnému projevení se hospodářského, sociálního a environmentálního potenciálu globalizace zlepšením správy na národní i mezinárodní úrovni a zlepšením pravidel mezinárodního obchodu, investic, financí a migrace při zohlednění všech zájmů, práv a odpovědností, a tudíž dosažením širšího založeného a spravedlivějšího rozdělení výhod růstu, což může zajistit bezpečnost a stabilitu ku prospěchu všech.

3.4.4 V tomto kontextu se musí globální správa zlepšit. Mezinárodní organizace, které mají v současné době různé mandáty, musejí koordinovat své úsilí. Lepší řízení globalizace vyžaduje koordinovanou práci WTO, MMF, Světové banky a OECD s ostatními mezinárodními organizacemi, zejména s ILO a OSN, a rovněž lepší správu těchto institucí, včetně sociálního a občanského dialogu.

3.4.5 EHSV zdůrazňuje význam respektování a provedení základních pracovních norem a vítá úsilí amerického Ministerstva financí zachovat posun vpřed při uznávání základních pracovních norem Světovou bankou a MMF jako důležité otázky, která musí být začleněna do jejich rozvojové agendy⁽⁴⁾.

3.4.6 EHSV zpochybňuje podporu Mezinárodního měnového fondu, co se týče radikální deregulace trhu práce v Evropě⁽⁵⁾, a má za to, že by to mohlo vést k vážným důsledkům pro evropský model společnosti, a poukazuje na to, že sociální záchytné sítě představují mnohem potřebnější automatické stabilizátory v hospodářském poklesu.

3.4.7 Na obou stranách Atlantiku existuje rostoucí obava, co se týče vývozu pracovních míst do jiných regionů díky technologickým možnostem, menším překážkám obchodu a rovněž konkurenčním výhodám prostřednictvím různých systémů regulace, což v podstatě spočívá v nižších pracovních a ekologických normách a v normách týkajících se životních podmínek zvířat. Ekonomové velkou měrou akceptovali tento trend jako logický jev volného obchodu⁽⁶⁾, který umožnil snadný přesun pracovních míst do zemí s nízkou mzdou. Očekává se, že to způsobí budoucí dlouhodobou strukturální nezaměstnanost. Jelikož jak Smlouvy o EU, tak návrh budoucí ústavy EU vyžadují zlepšení životních a pracovních podmínek, jsou zapotřebí úvahy o zlepšení pracovních a ekologických norem a životních a pracovních podmínek v těchto zemích, a jejich zachování a zlepšení v Evropě a USA.

⁽⁴⁾ Americké Ministerstvo financí: zpráva pro Kongres z roku 2002 Labor Issues and the International Financial Institutions, 31. března 2003.

⁽⁵⁾ MMF (Mezinárodní měnový fond) – World Economic Outlook, duben 2003, kapitola IV: Unemployment and labour market institutions: why reforms pay off.

⁽⁶⁾ Preparing America to Compete Globally: A Forum on Offshoring, Brookings Institution, 3. března 2004; www.brook.edu/comm/op-ed/20040303offshoring.htm

⁽¹⁾ EHSV: Stanovisko EHSV 156/2002 a Úř. věst. C 32, 5.2.2004.

⁽²⁾ ILO: A fair Globalisation: Creating opportunities for all, Ženeva, 24. února 2004.

⁽³⁾ UNHCR 2003, podle: Süddeutsche Zeitung, 9.7.2003

3.4.8 Po skandálech společností v posledních letech se veřejné mínění v USA stalo vůči podnikům kritičtější: 77 % Američanů říká, že v rukou několika málo velkých společností je soustředěno příliš mnoho moci, 62 % říká, že obchodní společnosti vytvářejí příliš velký zisk⁽¹⁾. Proto je závažným problémem řízení podniků. Kromě konkrétních opatření, která byla přijata a probíhají, např. Sarbanes-Oxley v USA, přezkum pravidel OECD v oblasti řízení podniků a činností na úrovni EU a vnitrostátní úrovni, je zapotřebí koordinovaného úsilí, aby bylo zajištěno, že podniky jsou řízeny odpovědným způsobem, který zohledňuje zájmy všech jejich akcionářů.

3.4.9 Jak EU, tak USA usilovaly o pokrok v jednacím kole v Doha. Aby bylo zajištěno, že jsou do jednání na úrovni EU lépe začleněny názory občanské společnosti, zapojuje generální ředitelství pro obchod Evropské komise občanskou společnost do přípravy a pokračování jednání a EHSV je do tohoto procesu plně zapojen. EHSV se rovněž chopí iniciativy, co se týče zorganizování dialogu s jeho partnery na všech kontinentech s cílem přispět účinněji k tomuto procesu a zorganizuje v tomto ohledu v červenci 2004 konferenci o otázkách WTO⁽²⁾.

3.4.10 Životní prostředí a klimatická změna jsou jasně oblastmi, kde jsou obavy obyvatelstva na obou stranách stejné, ale vlády mají spíše odlišné názory. Pentagon nedávno zveřejnil studii o bezpečnostních dopadech různých scénářů týkajících se klimatické změny. Ve světle pokračujících rozdílných názorů na ratifikaci Kjótského protokolu jsou jistě možné dopady klimatické změny jedním z důležitých, i když obtížných problémů, které je třeba projednat.

3.4.11 EHSV při několika příležitostech rovněž podtrhl význam trvale udržitelného rozvoje. Zatímco na mezinárodních zasedáních a v mezinárodních dohodách, včetně světové vrcholné schůzky, miléniových cílů nebo lisabonské strategie, byla učiněna slavnostní prohlášení, konkrétní akce zůstává stále pozadu. Proto EHSV zdůrazňuje své volání po pokroku, jak bylo vyjádřeno v několika stanoviscích⁽³⁾.

3.4.12 Kromě opatření obchodní politiky zdůraznila EU při jednáních WTO v Doha roli nezávadnosti potravin, ochrany spotřebitele a dobrého zacházení se zvířaty. EU má za to, že je nutné mít lepší, transparentnější pravidla pro mezinárodní obchod týkající se nezávadnosti potravin.

3.4.13 Jedním z nejobtížnějších témat je zemědělský obchod společně s problémy jako nemoc šílených krav (BSE), hormony v hovězím mase, zemědělské systémy, nezávadnost potravin a geneticky modifikované organismy (GMO). EU a USA vyvíjejí hodně obchodní a komerční spolupráce v oblasti podnikání v zemědělství. Tito dva velcí obchodní partneři měli určité problémy v obchodní politice týkající se GMO a hormonů. Je důležité uznat, že EU a USA dosáhly konstruktivních kompromisů v probíhajícím kole v Doha, zejména v zemědělství. EU zdůraznila roli evropského zemědělského modelu, který respektuje životní prostředí a dobré zacházení se zvířaty, a umírněné reformy v zemědělské politice, kde by bylo velmi důležité zohlednit v budoucích obchodních dohodách a pravidlech neobchodní obavy a preference rozvojových zemí.

3.4.14 Nedávné rozšíření EU znamená pro EU dosud největší výzvu a zároveň představuje dynamický proces ke sjednocení Evropy posilující mír, bezpečnost a prosperitu na celém kontinentu. Jak EU, tak USA mají zájem na rozvoji nových členských států EU a zlepšení vztahů s Ruskem a novými sousedy EU.

3.5 Transatlantické instituce

3.5.1 Institucionální mechanismy stanovené dohodami z 90. let byly zdrojem určité nespokojenosti. Důvody byly tyto: asymetrie moci mezi EU a USA, různé členství v NATO, EU a jiných institucích, neúplná integrace EU a obecná nespokojenost s vrcholnou schůzkou EU-USA⁽⁴⁾.

3.5.2 Poslední návrhy na zlepšení institucionálních mechanismů ukazují, že nejvýznamnějším faktorem pro pokrok je zavedení trvalého a intenzivního dialogu o nejdůležitějších otázkách v institucionálním prostředí, které se zdá být nejvhodnější. Bohužel žádný z přístupů přiměřeně nezohledňuje výhody, kterých lze dosáhnout zapojením sociálních partnerů a občanské společnosti.

3.6 Závazek k transatlantickému partnerství a mnohostranné správě⁽⁵⁾

3.6.1 Obě strany zdůrazňují strategický význam vztahů mezi EU a USA a mnohostranný kontext, jelikož globální problémy vyžadují spojené síly.

⁽¹⁾ Pew Research Center 2004 political landscape.

⁽²⁾ Příspěvek občanské společnosti k práci WTO, 8. července 2004, EHSV, Brusel.

⁽³⁾ Lisabonská strategie a trvale udržitelný rozvoj, Úř. věst. C 95, 23.4.2003; Směrem ke globálnímu partnerství pro trvale udržitelný rozvoj Brusel, 30. května 2002, Úř. věst. C 221, 17.9.2002.

⁽⁴⁾ Christopher J. Makins (předseda Atlantické rady Spojených států): Renewing the Transatlantic Partnership: Why and How?; zpráva připravená pro podvýbor pro Evropu výboru pro mezinárodní vztahy ve Sněmovně, 11. června 2003.

⁽⁵⁾ Mnohostranná správa znamená rozhodování v rámci řady mezinárodních institucí jako OSN, WTO, MMF, Světová banka, ILO, OECD atd.

3.6.2 Jak uvedla Evropská rada v prosinci 2003, „transatlantické vztahy jsou nenahraditelné a EU zůstává plně zavázána ke konstruktivnímu, vyváženému a perspektivnímu partnerství s našimi transatlantickými partnery“⁽¹⁾.

3.6.3 EHSV souhlasí s Evropskou radou, že je důležité zachovat trvalý dialog jako strategických partnerů a vítá záměr Rady podněcovat veškeré formy dialogu mezi zákonodárnými orgány a občanskými společnostmi na obou stranách Atlantiku.

3.6.4 Při společné dvoustranné práci a práci v rámci mezinárodních institucí spojují transatlantičtí partneři vizi a kapacity potřebné pro zaměření se na výzvy naší doby.

3.6.5 Řada různých probíhajících iniciativ nastínila význam a nutnost pokračující a prohloubené transatlantické spolupráce. Německý Marshallův fond Spojených Států a Transatlantická politická síť patřily k neaktivnějším organizacím, které pracovaly na vztazích mezi EU a USA. Jejich aktivity sahají od analýzy veřejného mínění na obou stranách Atlantiku, včetně hospodářských aspektů vztahů, k organizování kontaktů a konferencí a vydávání doporučení a strategií pro budoucnost vztahů mezi EU a USA.

3.6.6 Transatlantická politická síť vypracovala 10bodový – 10letý akční plán k posílení transatlantického partnerství, který má být proveden v období 2005 až 2015, a to na základě společně dohodnutých cílů, akcí a srovnávání pokroku. Strategie je založena na čtyřech oblastech zájmů: hospodářská oblast, obrana a bezpečnost, politická a institucionální oblast⁽²⁾.

3.6.7 I když program představuje cenné úsilí k rozvoji vztahů, EHSV lituje, že je sotva zmíněna sociální dimenze vztahů.

3.6.8 Co se týče hospodářské oblasti, existuje dlouholetá diskuse o transatlantickém trhu⁽³⁾. TPN vyžaduje prohloubení a rozšíření transatlantického trhu, zatímco ostatní jdou dále a volají po transatlantické oblasti volného obchodu. Ve světle zkušeností s integrací EU a NAFTA se EHSV přimlouvá za přístup, který spojuje hospodářskou, sociální a environmentální dimenzi založenou na hospodářské, sociální a územní soudržnosti. To je rovněž v souladu s návrhem ústavy EU, který volá po sociálním tržním hospodářství jako jednom z cílů Unie.

⁽¹⁾ Evropská rada – Závěry předsednictví

⁽²⁾ Transatlantická politická síť: A Strategy to strengthen Transatlantic Partnership, Washington-Brusel – 4. prosince 2003.

⁽³⁾ Cf. The Transatlantic Market: a leitmotiv for economic cooperation, Erika Mann, členka EP, listopad 2003.

4. Zlepšení transatlantického partnerství – proč a jak?

4.1 Silné transatlantické partnerství je důležitou hnací silou při řešení problémů, které jsou před námi. Jak Evropa, tak i USA spolupracují dvoustranně a prostřednictvím podpory mezinárodních institucí s různými částmi světa, a to na základě vlastních hodnot, přesvědčení a politik. Hospodářská a sociální soudržnost, sociální a občanský dialog představují základní prvky evropského vládnutí, zatímco ve Spojených státech jsou méně důležité. Tyto různé přístupy mohou proto vést k rozporným doporučením a modelům spolupráce v dotyčných regionech.

4.1.1 Například, zatímco USA jsou hnací silou při vytváření oblasti svobodného obchodu Amerik na modelu dohody NAFTA, obhajovaly jiné hlasy v regionu uplatnění zkušeností z evropské integrace. Tak rozdílní aktéři jako brazilská vláda, mexický prezident Vicente Fox („NAFTA plus“), zástupci USA a síť odborových svazů požadovali alternativu k FTAA, která by zahrnovala prvky podobné s EU, např. rozvojový fond ke zmenšení rozdílů, volný pohyb osob, účast na rozhodování, společnou měnu a vynutitelné sociální normy⁽⁴⁾.

4.1.2 Vezmeme jiný příklad, hospodářské a sociální reformy v budoucích členských státech střední a východní Evropy v posledních 10-15 letech byly podporovány jak EU, tak i mezinárodními organizacemi, např. MMF a Světovou bankou. Jelikož EU má v některých oblastech – např. systémy sociální ochrany – pouze omezenou pravomoc, byly reformy v těchto oblastech poháněny mezinárodními institucemi orientovanými na model společnosti se základními hodnotami a zásadami, které nejsou plně slučitelné s evropským modelem společnosti, což může po přistoupení nových zemí vyvolat problémy⁽⁵⁾.

4.2 Chce-li mít Evropa na mezinárodní scéně silnější hlas, bude se muset dále integrovat, aby posílila svou způsobilost vyslovovat se a jednat v mezinárodním společenství. V tomto kontextu vítá EHSV úsilí, které vyvíjí irské předsednictví, a doufá, že poslední vývoj v postojích členských států přispěje k dosažení shody o budoucí ústavě.

4.3 Transatlantické partnerství vytvořilo řadu institucionálních mechanismů, včetně vlád a zákonodárců a sítí občanské společnosti. Občanská společnost je zapojena formou různých transatlantických dialogů, které se zdají být nesteré aktivní:

⁽⁴⁾ Sarah Anderson, John Cavanagh: Lessons of European Integration for the Americas, Institute for Policy Studies, Washington, únor 2004.

⁽⁵⁾ EHSV: Hospodářské a sociální důsledky rozšíření v kandidátských zemích, Úř. věst. C 85, 8.4.2003.

4.3.1 Transatlantický dialog mezi podniky (TABD) byl prvním a po určitou dobu neaktivnějším dialogem. Nicméně zde byly určité pochybnosti o jeho efektivnosti a provedení výsledků. Na vrcholné schůzce EU-USA v roce 2003 byl znovu oživen. Dva noví spolupředsedové nedávno prohlásili, že vidí potřebu obnovit TABS s cílem pomoci vytvořit transatlantický trh bez překážek a stimulovat transatlantickou hospodářskou spolupráci.

4.3.2 Transatlantický dialog mezi odbory (TALD) se uskutečňoval většinou mezi stávajícími konfederacemi odborových svazů. Aby se plně přispělo k transatlantickému dialogu a k rozvoji sociální dimenze vztahů mezi EU a USA, je nutno TALD posílit. Během období 2001–2003 spojil společný projekt „Zlepšení transatlantického dialogu – svět práce“ zástupce odborů z nadnárodních společností prostřednictvím řady vzdělávacích workshopů.

4.3.3 Za šest let se transatlantický dialog mezi spotřebiteli (TACD) rozvinul do neaktivnějšího dialogu. Projednává otázky, které jsou v zájmu obou stran, jako GMO, nevyžádané komerční e-maily (spam), digitální autorské právo, a rovněž otázky týkající se spotřebitelů v rozvojových zemích, přičemž spojuje zástupce spotřebitelů z EU a USA a zastupuje stanoviska spotřebitelů u těchto dvou administrativ.

4.3.4 Transatlantický environmentální dialog (TAED) trval méně než dva roky, a to kvůli potížím při financování, ale s ohledem na environmentální problémy je důležitým prvkem.

4.3.5 Stávající institucionalizovaná spolupráce mezi oběma parlamenty se rozvinula do transatlantického dialogu mezi zákonodárci, který nyní uskutečňuje videokonference a dvakrát ročně schůzky.

4.3.6 Je nutno posílit neformální transatlantický dialog mezi zemědělci a začlenit ho do transatlantických dialogů a sítí a přitom se chopit problémů jako GMO, hormony, a zejména evropský model zemědělství.

4.3.7 Kromě toho Evropská komise zahájila dvě iniciativy „lidé lidem“ v oblasti vzdělávání a tvorby politiky, přičemž zapojila centra EU na amerických univerzitách, střediska odborníků, vysokoškolské instituce a sítě na místní úrovni.

4.3.8 Obrázek doplňují jiné neformální dialogy.

4.4 EHSV na základě své poradní role v Evropě a aktivit v oblasti spolupráce se sociálními partnery a občanskou společností na celém světě může sloužit jako fórum k podpoře dialogu a setkávání příslušných stran.

5. Návrhy – doporučení

5.1 V souladu s irským předsednictvím Evropské rady, které usiluje o to, zajistit pevné a produktivní politické a hospodářské transatlantické vztahy, podporuje EHSV důrazně transatlantickou spolupráci a doporučuje, aby tato spolupráce byla posílena a rozšířena, jak s ohledem na zapojení co možná nejširšího okruhu zájmů a aktérů, tak s ohledem na vypracování a rozšiřování přístupu k začlenění otázek, které jsou důležité pro dialogy a jejich příslušné účastníky na obou stranách Atlantiku.

5.2 EHSV důrazně podporuje konstruktivní zapojení příslušných zájmových společenství z americké a evropské občanské společnosti. Struktura dialogu, vytvořená dohodami z 90. let, je užitečným nástrojem, který má a měl by být dále rozvíjen, aby zapojil širší okruh sítí občanské společnosti.

5.2.1 Aby tyto dialogy a sítě fungovaly efektivně, bude nutné stavět na jejich příslušných zájmech, přáních a obavách a na základních tématech společného zájmu pro dotyčné partnery. Může být užitečná debata o jejich roli a poslání a o zlepšení jejich efektivnosti. To zahrnuje rozvíjení společného pochopení jejich role na obou stranách Atlantiku, zejména u vlád a parlamentů, které jsou důležitými politickými partnery dialogů.

5.2.2 Na základě minulých zkušeností by měly mít tyto dialogy a sítě rovný přístup k vládám a vyšším státním úředníkům, což by jejich fungování a práci atraktivnilo pro příslušné zájmové skupiny. Jejich posílení rovněž vyžaduje, aby výsledky jejich úvah byly lépe zohledněny v politických rozhodnutích.

5.2.3 Zachování dialogů a sítí a jejich posílení vyžaduje závazek a financování včetně základních nákladů. V tomto kontextu poukazuje EHSV na to, že by financování mělo zahrnovat podporu schůzek, které mohou být nezbytné k nalezení společného východiska a k rozvíjení společných projektů.

5.2.4 EHSV by byl ochoten přispět k vyšší informovanosti a vzájemnému působení mezi těmito dialogy a sítěmi, což by mohlo vést k pravidelné a trvalé spolupráci. Mělo by se rovněž zvážit zřízení Transatlantického a/nebo Amerického hospodářského a sociálního výboru.

5.3 Problémy, které mají být řešeny, by měly být založeny na příslušných zájmech, přáních a obavách dialogů a sítí a jejich účastníků. Dialogy již rozhodly o otázkách, kterými by se chtěly zabývat, nebo je navrhly, a formulovaly cíle, kterých by chtěly dosáhnout.

5.3.1 TABD nedávno obnovil své úsilí o posílení transatlantických vztahů a podporu globální hospodářské spolupráce a rozvoje. TABD se zavázal zabývat se základní agendou prosazovanou jeho členy. Zamýšlí proaktivně identifikovat nové výzvy a dávat konkrétní podnět pro zákonodárnou a politickou agendu EU-USA vypracováváním klíčových doporučení pro americkou administrativu a pro Komisi EU. Má v úmyslu přijít s řešeními transatlantických hospodářských, obchodních a investičních problémů a doporučit oblasti pro společnou akci vlád na obou stranách Atlantiku. Nedávno byly stanoveny čtyři prioritní oblasti: liberalizace obchodu a jednací kolo v Doha, práva k duševnímu vlastnictví, mezinárodní účetní pravidla a bezpečnost a otázky obchodu. Jeho cílem je „pomoci vytvořit transatlantický trh bez překážek, který bude sloužit jako katalyzátor pro liberalizaci globálního obchodu a prosperitu a stimulovat inovace, investice a hospodářský růst a vytvářet nové pracovní příležitosti“. TABD chce rovněž monitorovat pokrok vlád při provádění jeho doporučení ⁽¹⁾.

5.3.2 Co se týče TALD, odborové svazy přikládají význam životaschopnému charakteru transatlantických vztahů a posouzení způsobu, jak je lze efektivně rozšířit a prohloubit. Odborové svazy rozvíjely po mnoho let své dvoustranné vztahy a chtěly by, aby se transatlantický dialog mezi odbory rozšířil. Existuje mnoho možných témat v oblastech sociální, hospodářské a pracovní dimenze, které by bylo možno projednat. Přemísťování pracovních míst, ke kterému dochází na obou stranách Atlantiku, by mohlo být předmětem výměny nejlepší praxe, jak na toto reagovat. Jako následek zhroucení velkých společností je dalším problémem zlepšení řízení podniků ke zvýšení odpovědnosti a posílení hlasu pracovníků. Přezkoumání sociální ochrany, zdravotní péče, vzdělávání a odborného vzdělávání, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, penzijních systémů, širší průmyslové vztahy včetně rámcových dohod a rozvoj pomoci s ohledem na základní mezinárodní pracovní normy jsou dalšími důležitými tématy, která by měla být předmětem dialogu ⁽²⁾.

5.3.3 TACD vypracovává a vydává společná doporučení v oblasti spotřebitelské politiky pro vládu USA a pro Evropskou unii na podporu zájmů spotřebitelů ve formulování evropské a americké politiky. 45 organizací spotřebitelů z EU a 20 z USA

se podílí, převážně prostřednictvím členství v pracovních skupinách, na otázkách souvisejících s potravinami, elektronickým obchodováním, obchodem, na hospodářských otázkách a duševním vlastnictvím, tyto vypracovávají a vydávají společná stanoviska TACD k politice. Priority pro akci vlády v období 2003–2004 zahrnují globální pravidla týkající se přístupu k lékům, geneticky modifikovaných organismů, nutričního označování, nevyžádaných komerčních e-mailů (spam), internetových podvodů a odškodnění spotřebitelů, značek výrobků a pravidel obchodu, transparentnosti a včasného varování ⁽³⁾.

5.3.4 Transatlantický environmentální dialog se bohužel zhroutil, ale vzhledem k významu např. dopadu globálního oteplování by se měly podněcovat aktivity transatlantických sítí občanské společnosti v této oblasti.

5.4 EHSV může být užitečnou platformou k tomu, poskytnout transatlantickým dialogům a sítím silnější hlas a zvýšit jejich vzájemné působení.

5.4.1 V tomto kontextu nabízí EHSV zorganizování konference společně s příslušnými aktéry. Účelem takovéto konference by bylo podněcování rozvoje transatlantických sítí občanské společnosti v oblasti environmentálních problémů, rozvíjení vzájemného pochopení významu dialogu na nevládní úrovni, témat, která by měla být projednána, a to, co bude nejlepší cestou k dosažení jejich cílů a strategií, a výměna názorů a společná práce.

5.4.2 Při přípravě konference by EHSV mohl kontaktovat příslušné aktéry a instituce s cílem stanovit příslušné části občanské společnosti, které mají být zastoupeny na konferenci, ujmout se jejich zájmů a obav a témat, která by rády projednaly, a vytvořit základ pro spolupráci.

5.4.3 Prospěch posíleného dialogu by spočíval v aktivování občanské společnosti na obou stranách Atlantiku, vytvoření efektivních sítí, podporování výměny názorů v rámci transatlantických sítí občanské společnosti a mezi nimi, včetně dialogů, zajištění přístupu k vládě, pomoci při utváření dobrých profesionálních vztahů mezi těmito sítěmi a dialogy a vládou/administrativou. Posílil by tedy a zlepšil institucionální strukturu, nejen v dlouhodobém zájmu EU a USA, ale také pro zbytek světa.

Brusel, 3. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Poznámky a dokumenty TABD rozdané na schůzce studijní skupiny v Dublinu, 24. března 2004.

⁽²⁾ Poselství odborových svazů pro zasedání studijní skupiny v Dublinu, 24. března 2004.

⁽³⁾ Webová stránka TACD: www.tacd.org

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k dokumentu: „Návrh novely směrnice 1999/62/CE o poplatcích za těžká nákladní vozidla v silniční dopravě“ vypracovaný Evropským parlamentem a Radou

(COM(2003) 448 final – 2003/0175 COD)

(2004/C 241/16)

Dne 12 září 2003 se Rada, v souladu s článkem 71 zakládající smlouvy Evropských společenství, obrátila na Evropský hospodářský a sociální výbor ohledně : „Návrh Evropského parlamentu a Rady na novelu směrnice 1999/62/CE o systému zpoplatňování těžkých silničních nákladních vozidel za použití určitých dopravních infrastruktur“

Sekce „Doprava, energie, infrastruktura, informační společnost“, pověřená přípravou prací Výboru týkajících se této problematiky vypracovala 10 května 2004 své stanovisko. (zpravodaj: M. J. SIMONS).

Na svém 409. plenárním zasedání z 2. a 3. června 2004 (zasedání z 3. června 2004), Hospodářský a sociální výbor přijal toto stanovisko počtem 109 hlasů pro, 82 hlasů bylo proti a 7 se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Dne 23 července 2003 přijala Evropská komise návrh na změnu směrnice 1999/62/CE, tak zvané „Eurovignette“.

1.2 Komise tímto vyhověla žádosti zasedání Evropských rad v Kodani z 12. a 13. prosince 2002, a v Bruselu, 20. a 21. března 2003, ze kterých vzešel požadavek na vypracování „nové směrnice Eurovignette“ nejpozději do konce prvního pololetí roku 2003.

1.3 Předkládaný návrh je navíc v souladu s přáním Evropského parlamentu ohledně nutnosti změny uživatelských poplatků v silniční dopravě, tak jako bylo vyjádřeno při příležitosti přijetí zprávy o závěrech bílé knihy z 12. února 2003.

1.4 Tento návrh směrnice sleduje zejména zlepšení systému zpoplatnění nákladů spojených s užíváním dopravních infrastruktur uživatelem. Umožní lépe než „směrnice Eurovignette“ aplikovat princip podle něhož „uživatel musí platit podle nákladů, které vzešly užíváním“, navrhovaný způsob totiž umožní diferencovat poplatky podle typu vozidla, doby a místa.

1.5 Cílem směrnice není zvýšení globální finanční zátěže v dopravním sektoru, ale získání přesnějšího přehledu o situaci. Ceny by měly lépe odrážet náklady vzešlé různým způsobem užití.

1.6 V této fázi se Komise soustředila na problematiku poplatků za užití dopravních infrastruktur těžkými nákladními vozidly. Vyhrazuje si právo předložení dalších směrnic o poplatcích s využíváním leteckých, říčních a námořních infra-

struktur; domnívá se, že by bylo vhodné, kdyby členské státy a velká města vypracovaly svá vlastní pravidla pro vozidla vlastněná soukromými osobami.

1.7 Pokud jde o železniční dopravu, Komise připomíná, že systém zpoplatňování je již součástí prvního železničního balíku.

2. Všeobecné připomínky

2.1 Rada vítá návrh Komise na změnu směrnice „Eurovignette“ 1999/62/CE o zpoplatnění těžkých nákladních vozidel při využívání některých pozemních komunikací, pokud uvedená směrnice umožní lépe aplikovat princip, podle kterého uživatel pozemní komunikace platí za vzešlé náklady.

2.2 Výbor se domnívá, že tato novela může také přispět k ukončení roztržitosti systémů zpoplatnění, která se v členských zemích začíná projevovat.

2.3 Výbor se domnívá, že Komise si stanovila příliš vysoké cíle: chce prostřednictvím jedné předlohy novely směrnice 1999/62/CE vyřešit až šest problémů najednou. Jedná se o následující problémy:

— v některých zemích je příspěvek na náklady dopravních infrastruktur u vozidel přihlášených v zahraničí nedosta-
tečný

— rozmanitost národních poplatkových systémů v rámci EU a absence společných zásad;

- financování dopravních infrastruktur;
- hrazení nákladů spojených s dopravními zácpami (přetížením);
- hrazení nákladů spojených s dopravními nehodami;
- hrazení nákladů spojených s odstraňováním škod na životním prostředí

2.4 Bylo by to poprvé, co by podobná iniciativa uspěla. Toto řešení je ovšem jeví jako nereálné, vzhledem k tomu, že hrazení nákladů ve třech posledně uvedených případech je nesourodé a vyžaduje zcela jiný přístup, než v případě prvních tří cílů.

2.5 Jak vyplývá ze stanoviska Výboru k bílé knize (COM(1998) 466 konečné znění) (¹), zásada podle které „uživatel platí podle nákladů, které vzešly užíváním“ může být uplatněna jen za předpokladu, že jsme získali dostatečnou představu o tom, jakou relativní váhu klademe různým prvkům nákladu a budou-li všechny druhy dopravy posuzovány rovnocenně. Výbor se navíc domnívá, že než začneme postupovat podle zásady „uživatel-poplatník“, je třeba dospět k jasné dohodě o finanční neutralitě této operace a o způsobu zajištění. Výbor se domnívá, že v této souvislosti nastanou mnohé problémy neboť v některých zemích, nejzjevnější způsob kompenzace ve formě částečného nebo úplného zrušení zdanění motorových vozidel nebude dostačující, pokud existuje v rámci Evropské unie povinná spodní hranice.

2.6 Je třeba si také uvědomit velkou různorodost předpisů a národních úprav, i když model není stejný.

2.7 Návrh Komise obsahuje pravidlo umožňující členskými státy zavést systém pro zpoplatnění těžkých nákladních vozidel o celkové maximální hmotnosti přesahující 3,5 tun. Jedná se o rozšíření působnosti. V dosud platné směrnici „Eurovignette“, je prahová hmotnost stanovena maximálně na 12 tun. Výbor se domnívá, že pokud budou brány v úvahu náklady na bezpečnost, na řešení dopravních zácp a na instalaci protihlukových bariér, je třeba zpoplatnit i osobní vozidla, dodávky a malá nákladní vozidla o celkové hmotnosti nižší než 3,5 tun, neboť vyvolávají tyto typy nákladů. Stejný argument udává Komise v bílé knize 2001 s titulem „Komunitární dopravní politika v horizontu roku 2010: čas rozhodnutí“. I když Komise navrhla celou řadu změn, které nerozšiřují příliš pole působnosti měnicího se předpisu a není nadále důvod stavět se proti rozšíření směrnice pro malá nákladní vozidla, dodávky a osobní vozidla, Komise se domnívá, že je vhodné podpořit její výzvu týkající se vlastního přístupu jednotlivého členského státu a velkých měst k této problematice, vzhledem ke značné roztržitosti jednotlivých řešení v těchto zemích. Tento návrh novely neposkytuje vhodný prostor pro začlenění tohoto druhu dopravy – tj. osobních vozidel a malých nákladních vozidel do celkové hmotnosti 3,5 tun.

(¹) Stanovisko CESE (Evropský hospodářský a sociální výbor) k bílé knize Komise: Spravedlivý systém poplatků za užití dopravních infrastruktur : Postupné zavádění společného rámce pro zpoplatnění dopravy v Evropské unii, Úř. věst. C 116, 28.4.1999.

2.8 Komise svým tvrzením, že pro dobré fungování vnitřního trhu stačí stanovit pravidla pro těžká nákladní vozidla a opomenout osobní vozidla, může se stát, že z politických důvodů bude ohrožen vědecký systém z kterého se odvíjí vyčíslení nákladů na pozemní komunikace. Bylo by logické, kdyby zůstal zachován současný práh pro nákladní vozidla, stanovený na 12 tun. Jak totiž Komise uvádí ve svém zdůvodnění, podíl nejlehčích nákladních vozidel v přeshraniční dopravě je tak malý, že dopady na fungování vnitřního trhu a na osobní vozidla jsou bezvýznamné.

2.9 Výbor se domnívá spolu s Komisí, že každý uživatel dopravních infrastruktur musí uhradit náklady, které vzešly, za podmínek uvedených v bodě 2.3, které stanoví, že tato zásada může být uplatněna jen pokud se dospělo k objektivnímu zjištění relativní váhy jednotlivých prvků nákladů. Připouští rovněž, že kamionová doprava je prvním článkem silniční dopravy, jenž je dotčen takovou úpravou. Domnívá se, nicméně, že se stejná argumentace musí použít v případě dalších prvků sektoru silniční dopravy a ostatních druhů dopravy.

2.10 Návrh Komise nijakým způsobem nemění dobrovolný charakter jiných poplatků jako je Eurovignette nebo systém mýtného. Je na každém členském státu, jaký způsob zvolí – systém mýtného nebo systém uživatelských poplatků za použití pozemní komunikace. Výbor se domnívá, že tato možnost výběru příliš nepodporuje transparentnost. Navíc, Výbor považuje interoperabilitu systému zpoplatnění za podmínku sine qua non.

2.11 Návrh se týká transevropské silniční sítě a dalších úseků hlavní silniční sítě v těsné blízkosti dálnice. Pro komunikace druhé třídy, jejichž význam není pro dobré fungování vnitřního trhu podstatný, je možné zachovat systém mýtného nebo poplatků za užívání i když v tomto případě předpis není podroben směrnici. Výbor si je vědom toho, že návrh novely článku 7 nezakazuje, v souladu se zásadou subsidiarity, vybírání mýtného nebo uživatelských poplatků za užití ostatních komunikací. Přiklání se k tomuto řešení vědom si toho, že hlavní silniční síť je dosud málo rozvinuta, zejména v přístupujících zemích, které se samozřejmě musí přizpůsobit platné legislativě a provádět shodnou politiku v této oblasti.

2.12 Komise ve svém návrhu navazuje přímý vztah mezi budoucím systémem zpoplatňování uživatelů, investicemi do dopravních infrastruktur a jejich údržbou. Snaží se zabránit tomu, aby členské státy využívaly příjmů z poplatků na naplnění státní poklady. Návrh směrnice poskytuje zároveň řadu návodů na metodu výpočtu zpoplatnění uživatelů. Výbor souhlasí s tímto hlediskem neboť se domnívá, že uživatelé dopravní infrastruktury budou vědět, že vybrané poplatky budou investovány do dopravní infrastruktury.

2.13 Komise prosazuje, aby v určitých výjimečných případech bylo navýšení mýtného použito na financování investičních nákladů na nové dopravní infrastruktury evropského významu, ve stejném dopravním koridoru nebo ve stejném regionu, ve zvláště citlivých regionech ve výši 25 % výnosu za přesně stanovených podmínek a po projednání s Komisí. Výbor se domnívá, že tato možnost musí být využita s velkou obezřetností a pro všechny druhy dopravní infrastruktury. Aby byla zajištěna efektivní realizace projektu, na který je příjem z mýtného určen, je třeba, aby prostředky získané z mýtného byly neprodleně uloženy na komunitární účet a ten, po realizaci projektu, převeden bezúročně dotyčným členskému státu.

2.14 Komise konečně navrhuje, aby každý členský stát ustavil jednu nebo několik nezávislých kontrolních institucí, které by se zabývaly ověřováním nákladů na silniční dopravu a příjmy plynoucími z mýtného a uživatelských poplatků za užití dopravních infrastruktur. Výbor vyslovuje souhlas se vznikem národních nezávislých institucí, které by v souladu se smlouvou a Komisí byly pověřovány úkoly v otázkách majících komunitární charakter.

2.15 Zdůvodnění návrhu novely směrnice 1999/62/CE by pro větší jasnost mělo obsahovat upřesnění, že je třeba, aby členské státy, nezávisle na použitém systému zpoplatnění nebo řídicím orgánu, udržovaly silniční síť v dobrém vztahu. Silniční síť a její údržba zůstává v kompetenci příslušných institucí členských států.

3. Zvláštní připomínky

3.1 Návrh předložený Komisí vytváří vazbu mezi zpoplatněním užití dopravních infrastruktur a náklady na výstavbu, provozování, údržbu a rozvoj těchto infrastruktur. Omezuje se na náklady nutné pro výstavbu nových dopravních infrastruktur. Novou dopravní infrastrukturou se rozumí infrastruktura mladší patnácti let. Komise sleduje tímto návrhem, aby již pokryté náklady byly vyloučeny. Výbor považuje stanovenou dobu jako rozumnou.

3.2 Pod pojmem „investiční náklady“ chápe Komise v zásadě náklady směřující k omezení škod způsobených hlukem (protihlukové bariéry podél dálnic). Výbor upozorňuje nicméně, že náklady vzešlé snížením škod v souvislosti s hlukem a tedy výstavbou protihlukových bariér jsou z valné části způsobeny takovými kategoriemi uživatelů, kteří nespádají do pole působnosti směrnice. Je třeba přistoupit k objektivně spravedlivému

rozdělení nákladů na výstavbu protihlukových bariér mezi různé uživatele pozemní komunikace.

3.3 Komise také navrhuje zpoplatnění nákladů na dopravní nehody nekryté pojištěním. V teoretické rovině jde o požadavek spravedlivý, Výbor se nicméně domnívá, že v praxi jde o velmi těžký úkol, z důvodu velmi problematického výpočtu nepřímých dopadů jako například náhrady škod. Praxe je v současné době taková, že pojišťovny jen zřídka doplácí výdaje na sociální zabezpečení.

Výbor se domnívá, že, aby bylo možno odpovídajícím způsobem vyčíslit náklady dopravních nehod, je třeba zkoumat jejich příčiny. Odvolává se proto na své stanovisko ke sdělení Komise nazvané „Evropský akční program bezpečnosti na silnicích – Snížit o polovinu počet obětí dopravních nehod v Evropské unii do roku 2010: společná odpovědnost“⁽¹⁾.

3.4 Naproti tomu Výbor nepovažuje za žádoucí zavedení – fakultativního pro členské státy – pojmu „kongesce“ jako parametru pro výpočet zpoplatnění dopravní infrastruktury; zejména proto, že neexistuje definice tohoto jevu vyvolaného zejména přepravou osob.

3.5 Výbor se domnívá ve shodě s Komisí, že zavedení novelizované směrnice nesmí zvýšit celkové zatížení pro silniční dopravu. Částečné nebo plné zrušení zdanění motorových vozidel nebude dostačující pro zajištění daňové neutrality. Předvidá dokonce, že logickým důsledkem bude snížení daně u vozidel s dieslovým motorem.

3.6 Výbor souhlasí s fakultativní možností pro členské státy uplatnit diferenciaci tarifů podle typu vozidla v závislosti na množství emisí (klasifikace „EURO“) a stupni škod způsobených silniční sítí.

3.7 Závěrem, Výbor vítá úsilí Komise směřující k harmonizaci systému uživatelských poplatků za užití dopravních infrastruktur s cílem ukončit roztržičnost předpisů upravujících současný systém mýtného a uživatelských poplatků.

4. Shrnutí a závěry

4.1 Výbor vítá iniciativu Komise směřující k zavedení do praxe zásady, podle níž „uživatel platí podle nákladů, které způsobil společnosti“.

4.2 Domnívá se však, že návrh Komise je příliš odvážný: prostřednictvím jediného návrhu novely směrnice 1999/62/CE se totiž pokouší o řešení mnoha rozdílných problémů.

⁽¹⁾ Stanovisko CESE, Úř. věst. C 80, 30.3.2004, s. 77.

4.3 Ve svém stanovisku k bílé knize (COM(1998) 466 konečné znění) již Výbor uvedl, že použití zásady „platí ten, kdo užívá“ je možné jen za předpokladu, kdy jsme získali dostatečnou představu o tom, jakou relativní váhu mají jednotlivé prvky nákladů a budou-li všechny druhy dopravy posuzovány rovnocenně.

4.4 Jedním z výchozích bodů Komise je, že zpoplatnění dopravních infrastruktur nesmí vést k výběrům nových daní ani k navýšení poplatků. Z tohoto důvodu navrhuje členským státům možnost kompenzace v podobě plného nebo částečného zrušení roční daně z motorových vozidel. Výbor konstatuje, že mnohé země dosáhly minimální komunitární úrovně nebo jsou na cestě k jeho dosažení a že možnosti kompenzace jsou nedostačující. Daňová neutralita může být tedy zaručena pouze za současného snížení daně u vozidel s dieslovým motorem.

4.5 Výbor navíc konstatuje, že velké rozdíly v platných právních úpravách a národních systémech jsou bohužel překážkou pro realizaci cíle vytyčeného Komisí, jímž je harmonizace metod zpoplatnění užití dopravních infrastruktur.

4.6 Výbor se domnívá, že Komise není koherentní ve svém uvažování, když na jedné straně tvrdí, že je nutné snížit limit pro vozidla s maximální hmotností do 3,5 tun a na druhé straně zahrnuje do svého návrhu takové prvky, jako jsou náklady spojené s dopravními zácpami, dopravními nehodami a škodami způsobenými životnímu prostředí, vylučující současně osobní vozidla, která jsou právě původci velkého množství těchto nákladů.

4.7 Komise vytváří svým návrhem vazbu mezi budoucím zpoplatněním dopravních infrastruktur a investicemi do těchto infrastruktur. Příjmy musí být nějakým způsobem reinvestovány do sektoru, ve kterém vznikly, a nemohou být použity k vylepšení stavu státní pokladny. Výbor vyjadřuje souhlas s postojem Komise.

4.8 Podle názoru Výboru, prostředky vybrané v sektoru silniční dopravy musí být spojeny s náklady na výstavbu, provozování, údržbu a rozšiřování sítě dopravních infrastruktur. Náklady na výstavbu jsou náklady spojené s výstavbou nových infrastruktur. Novou infrastrukturou se rozumí infrastruktura ne starší patnácti let. Výbor souhlasí s tímto rozumným přístupem s cílem zabránit tomu, aby se směrnice týkala již umořených nákladů stávajících infrastruktur.

4.9 Komise ve svém návrhu nevylučuje použití příjmů z uživatelských poplatků za užití dopravních infrastruktur na financování investičních nákladů nových infrastruktur evropského významu, ve stejném koridoru nebo regionu, ve zvláště citlivém regionu ve výši 25 % z mýtného za přesně stanovených podmínek. Výbor se domnívá, že tato možnost musí být využita s maximální obezřetností a neměla by vyloučit žádný typ dopravní infrastruktury. V tom případě, je vhodné uložit do ukončení projektu prostředky z příjmů na komunitární účet.

4.10 Výbor vyjadřuje svůj souhlas s použitím návrhu Komise pro transevropskou silniční síť a další úseky hlavní silniční sítě v těsné blízkosti dálnice, ale také – i když to nespadá do působnosti této směrnice – pro komunikace druhé třídy, jejichž význam není pro dobré fungování vnitřního trhu podstatný. Souhlasí rovněž s vytvořením nezávislého orgánu pro řízení dopravních infrastruktur v každém členském státě s cílem dosáhnout objektivně spravedlivého rozdělení nákladů a příjmů z mýtného a uživatelských poplatků za užití dopravních infrastruktur.

4.11 Konečně, Výbor je skeptický v otázce zavedení prvků nákladů spojených s dopravními zácpami, dopravními nehodami a škodami na životním prostředí z těchto důvodů: (a) tyto náklady jsou způsobeny z velké části provozem osobních vozidel, tedy kategorií, která nespadá do pole působnosti směrnice; (b) neexistuje žádný rozbor příčin dopravních nehod; (c) nemáme k dispozici žádnou definici citlivých zón.

Brusel, 3. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

PŘÍLOHA

ke stanovisku odborné sekce „Doprava, energie, infrastruktury, informační společnost“

následující novely získaly nejméně čtvrtinu hlasů a byly zamítnuty většinou hlasů (článek 39.2 vnitřního řádu).

Paragrafy 2.3, 2.4 2.5, 2.6, 2.7 a 2.8

Zrušit tyto paragrafy a nahradit je tímto textem:

„2.3 Výbor se domnívá, že Komisi chybí ambice. Spravedlivý a účinný systém zpoplatnění by se měl týkat nákladů na infrastruktury a environmentálních a sociálních nákladů, jako jsou škody způsobené pozemním komunikací a životnímu prostředí, na dopravní nehody, zdraví a řešení dopravních zácp. Všechny tyto náklady by měly být vyčísleny s použitím vědeckých metod. Proto by bylo vhodné, aby směrnice definovala společnou metodologii a harmonogram pro členské státy s cílem zahrnout všechny externí náklady do výpočtu výše mýtného. Bylo by vhodné povolit bezodkladně zpoplatnění těm členským státům, které již podnikly kroky k realizaci opatření. Navíc, začlenění vnějších nákladů zvýší obchodní rentabilitu, podpoří konkurenceschopnost evropské ekonomiky, sníží znečištění životního prostředí a přetíženost silniční sítě.“

Odůvodnění

Chtěli bychom zahrnout všechny náklady do uživatelských poplatků, na straně jedné investice a náklady na údržbu, na straně druhé vnější náklady, sociální náklady a náklady na životní prostředí. Některé členské státy již provedly výzkum týkající se zpracování těchto nákladů. Navíc, studie UNITE, financovaná Evropskou komisí, zkoumala dostupnou existenci příslušných hodnot pro externí náklady a učinila závěr, že sice ještě neexistuje shoda týkající se „správných“ hodnot, základní koncept nákladů a metodika však již byly z velké části přijaty. Proč chceme zahrnout všechny tyto náklady? Protože se domníváme, že je důležité, aby byl aplikován princip uživatel a znečišťovatel platí do legislativy EU.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 77

Hlasy proti: 86

Zdržel se hlasování: 9

Paragraf 2.12

Odstranit dvě poslední věty a nahradit je následujícím textem:

„Výbor se domnívá, že je třeba tento postup aplikovat u všech dopravních infrastruktur. Příjmy by neměly být použity pouze pro silniční dopravu. Mohly by sloužit k trvalému financování a lepší aplikaci sociální legislativy týkající se pracovníků v silniční dopravě.“

Odůvodnění

Vyčlenění všech příjmů na sektor silniční dopravy by jednoznačně zabránil nejlepšímu využití veřejných prostředků a nepřispěl by k udržitelnějšímu dopravnímu systému, jak požadovala Evropská komise ve své Bílé knize z roku 2001 o společné dopravní politice.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 86

Hlasy proti: 89

Zdržel se hlasování: 9

Paragraf 2.13

Zrušit dvě poslední věty a nahradit je následujícím textem:

„Výbor se domnívá, že možnost zvýšení mýtného ve výši 25 % nebude v některých citlivých regionech zdaleka dostačující. Navrhuje proto zvýšení limitu pro navýšení mýtného tak, aby umožnilo pokrýt náklady na dopravní infrastruktury v citlivých regionech.“

Odůvodnění

Samovysvětlující

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 86

Hlasy proti: 99

Zdržel se hlasování: 6

Paragraf 3.1

Návrh na změnu:

„3.1 Návrh Komise vytváří vazbu mezi zpoplatněním užívání dopravních silničních infrastruktur a náklady na jejich výstavbu, údržbu, provozování a rozvoj. Náklady nezbytné pro výstavbu nových infrastruktur nejsou zahrnuty. Za novou infrastrukturu je považována infrastruktura mladší patnácti let. ~~Komise sleduje tímto návrhem, aby již pokryté náklady byly vyloučeny. Výbor považuje tuto lhůtu za rozumnou.~~ Lze namítnout, že plné financování projektů výstavby silnic je záležitostí dlouhodobou. Tak krátká umořovací lhůta by měla za následek vyloučení velké části nákladů u projektů již realizovaných a způsobila by chyby ve výpočtech nákladů. Výbor se domnívá, že státy mohou započítávat náklady na výstavbu bez ohledu na stáří sítě a na způsoby jejího financování.“

Odůvodnění

Ne všechny náklady na infrastrukturu vybudovanou před více než 15 lety byly znovu získány

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 84

Hlasy proti: 100

Zdržel se hlasování: 1

Paragrafy 3.2, 3.3 a 3.4 a 3.5

Zrušit tyto paragrafy.

Odůvodnění

Jestliže se dohodneme na internalizaci vnějších nákladů, pak nemůžeme přijmout tyto paragrafy.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 89

Hlasy proti: 93

Zdržel se hlasování: 3

Paragraf 4.2

Odstranit a nahradit následujícím textem:

„4.2 Výbor se domnívá, že Komise opomenula problematiku vytvoření společné metodologie s použitím vědeckých metod a harmonogramu pro výpočet externích nákladů spojených s užíváním silničních infrastruktur“.

Odůvodnění

Podle našeho stanoviska není Komise dostatečně ambiciózní

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 89

Hlasy proti: 93

Zdržel se hlasování: 3

Paragraf 4.6

Odstranit a nahradit následujícím textem:

4.6 Výbor se domnívá, že komerční vozidla určená pro přepravu zboží a zejména kurýrní a expresní dodávky a také vozidla s hmotností do 3,5 tun by měla přispívat k uživatelským poplatkům.

Odůvodnění

Proč mluvit o soukromých osobních vozidlech a opomenout a opomenout komerční vozidla do 3,5 tun, stejně jako kurýrní a expresní dodávky, která jsou mimochodem odpovědná za značné množství dopravních nehod?

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 89

Hlasy proti: 93

Zdržel se hlasování: 3

Paragraf 4.7

Nahradit následujícím textem, kromě první věty:

„Příjmy plynoucí z uživatelských poplatků by se neměly přidělovat pouze sektoru silniční dopravy. Tyto příjmy by měly sloužit k financování trvalých druhů dopravy a na zlepšení legislativy v sociální oblasti týkající se pracovníků v silniční dopravě“.

Odůvodnění

V souladu s naším pozměňovacím návrhem v paragrafu 2.12.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 89

Hlasy proti: 93

Zdržel se hlasování: 3

Paragraf 4.8

Odstranit a nahradit následujícími texty:

„4.8 Komise je toho názoru, že náklady na výstavbu dopravní infrastruktury, bez ohledu na stáří a způsob financování mohou být zpoplatňovány, vzhledem k tomu, že v praxi je její financování dlouhodobou záležitostí“.

Odůvodnění

V souladu s naším pozměňovacím návrhem v paragrafu 3.1.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 89

Hlasy proti: 93

Zdržel se hlasování: 3

Paragrafy 4.9., 4.10. a 4.11.

Zrušit.

Odůvodnění

V souladu s předchozím navrhovaným zrušením paragrafů 3.2. až 3.4.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 89

Hlasy proti: 93

Zdržel se hlasování: 3

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující minimální podmínky, které je třeba splňovat pro implementaci směrnice 2002/15/CE a nařízení (CEE) č. 3820/85 a (CEE) č. 3821/85 Rady týkající se sociální legislativy spojené s činnostmi silniční dopravy“

(COM(2003) 628 final – 2003/0255 (COD))

(2004/C 241/17)

Rada Evropské unie se 11. prosince 2003 rozhodla požádat Evropský sociální a hospodářský výbor v souladu s ustanoveními článku 71 zakládající smlouvy Evropského společenství o vyjádření k: „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující minimální podmínky, které je třeba splňovat pro implementaci směrnice 2002/15/CE a nařízení (CEE) č. 3820/85 a (CEE) č. 3821/85 Rady týkající se sociální legislativy spojené s činnostmi silniční dopravy“.

Zvláštní sekce „Doprava, energie, infrastruktura, informační společnost“ pověřená přípravou prací Výboru přijala 10. května 2004 své vyjádření (zpravodaj: M. SIMONS).

Dne 2. a 3. června 2004, během svého 409. plenárního zasedání (zasedání ze dne 3. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující vyjádření. 136 členů hlasovalo pro, 1 proti a 5 se zdrželo hlasování.

1. Cíle a obsah návrhu

1.1 Cílem návrhu je zlepšit frekvenci, kvalitu a harmonizaci kontrol ověřujících, jak je v sektoru silniční dopravy respektována sociální legislativa. Tato opatření by měla podpořit její dodržování. Řádné uplatňování definovaných pravidel bude mít pozitivní dopad na bezpečnost na silnicích, na konkurenci mezi silničními dopravci i na zdraví a bezpečí řidičů.

1.2 Podle návrhu by měl počet kontrol pokrýt nejméně 3 % počtu dní jízdy. Návrh počítá s procedurou, která v budoucnu toto minimální procento ještě zvýší. Nejméně 30 % kontrol musí být provedeno na silnicích a 50 % v podnicích.

1.3 Je třeba zlepšit kvalitu kontrol, zaručit jejich harmonizaci přijetím společných pravidel ohledně jejich obsahu, zlepšit školení kontrolních agentů, častěji organizovat mezinárodní harmonizované kontroly, koordinovat v každém členském státě kontroly, vyměňovat si mezi státy informace, vypracovat harmonizovanou klasifikaci rizik a závažnosti přestupků a sestavit Výbor, jemuž bude Komise předsedat a který bude pověřen uniformní interpretací pravidel a propagací kvality a harmonizace kontrol.

2. Obecné poznámky

2.1 Výbor považuje kontroly kvality za jednu ze zásadních etap procesu, který začíná přijetím správných zákonů a končí uplatněním účinných sankcí. Vzhledem k tomu, že se sociální legislativa v současnosti v oblasti silniční dopravy plně vyvíjí (pravidla o dobách jízdy, přestávek a odpočinku a také o kontrolním prostředku – tachografu) Výbor s potěšením konstatuje, že se revidují i pravidla kontrol.

2.2 Výbor plně souhlasí s cíli návrhu Komise, jak se zlepšením kontrol dodržování platné legislativy, tak s jejich harmonizací. Výbor podtrhuje, že si harmonizace vyžádá jednoznačnou interpretaci pravidel a úmluv, které jednotlivé členské státy přijmou, ohledně závažnosti přestupků.

2.3 Vzhledem k tomu, že se v současné době v jednotlivých členských státech značně liší frekvence kontrol, Výbor navrhuje kontrolovat nejméně 3 % dní jízdy v každém členském státě. Výbor si je vědom, že pro některé členské státy a především pro nové členské státy to bude administrativně značně náročné. Výbor dále poznamenává, že dvouleté zprávy Komise o vynaloženém úsilí a zaznamenaných výsledcích v oblasti kontrol ukazují, že velkému počtu současných členských států trvalo déle, než začaly respektovat minimální platné náležitosti kontrol. Proto je Výbor toho názoru, že spolu s přijetím nové normy je třeba členským státům stanovit i přesnější kritéria týkající se kapacity kontrolních mechanismů v národním měřítku. Důvodem je snaha se vyvarovat nebezpečí popsaném v odstavci 2.4. Výbor je velmi spokojen s návrhem zavedení digitálních tachografů, považuje to za účinný prostředek, který umožní konkretizovat navrhovanou normu. Nicméně vzhledem k tomu, že je prakticky nemožné všude dodržet předpokládaný termín implementace, se kterým nařízení 2135/98 počítá (5. srpen), Výbor naléhavě žádá Evropskou komisi, aby urychleně navrhla jasný odklad a vyhnuli jsme se tím neoprávněným kontrolám a rozdílné interpretaci mezi státy, a také aby řádně informovala celý sektor. Dopis, který evropská komisařka paní Loyola DE PALACIO adresovala jednotlivým členským státům a který velmi podrobně o tomto tématu informuje, je z právního hlediska nedostatečný.

2.4 Výbor sdílí názor Komise, že je třeba provádět kontroly více v podnicích než na silnicích. Kontroly uskutečněné v podnicích jsou mnohem úplnější než kontroly na silnicích. Navíc umožňují získat celkový přehled o způsobu, jakým podniky dodržují pravidla. Výbor se však obává, zda povinnost kontrolovat podniky po dobu mnoha dní nepovede k tendenci kontrolovat spíše velké podniky, protože během určitého časového úseku tam kontrolori mohou prověřit více dní jízdy než v malém podniku nebo u nezávislého řidiče. Výbor je toho názoru, že původně navržené procento (50 %) je příliš vysoké. Pokud by ovšem členské státy nepřistoupily na přijetí doplňujících norem ohledně minimální kapacity kontrol, 40 % se jeví jako správnější.

2.5 Výbor pochybuje o účinnosti návrhu co se týče silniční kontroly některých ustanovení týkajících se pracovní doby. Směrnice 2002/15/CE počítá s výjimkami v maximální délce týdenní pracovní doby. Definice pracovní doby a pracovní dostupnosti se může v jednotlivých státech lišit a „trvání noci“ také nebude všude a pro všechny stejné. Z těchto důvodů Výbor doporučuje zatím do části A přílohy I nezahrnovat kontrolu pracovní doby na silnicích. Evropská komise nebo jí navrhovaný Výbor v článku 13 směrnice by mohly provést studii o potřebnosti a proveditelnosti takové kontroly. Výbor je naopak toho názoru, že v případě silniční kontroly řidiče, který není příslušníkem členského státu EU a řídí vozidlo, jehož státní poznávací značka je z některého členského státu, by měl být schopen předložit požadované osvědčení v souladu s nařízením 881/95 (ve změněném znění).

2.6 Výbor uznává, že je důležité, aby byly kontroly z hlediska konkurence neutrální a podporuje ty části návrhu Komise, které se snaží tuto neutralitu zaručit.

2.7 Výbor se domnívá, že tří procentní frekvence kontrol umožňuje získat poměrně přesnou představu o tom, jak dopravní podniky dodržují pravidla a zaměřit se na sledování a vyšetřování těch, kteří je obcházejí.

2.8 Výbor souhlasí s těmi prvky návrhu Komise, které se věnují aspektům, jímž podniky silniční dopravy a mezinárodní řidiči přikládají velkou váhu, a sice dobře vyškoleným kontrolorům, jednotné interpretaci pravidel, harmonizované klasifikaci přestupků podle jejich závažnosti a možnosti se v jednotlivých zemích v případě problémů obrátit na odpovědnou instanci.

3. Zvláštní poznámky

3.1 Článek 2, bod 1

S odkazem na obecnou poznámku o silniční kontrole pracovní doby, Výbor dále poukazuje na skutečnost, že pracovní doby mobilních pracovníků, kteří nejsou řidiči, jsou jen zřídka

zaznamenávány na digitálním tachografu a většinou nejsou stejné jako pracovní doby řidiče.

3.2 Článek 9, bod 3

Výbor sdílí obecný názor, podle kterého systém úměrných peněžitých sankcí odstraní výhodu plynoucí z porušení jednoho z článků dopravního řetězu. Vychází při tom z principu, že jednotlivé sankce spadají do evropského rámce. Vzhledem ke komplexnosti takového systému, především v mezinárodní dopravě, se Výbor nicméně domnívá, že tyto sankce často povedou k tomu, že řidič nebo dopravce zaplatí za výhodu, z níž těží někdo třetí. I co se týče právního aspektu zjistil Výbor závažné problémy: může se stát, že řidič překročí dobu jízdy, aby dojel domů, místo toho aby strávil předepsanou denní přestávku u silnice poblíž svého bydliště nebo překročí stanovenou dobu tím, že se nalodí na trajekt, místo toho aby celé hodiny čekal na další. V prvním z citovaných příkladů „těžít“ ze situace pouze řidič, ve druhém případě je toto překročení výhodné pro všechny články dopravního řetězu. Výbor se domnívá, že právní základ, který umožňuje pokutovat lodního dopravce v takovém případě, je velmi úzký. Pokud členské státy budou volně aplikovat tuto teorii, Výbor počítá s mnohými nesnázemi a eventuelně i s narušením konkurenčního prostředí. Výbor proto doporučuje přijmout přesnější komunitární pravidla, která budou popisovat situace, kdy je možné pokutovat i třetí osoby, která sjednotí tyto sankce a která budou uvádět jednotnou definici požadovaných důkazů pro uplatnění takových sankcí.

3.3 Článek 9, bod 4

Tento odstavec vede Výbor ke třem zamyšlením.

— K 20 % a vyššímu překročení doby denní jízdy může snadno dojít z vyšší moci, například kvůli silniční zácpě, pracím, nehodě. Pravidlo 20 % by se proto mělo vztahovat pouze na případy „častých“ překročení.

— Doby denního a týdenního odpočinku jsou Komisí v návrhu definovány jako doby se stanoveným minimálním trváním. Vzhledem k tomu, že se jedná o definice, nelze hovořit o časovém rozpětí. Komise v tomto bodě není koherentní a bylo by vhodnější, aby po vzoru nařízení č. 3820/85 definovala minimální dobu odpočinku v samostatném článku.

— Článek 12 nařízení č. 3820/85 umožňuje v určitých stanovených podmínkách porušit pravidla. Nařízení č. 2135/98 (digitální tachograf) ve skutečnosti příliš neumožňuje záznam těchto porušení. Podle Výboru je třeba, aby návrh směrnice o kontrolách vzal tento fakt explicitně na vědomí.

3.4 Článek 16

Na základě obecné poznámky Výboru o nedostatečných kontrolních kapacitách a o nutnosti zavést digitální tachograf v řadě členských zemí do většiny dopravních prostředků tak, aby bylo dosaženo nově předepsaných procent minimálních kontrol a dále s ohledem na četné nejistoty, které existují v souvislosti s datem zavedení digitálních tachografů, Výbor navrhuje aby minimální 3 % hranice stanovená v návrhu směrnice vstoupila v platnost až dva roky následně po zavedení digitálních tachografů. Jinak Výbor souhlasí s navrženým termínem (1. leden 2006), členské státy tak budou mít dostatek času na přípravu harmonizace a spolupráce.

3.5 HSV žádá Komisi, aby na evropské úrovni do prací navrhovaného Výboru začlenila i sociální partnery.

4. Shrnutí a závěry

4.1 Výbor plně souhlasí s cíli návrhu Komise. Považuje kontroly kvality za základní etapu procesu, který začíná přijetím správné legislativy a končí uplatněním účinných sankcí. Výbor je toho názoru, že většina bodů návrhu je přijatelná.

4.2 Bylo by však vhodné více přihlížet k současné kontrolní kapacitě členských zemí a k omezeným adaptačním schopno-

stem této kapacity. Z tohoto důvodu Výbor doporučuje, snížit po dobu přechodného období minimální procento pracovních dní kontrolovaných v podnicích na 40 %.

4.3 Stejně jako Komise Výbor vítá frekvenci kontrol stanovenou na 3 %, což umožňuje získat poměrně přesnou představu o tom, jak dopravní podniky dodržují pravidla a zaměřit se na sledování a vyšetřování těch, kteří je obcházejí. Nové navýšení tohoto procenta není proto nutné.

4.4 Výbor sdílí obecný názor, že zavedením proporcionálního systému sankcí zmizí výhody, které vyplývají z porušení některého z článků dopravního řetězu. Je třeba, aby sankce vycházely z komunitárního rámce a opíraly se o dostatečný právní základ, který by umožňoval postihnout i další subjekty, nejen řidiče a / nebo dopravce.

4.5 Vzhledem k tomu, že existuje četná řada národních i mezinárodních výjimek v oblasti pracovní doby, Výbor doporučuje, aby se zatím do části A přílohy I nezahrnovala kontrola pracovní doby na silnicích.

Výbor považuje za logické, aby se při silniční kontrole řidiče, který není příslušníkem členského státu EU a řídí vozidlo s poznávací značkou členského státu EU, ověřovalo, zda má požadované oprávnění.

Brusel, 3. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH
